

JCA450

A les portes del 450è aniversari de JOAN CARLES I AMAT (1572-1642)

ASSOCIACIÓ
JOAN
CARLES
I AMAT

ÍNDIX

2	JCA450 <i>A LES PORTES DEL 450È ANIVERSARI DE JOAN CARLES I AMAT</i>
3	I. JOAN CARLES I AMAT MÉS ENLLÀ DE LES FRONTERES DE MONISTROL DE MONTSERRAT
20	II. A PROPÒSIT DEL LLIBRE 'L'EMPREMTA DEL MONISTROLENC JOAN CARLES AMAT' <i>COMENTARIS DELS AUTORS</i>
25	III. ARTICLE DE JOAN POZO I MARCET EXPLICANT 'LA RUTA JOAN CARLES I AMAT'
26	IV. RECULL D'ARTICLES, MONOGRAFIES I ASSAIGS SOBRE JOAN CARLES I AMAT
34	V. RESSENYA DEL MUSICÒLEG FRANCISCO A. VALDIVIA SOBRE EL TRACTAT DE GUITARRA DE CARLES I AMAT COM EL PRECEDENT DE LA "NOTACIÓ ACÒRDICA ANGLOSAXONA"
35	VI. INTERESSANT VALORACIÓ DEL MUSICÒLEG JOSEP MARIA VIVES RAMIRO SOBRE JOAN CARLES I AMAT I LA TRANSCENDÈNCIA DEL SEU TRACTAT DE GUITARRA
36	VII. REFLEXIÓ DEL GUITARRISTA I CANTAUTOR CARLES BLANCH SOBRE LA PERVIVÈNCIA, A DIA D'AVUI, DEL TRACTAT DE GUITARRA DE JOAN CARLES I AMAT EN L'ÀMBIT DE LA CANÇÓ
38	VIII. NOTÍCIES DE JULIÁN NAVARRO DES DE COLÒMBIA
41	IX. RECERCA DE LA PETJADA DE JOAN CARLES I AMAT COM A ESTUDIANT DE MEDICINA A L'ESTUDI GENERAL DE VALÈNCIA
43	X. MATERIAL DEL COL·LECCIONISTA MONISTROLENC DAVID BLASCO SOBRE JOAN CARLES I AMAT
50	XI. SOBRE LES DIFERENTS EDICIONS DEL TRACTAT <i>GUITARRA ESPAÑOLA DE CINCO ÓRDENES</i> DE JOAN CARLES I AMAT
54	XII. CARTES EN SUPORT DE LA COMMEMORACIÓ DEL 450È ANIVERSARI DE JOAN CARLES I AMAT I AL FESTIVAL INTERNACIONAL DE GUITARRA

JCA450

A les portes del 450è aniversari de Joan Carles i Amat

Joan Carles i Amat (Monistrol de Montserrat, 1572-1642) és un de tants personatges a qui la desmemòria que afecta aquest país nostre ha relegat a l'oblit durant segles. Tot intent, doncs, de reparar l'error i rescabalar-ne la figura serà un acte meritori no només pel fet en si, sinó també pel que pot tenir d'exemplificador en pro de la reparació de tants altres oblits que al país li lleven bona part de la dignitat.

Ara, però, no es tracta de compensar tants anys d'amnèsia col·lectiva amb gestos ditiràmics i forçats, sinó d'actuar amb ponderació i normalitat, conscients que no per gestos, sinó per actitud sincera, serà com aquest país que es vol gran s'acabi regraciant amb aquells prohoms seus a qui no ha sabut correspondre en la mateixa mesura amb que ells han dedicat vida i esforços per engrandir-lo.

Aquest dossier s'ha elaborat coincidint amb la imminent commemoració, el pròxim 2022, del **450è aniversari de Joan Carles i Amat** i és indissociable de l'altre document que l'acompanya: el dossier general en què s'explica el **Festival Internacional de Guitarra** en homenatge a aquest il·lustre monistrolenc i prohoms català injustament oblidat; un tribut que avui es fa inajornable a qui hom reconeix, de forma unànime, com **l'autor del primer tractat de guitarra publicat a Europa**.

Gràcies a l'esforç continuat de l'entitat impulsora, l'**Associació Joan Carles i Amat** de Monistrol de Montserrat, secundada per les forces vives del territori i per bona part de la seva societat civil, avui ja es comença a albirar el naixement d'una nova iniciativa cultural que pot omplir una important llacuna en aquestes contrades de la Catalunya Central, amb Monistrol com a epicentre.

Si el primer document (publicat l'agost de 2019 i actualitzat el juny d'enguany) se cenyeix estrictament al Festival, aquest se centra en la figura de l'homenatjat i s'orienta en dues direccions preferents: oferir una exposició el més àmplia possible de la projecció d'aquest monistrolenc universal lluny de les fronteres locals (als Països Catalans, a la Península Ibèrica, a Europa, a Amèrica del Nord i a Llatinoamèrica) i destacar la pervivència, a dia d'avui, del cèlebre tractat. I això sense passar per alt la projecció que té al mateix país aquest polifacètic personatge, de l'obra tan plural del qual se'n presenta una bona mostra.

Amb la intenció, doncs, que aquesta recuperació de la figura de Carles i Amat sigui reconeguda tal com pensem que es mereix, l'Associació presenta aquest dossier tant a les institucions del país, amb la **Generalitat de Catalunya** i la **Diputació de Barcelona** al capdavant, i per extensió, als **Serveis Territorials de la Catalunya Central**, al **Consell Comarcal del Bages**, al **Patronat de la Muntanya de Montserrat** i a l'**Ajuntament de Monistrol**, com als mitjans de comunicació

Al final, les cartes amb què diverses personalitats saluden l'arribada de la nova iniciativa i hi donen suport, són la mostra evident que el món cultural no n'és aliè i confirmen la seva complicitat.

Joan Puigdemívol

President de l'Associació Joan Carles i Amat

Barcelona/Monistrol de Montserrat, 7 de juny del 2021

I. JOAN CARLES I AMAT MÉS ENLLÀ DE LES FRONTERES DE MONISTROL DE MONTSERRAT

L'elaboració d'aquest dossier ens ha permès fer una descoberta insòlita que confirma la vella dita que hom creu sorgida de la saviesa popular però que resulta ser d'origen bíblic. La frase en qüestió bé hauria pogut formar part d'aquells rodolins que conformen el recull de sentències que són els *Quatre-cents aforismes catalans*, ja fos com a antecedent ("Ningú és profeta en sa terra...") o com a conseqüent ("... ningú és profeta en sa terra."), i el seu autor ja hauria fet la resta.

I és que **Joan Carles i Amat**, el Doctor, de dons profètics en va tenir, certament, però on cal cercar-los no és tant en l'exercici de la seva professió (que en part també, perquè el seu *Fructus Medicinae ex variis galeni locis decerpti*, malgrat l'adhesió al galenisme que porta implícit el mateix títol, ja anticipa alguns principis de la renovació mèdica que arribaria passada aquella cruïlla en què es trobava el monistrolenc: el trànsit entre el XVI i el XVII, és a dir, entre el Renaixement i el Barroc) com en la **professió de fe del seu diletantisme**, un concepte que per definició es refereix sobretot a la **pràctica musical** i que etimològicament prové del verb *dilettare*: delectar-se fent música com a afeccionat, a diferència de com ho acostumen a fer molts professionals.

Ja fos tant fent de metge com **fent de músic** (en concret de **guitarrista**), l'inquiet Doctor Carles no es limitava a l'exercici rutinari de la seva professió ni a la rutina dels arpegjis i els acords. **L'antic monistrolenc tenia una mirada àmplia** (aquella que tenen els visionaris) i ja apuntava cap a **Europa** quan va decidir, encara en vida, que el seu tractat de medicina en llatí s'edités a Lió: això fou el 1623 (editors Sumptibus Ludovici Prost, Haeredis Rouille) i el 1627 (Officina Rouilliana). Posteriorment, i ja traspasat, el *Fructus*, convertit en un gran vademècum de l'època, es reeditaria a Ginebra el 1656 (impremta La Tour), i no seria fins seixanta anys més tard que la ciutat del Túria on hi cursà els estudis (a l'antic "Estudi General", nom aleshores de l'actual Universitat de València) es desvetllaria per fer-ne dues reedicions: el 1685 i el 1693, a càrrec respectivament de Claudio Macé i de Benedicti Macé.

Per contra, **el cèlebre tractat** de títol interminable *Guitarra Española, y vandola, en dos maneras de Guitarra, Castellana, y Cathalana de cinco Ordenes, la cual enseña de templar, y tañer rasgado, todos los puntos naturales, y b, mollados, con estilo maravilloso* s'editaria a Catalunya, en concret a Barcelona en **primera edició el 1596** (desapareguda i de la qual se'n desconeix l'impressor), a Lleida la segona trenta anys després, el 1626 (als tallers de la viuda Anglada i Andreu Llorenç), i així successivament fins a vuit reedicions, set de les quals a Girona (de 1639 a 1813, als tallers dels Oliva, Bro i Burguete, incloent-hi a partir de 1639 el 'Tractat Breu' en català) i finalment a València el 1780 i el 1819 (al taller d'Agustí Laborda). I des de Catalunya, aquest **primer tractat de l'innovador instrument del Barroc** que passaria a substituir la vella *vihuela* hispànica, s'escamparia arreu d'Europa per esdevenir no només la base dels tractats que s'hi editarien posteriorment, sinó també allò que en gran mesura contribuiria a **popularitzar la pràctica guitarrística** entre tots els estrats socials.

Per misteris del destí (i no sabem quan ni per quina circumstància), aquell **tractat lleidatà de 1626** travessaria l'Atlàntic per anar a raure al **Chicago dels Estats Units**, i tothom que viatgi a la ciutat d'Al Capone i la Llei Seca farà bé de treure el cap a la cèlebre *Newberry Library* i demanar que li mostrin la petita joia que allí s'hi atesora com una relíquia, única al món. Un altre misteri del qual ningú ens ha sabut donar raó (i que sovint s'obvia no sabem perquè) és l'edició de l'any immediatament posterior, el 1627 (també dels tallers de Lleida), que es conserva –també en exemplar únic però sense imprimàtur: d'ací potser l'omissió!- a la Biblioteca Nacional de Espanya.

Foren doncs en aquest llibret d'exigües dimensions (113 x 160 mm) on el diletant Carles i Amat hi estamparia les seves profecies, tal i com assenyalen els experts quan donen fe de la **precocitat amb què el monistrolenc s'anticipa per dècades** a molts dels principis que regirien la música un cop travessat el llindar del 1600, que és quan comença la "revolució musical i social" que representa el pas del Renaixement al Barroc. En aquell moment crucial és quan s'imposa la nova realitat de l'harmonia enfront del contrapunt (és a dir, 'la verticalitat *versus* l'horizontalitat'), que en termes més tècnics es podria sintetitzar amb aquesta frase: "l'acord com a unitat fonamental de la construcció musical" (Richard Hudson); **un canvi estètic en què la guitarra, amb el Tractat de Carles al capdavant, se situa al**

bell mig, i això afecta la música en el seu conjunt (o “la teoria de la música”, per dir-ho amb més precisió) més enllà de les qüestions merament tècniques que s’hi plantegen, d’altra banda gens desdenyables.

Entre **les grans fites** que assoleix el monistolenc amb el *Guitarra Española* val la pena destacar **l’afinació temperada, el tractament precoç** del que avui coneixem com a **acords majors i menors, les transposicions** a totes les tonalitats, **la modulació, el patró bàsic d’interval** o la creació del **primer cercle de quintes de la història**. I tal com coincideixen en assenyalar tots els estudiosos, ell és l’autor del singular sistema de xifrats amb números dels acords, anticipant-se per deu anys a l’*Alfabeto* –amb lletres– que establiria Girolamo Montesardo a Itàlia i que, entre altres coses, permet harmonitzar qualsevol composició polifònica. Aquest **‘sistema català’** de Carles i Amat, en contraposició al ‘sistema castellà’ de Luís de Briceño, s’ha demostrat com **el precedent de l’actual “notació acòrdica anglosaxona”**, emprada als nostres dies en l’àmbit de la música popular. Tampoc és sobrer recordar el respecte i consideració de què va gaudir un diletant com ell per part de tants il·lustres mestres com vindrien després: Sanz, Guerau, Velasco, Ribayaz, de Murcia, Minguet, etc, als quals en una o altra mesura podríem considerar com a deutors seus. I finalment, en l’òrbita hispànica sovint s’ha destacat la tècnica del rasguejat del Tractat per acompanyar la veu com un precedent de l’estil flamenc. Tot plegat, no és pas poca cosa.

Però... **qui són aquests “experts i estudiosos” i on els trobem?** Doncs per a que s’acompleixi la vella sentència: **no pas en aquesta la nostra terra**. Però de quina “terra” del profeta que no ho és estem parlant? Del seu Monistrol nadiu, on va veure la llum per primer cop el 1572 i on hi treballà intensament fins que, septuagenari, finà el 1642 després de ser-ne el batlle els últims mesos? Del Montserrat venerable, a on sembla que el jovenet autodidacta i talentós hi feia escapades per veure si els hi pispava alguna idea als frares músics i d’on de més gran en seria el metge? De la Catalunya mare, el país per al qual va escriure els seus Aforismes, que serien matèria obligada a les escoles al llarg de dos segles? De la vella Europa de l’humanisme, per on van escampar-se tantes mostres de mestratge d’aquell «home del Renaixement» de mirada àmplia?

Doncs **per resseguir la petjada de Joan Carles i Amat** (del Carles i Amat “profeta de la guitarra”, s’entén) ens **caldrà sortir del continent i travessar l’Atlàntic**, aturant-nos abans a les illes que hi ha després del Canal de la Mànega, per desembarcar en aquell Nou Món que havia estat descobert tot just 80 anys abans que ell nasqués. I aquesta és la “descoberta insòlita” que ens ha sorprès, per inesperada: un nombre ingent de **ressenyes a Internet bàsicament de l’àmbit acadèmic anglosaxó** on hi figura el nom del monistolenc. Hi ha des de tesis doctorals i de màster fins a llibres, estudis, articles o cites breus, sempre molt ben documentats i en un to d’alta erudició en bona part; a voltes amb referències escadusseres i a voltes esplaïant-s’hi de forma generosa. I en cada cas, amb respecte i reconeixement sincers envers l’home i la seva petita però, tal com s’ha demostrat, revolucionària obra.

Al longeu **Richard Hudson** abans citat (Michigan, 1924 - Los Angeles, 2019) s’hi sumen d’altres noms punters (**Monica Hall, Craig H. Russell, Stanley Yates, M. June Yakeley**), amb Ms. Hall al capdavant, intèrpret britànica d’instruments històrics de corda pinçada, avui octogenària, com la gran especialista, que va viatjar a Monistrol per resseguir les passes del personatge. Aquests veterans, els estudis dels quals els trobem a la dècada dels 70 i els 80 del segle passat, serien els pioners, i d’aquí passariem a la dècada dels 90, amb tan sols un parell de treballs. Però amb l’entrada del nou segle la cosa s’incrementa, sobretot a partir del 2007, en un notable *crescendo* fins al recent 2019, en què hi trobem l’última ressenya, que per significativa, representa una cloenda digna de ser tinguda en compte: és la Tesi de Màster *Amat’s “Guitarra Española” and its Influence on Music Theory*, presentada pel jove musicòleg **Ruben Meléndez** a la Universitat de Texas i dedicada de forma monogràfica a Joan Carles i Amat, que amb un títol tan clar, no necessita traducció. Tot un honor!

Sembla, doncs, que la tasca investigadora d’aquells pioners no fou en va, i haurà servit d’esperó per a que els doctorands de les noves generacions (els noms dels quals –Gavito, Dean, Murata, Frances Miles, Rosager, Galfond, Tompkins...– són tota una apel·lació al **cosmopolitisme del monistolenc**) s’interessin per un personatge que els hi deu evocar un cert exotisme i el nom del qual apareix en llurs treballs amb expressions tan variades com *Amat’s Guitarra Española, Amat’s treatise, Amat’s baroque guitar, Amat’s Alfabeto numbers, Amat’s rasgueado style...*, però de forma unívoca, i a manca de conèixer-ne el nom exacte, amb **l’error** (per desconeixement) **de considerar el segon cognom del personatge com el**

cognom únic d'aquest "Amat spanish" a qui bona part coincideixen en anomenar "Juan Carlos Amat" quan n'esmenten el nom complet.

Deixant a banda l'estat insular que fins fa poc formava part de la Unió Europea, **a l'Europa continental la repercussió haurà estat molt menor.** Només hi hem localitzat la tesi del jove organista alacantí Joan Boronat a l'*Schola Cantorum Basiliensis* (2013) i altres estudis dels portuguesos Rogério Budasz i Vítor Coelho, tanmateix publicats als Estats Units. També són interessants els treballs de l'israelià Gideon Brettler (aquest dedicant-li força pàgines) o del turc Tolgahan Çoğulu, amb una cita breu. Més fortuna ha tingut el *Guitarra Española* a l'estat del qual encara formem part, de ben segur per la inevitable identificació tant amb el títol com amb l'idioma, i aquí hi trobem noms com els d'Arriaga, Ruz Mata, Valdivia, Martínez Campo, Vives Ramiro, García Gallardo, Calahorra Arjona o Torres Cortés (aquest tanmateix francès). D'entre ells, els dos últims són els qui parlen del monistolenc com a possible "precursor", sense saber-ho, del flamenc. I si travéssim de nou l'Atlàntic per anar a la part sud del Nou Món —és a dir, a l'Amèrica Llatina— hi trobarem els noms d'Antonio Corona Alcalde a Mèxic, Julián Navarro (monistolenc d'adopció per uns anys) a Colòmbia i Júlio Ribeiro al Brasil.

I a Catalunya?... Doncs més enllà de treballs d'índole general dins d'un àmbit més local (no referits especialment al tractat de guitarra), **només dos estudis.** Realment desolador!, malgrat que també és veritat que la categoria dels autors ja compensa en certa forma l'escassetat d'altres fonts. **Felip Pedrell** serà el primer, i atenció!, perquè un article publicat el 1890 a la *Vanguàrdia*, seguit de la sèrie en quatre capítols publicada a la **Revista Musical Catalana entre 1905 i 1906**, el situa al capdavant del rànquing dels pioners, avançant per unes quantes dècades a Hudson i Hall. L'altra eminència és **Emili Pujol**, el "mestre de mestres", pedagog incansable i paladí de la interpretació amb instruments originals en una època en què la praxi historicista encara no havia entrat en escena. El lleidatà de La Granadella va escriure **dues esplèndides** i documentadíssimes **monografies sobre el monistolenc** en dues publicacions dels anys 1950 i 1952. Dit això, no podem deixar de mencionar que del Carles i Amat músic també se n'han fet ressò en les seves publicacions altres especialistes del país com Joana Crespí, Oriol Martorell, Manuel Valls Gorina, Maricarmen Gómez Muntané, Josep Dolcet, Joan Pellissa, Albert Garcia Espuche, Màrius Bernadó, Santi Miret, Oriol Pérez Treviño o Maria Ribera, malgrat que sempre han estat cites breus.

Tots aquests treballs els trobem a l'**apartat IV**, 'Recull d'estudis, monografies i articles sobre Joan Carles i Amat' (pàgines 26 a 33), una recopilació de 70 ressenyes a Internet dividida en dues parts, la primera corresponent a documents en format pdf que apleguen un total de 45 documents. Algunes d'aquestes ressenyes cal consultar-les des del *Google Drive* de l'Associació, pel fet que han estat facilitades pels seus autors o pels centres de documentació, les plataformes o les editorials. Les ressenyes de la segona part no són en format pdf, i aquí també la nòmina de referències al personatge és notable: un total de 26; 15 a nivell internacional i 11 a nivell nacional. Als paràgrafs de més avall hi trobarem els corresponents comentaris. D'entre les diverses fonts que ens han permès localitzar aquests treballs, en sobresurt la plataforma '**Academia.edu**', seguida de ResearchGate.net, National Early Music Association UK, Digital.library.unt.edu, Laguitarra-blog.com, Jstor.org, People.bu.edu, International Musicological Society, Etheses.bham.ac.uk, ifc.fcla.edu, ifc.dpz.es, etd.fcla.edu, mds.marshall.edu, rc.library.uta.edu, etc.

En els articles esmentats de la **Revista Musical Catalana**, Felip Pedrell inclou "Joan Carles Amat" en la sèrie intitolada, a la vella faisó, "**Músichs vells de la terra**". Abans, però, en aquell article de **La Vanguardia de 1890** (que recuperarà el 13 de juny de 1916 al mateix rotatiu, notablement reduït i inserit, sense un títol concret, dins de l'apartat *Quincenas Musicales*, diluït enmig d'altres articles), la figura del músic vell "Juan Carlos Amat" sembla encapçalar una altra sèrie del tortosí. Allí, però, el títol presenta un altre caire, per cert ben eloqüent: "**Músicos catalanes olvidados**". En ambdós casos, a banda de comentar en detall el tractat de guitarra i reproduir-ne sengles imatges, compara el monistolenc amb un "doctor Letamendi" del segle XVI i destaca les similituds entre ambdós: humanistes, polifacètics, lletraferits i cultíssims, és a dir, uns autèntics «homes del Renaixement», d'entre els quals, però, Carles i Amat juga amb avantatge per l'època en què li va tocar viure.

Si el metge barceloní que va compondre un Rèquiem té una plaça al carrer d'Aragó de la capital, Carles i Amat també la hi té al seu poble: és la **Plaça del Doctor Carles Amat**, inaugurada el 1918 sota l'impuls de **Josep Vilar i Cots**, secretari i arxiver de l'Ajuntament d'aquella època. És a tocar de l'antic pont del

Llobregat, tal com indica la placa que hi ha, més o menys visible, a la paret de l'Antic Palau Prioral que dona a la plaça. Malgrat, però, haver transcorregut més d'un segle, a dia d'avui **els autòctons, aliens al seu antic conterrani**, encara segueixen anomenant aquesta plaça (avui fatalment travessada per la C-55) **"la plaça del Pont"**.

Situacions com aquesta s'extrapolen a moltes altres viles i ciutats d'aquest país nostre, i aquí portem a col·lació la reflexió que encapçala el capítol introductori, on s'hi diu, en to lamentós, que "aquest país que es vol gran faria bé de regraciar-se amb tants dels seus prohoms a qui no ha sabut correspondre en la mateixa mesura amb que ells han dedicat vida i esforços per engrandir-lo". Però si fem l'esforç de sincerar-nos amb nosaltres mateixos, haurem d'acceptar que no és simplement que siguem oblidadissos o desmemoriats: és, senzillament –i en això hem de contradir Pedrell-, que **el desconeixement, el desinterès, la indolència** i tantes altres xacres **són la substància que impregna les nostres vides** malgrat tantes apel·lacions com fem a un passat gloriós o tantes adhesions a mites, a símbols i a vaques sagrades.

En aquest aspecte, i mal que ens pesi, la vila nadiua de Carles i Amat constitueix un exemple especialment paradigmàtic. **Monistrol és ben lluny d'aquella mirada àmplia**, oberta i cosmopolita amb què el seu fill més il·lustre mirava el món. Serà perquè viu en l'obaga –en sentit literal però també metafòric- bona part de l'any, o ves a saber per quines raons que vénen de lluny, de segles enrere, de mites antics, de velles llegendes, que el pas dels anys no ha estat capaç d'esborrar; i els qui hi pensen no acaben de treure'n l'entrellat ni s'hi volen capficar. Més, però, que encaboriar-s'hi, **el que ara cal és desvetllar-se**, veure-hi clar i aprofitar l'oportunitat que se'ns obre davant dels ulls. A la vista del que acabem d'explicar, qui pot negar que aquest monistolenc universal que ha difós el nom de la vila més enllà de les seves fronteres no sigui mereixedor d'un reconeixement a l'alçada de la seva grandesa? Perquè dubtar que **Monistrol** no sigui capaç de deixar enrere tants recels i prejudicis com té incrustats a l'imaginari (provinents de temps immemorials i avui del tot injustificables) i **s'atreveixi a encapçalar un projecte d'abast territorial que pot situar-lo en el mapa internacional?**

Només cal tocar la fibra sensible dels monistolencs, apel·lar als registres més pregons de la seva consciència, incitar-los a que vulguin ser clarividents, donar-los-hi un vot de confiança i engrescar-los a que facin un pas que pot ser decisiu. En això, la imminent **commemoració del 450è aniversari** del seu fill predilecte pot ser el gran punt d'inflexió i aquella 'gran oportunitat' que passa un cop a la vida. Si això acaba reeixint, el triomf pot representar "un abans i un després" per a **una vila amb unes enormes possibilitats** –per història, per tradicions, per ubicació privilegiada i per centralitat en el territori- que fins ara no ha sabut o no ha volgut aprofitar. Per part nostra, farem tota la pedagogia que calgui i no defallirem ni un moment. Al seu torn, però, exigirem també a les institucions –i ho farem amb la màxima fermesa- el seu suport incondicional, sense reserves ni dilacions.

Ara, el pas més imminent serà iniciar els contactes amb cadascun d'aquests acadèmics, musicòlegs i estudiosos per fer-los-hi conèixer la iniciativa del **Festival Internacional de Guitarra** en honor de Carles i Amat que hi ha a l'horitzó a **Monistrol de Montserrat**, que hauria d'arribar amb posterioritat al Concert Homenatge que té previst protagonitzar **Hopkinson Smith** com a Acte Central de la commemoració del 450è aniversari. Això serà el **24 de setembre del 2022** a l'Església de Sant Pere de Monistrol, amb tota la simbologia que representa celebrar aquest concert en un escenari habilitat expressament just a l'altar de Sant Joan sota el qual hi reposen les despulles del personatge. En aquest acte d'homenatge hi tindran un paper molt significatiu els *Aforismes catalans*, que recitats per la bagenca Beth Rodergas, s'aniran intercalant entre les músiques que aquesta celebritat mundial anirà desgranant amb el seu llaüt i la guitarra de cinc ordres.

Hi ha, però, un factor que val la pena no passar per alt a l'hora d'establir aquests contactes i que les institucions han de valorar especialment. Com s'ha apuntat, **el nom del personatge està envoltat d'una gran confusió**, i en gairebé totes les referències al monistolenc hi trobem aquell equívoc que abans s'esmenta. Per simplificar, podríem dir que el nostre home nasqué el 1572, fill d'un tal "Joan Carles" i d'una tal "Joana Amat", i això és el que afirmen tant **Oleguer Miró i Borràs** com **Emili Pujol**, en ambdós casos, prenent com a font bàsica els treballs de **Josep Vilar i Cots** (veure pàgines 5, 8 i 10). Miró i Borràs en concret, ens explica a la Revista Il·lustrada Jorba de 1925 (veure pàgines 7, 8, 9 i 10): *"No es posible señalar la fecha exacta de su nacimiento, por faltar los libros parroquiales, pero el mismo Carles Amat dice que era hijo de Juan y Juana y que vió la luz primera en Monistrol, deduciéndose de los datos*

adquiridos por Vilar que sería hacia el año 1572". I al seu torn, Emili Pujol escriu a l'*Anuario Musical* 1950 (veure pàgines 5, 7, 10 i 17), citant de fet Miró i Borràs: "*El doctor Joan Carlos nació en Monistrol de Montserrat hacia el año 1572. No es posible señalar la fecha exacta de su nacimiento por faltar los libros parroquiales. Según don José Vilar, Secretario que fué de aquella población, fueron sus padres, Joan Carles y Joana Amat. Su verdadero nombre era, pues, Joan Carles y Amat*".

Tanmateix, l'historiador monistrolenc **Carlos Pizarro** ha tingut l'oportunitat de consultar els darrers anys unes fonts tan directes com les que hi ha a l'Arxiu Municipal de Monistrol (que molt possiblement devien passar desapercebudes a aquells estudiosos) per arribar a aquesta conclusió: "*en contra del que han deduït alguns autors, que conclouen que Carles correspon al pare i Amat a la mare, l'anàlisi de la documentació notarial ha demostrat que en aquesta família es mantenien els dos cognoms en la línia de successió masculina i per això el nostre biografiat i el seu pare s'anomenen igualment Joan Amat (de/àlies) Carles –o amb els cognoms invertits-. Així doncs, els dos antropònims procedien de la família paterna i una bona hipòtesi seria que Carles fos un sobrenom o renom transmès de pares a fills que fes referència als orígens del llinatge o a algun avantpassat, i que ha acabat esdevenint el primer cognom*". Aquesta frase està extreta de la semblança biogràfica que aquest historiador presenta a la pàgina 18 del llibre 'L'empremta del monistrolenc Joan Carles Amat', del qual es parla a bastament a les pàgines 20 a 24 d'aquest dossier.

Sigui quin sigui, doncs, l'ordre dels cognoms –si "Carles-Amat" o "Amat-Carles"–, el cert és que **el nostre personatge tenia un únic nom de pila: "Joan", i no pas el nom compost "Joan Carles"** que fàcilment hom pot inferir per assimilació amb el costum dels noms compostos tant usual a les nostres contrades (i també a la resta de l'estat, i aquí no podem deixar de pensar, amb tota malícia, en un tal "Juan Carlos" que ha estat molt d'actualitat darrerament i que, de fet, encara hi està). I com a mostra, així ens ho explica Miró i Borràs a l'observació que precedeix el text suara transcrit: "*Hasta que Vilar ha destruido el error, todos los escritores que se han ocupado del ilustre monistrolense le han llamado 'Amat'; siendo así que sus apellidos paterno y materno son respectivamente 'Carles' y 'Amat'*".

Doncs enmig d'aquesta confusió, **nosaltres optarem per la forma "Joan Carles i Amat"**, amb la 'i' entremig del primer i el segon cognoms, i ho farem bàsicament com a **mostra d'adhesió als tres pioners** de l'àmbit local –els historiadors monistrolencs **Antoni Estatué, Salvador Redó i Llorenç Soldevila**– que a la dècada dels 70 i els 80 del segle passat van recuperar l'estela de Vilar i Cots (veure pàgines 8 i 10). De ben segur que aquells estudiosos van adoptar en aquells anys el que avui s'ha convertit en un costum genuïnament català (que per cert, hi ha molta gent que no aplica) malgrat tenir el seu origen més remot en les famílies de la noblesa castellana del segle XVI, en una **doblet apel·lació**: a la **catalanitat del personatge** però, sobretot, a la conveniència de **destacar**, com deia Oleguer i Miró al·ludint a Vilar, **els dos cognoms del monistrolenc** i evitar aquell "error" de referir-s'hi amb "Amat" com a cognom únic.

A partir d'aquestes observacions, hem considerat prou interessant fer-nos ressò de les formes tan diverses d'anomenar el personatge en els diferents àmbits territorials, tant els més pròxims com els més allunyats de les nostres fronteres.

Vegem-ho: als **Països Catalans** només citen amb l'antropònim que hem d'admetre com a correcte –"a la catalana", amb la 'i' entremig del primer i el segon cognoms: "Joan Carles i Amat"– els historiadors monistrolencs Estatué, Redó i Soldevila, el guitarrer Joan Pellissa, l'organista alacantí Joan Boronat, els filòlegs Maria Conca i Josep Guia i el musicòleg Santi Miret. En canvi, els quatre autors del llibre 'L'empremta del monistrolenc Joan Carles Amat', citen el personatge d'acord amb el propi títol de l'obra ("Joan Carles Amat"). Felip Pedrell emprà la mateixa forma als esmentats articles de la Revista Musical Catalana de 1905 i 1906, mentre que en els seus articles anteriors a La Vanguardia (1890 i 1916) haurà emprat la forma "Juan Carlos Amat", i així mateix ho fan Llopis, Saperas i Alvar en altres números d'aquesta publicació. "Juan Carlos Amat" és l'antropònim utilitzat per Oleguer Miró i Borràs a la Revista Jorba de 1925 (en castellà), mentre que "Joan Carles y Amat" és la forma en què apareix al títol de la monografia d'Emili Pujol a la Revista Ilerda de 1952. Tanmateix, Pujol haurà emprat la forma "Joan Carlos Amat" a l'anterior monografia de l'*Anuario Musical* de 1950.

A **la resta de l'estat** allò més habitual és emprar la forma "**Joan Carles Amat**", i així ho fan Ríos, Martín, Bellido, Moreno, de Benito, Arriaga, Ruz Mata, Calahorra Arjona, Torres Cortés (aquest també utilitza "Joan Carles i Amat" i "Amat" a seques), i així apareix als portals d'Alhambra Guitarras, Guitarras Garrido

Pozuelo i de la Real Academia de la Historia. Valdivia i Vives Ramiro empen la forma “Joan Carlos Amat”, mentre que Torrico, Rodríguez Canfranc, Martínez Campo i el Portal 19 Trastes.com fan servir “Juan Carlos Amat” (Martínez Campo utilitza també “Joan Carles i Amat”), i encara García Gallardo fa servir “Amat” a seques.

A l'**Amèrica Llatina** la forma “Joan Carles Amat” és emprada per Navarro i Corona Alcalde, mentre que “Amat” a seques apareix al web del Conservatorio de Bahia Blanca (Argentina). Curiosament, al web de la Biblioteca Digital del Patrimonio Iberoamericano hi veiem “Joan Carles i Amat”. A l'**Europa Continental**, Moser (alemany) fa servir “Juan Carlos Amat”, i l'escultora suïssa Solange Keschmann “Joan Carles Amat”. A Turquia, Tolgahan Çoğulu empra “Juan Carlos Amat”, però també “Joan Carles Amat”, i l'israelià Gideon Brettler fa servir la forma “Joan Carlos Amat”.

I finalment, **en l'àmbit anglosaxó la forma “Juan Carlos Amat” és emprada de forma majoritària:** Murphy, Hudson, Christensen, Rowe, d'A Jensen, Ribeiro (brasiler), Griffiths, Hudson, Yates, Coelho, Galfond, Ribeiro, Melendez, Murata, Gavito (aquests dos últims també “Amat” a seques) i el portal Guitarnotes. Budasz fa servir “Juan Carles Amat”, i “Joan Carlos Amat” és emprat per Tompkins (també “Amat” a seques). I “Joan Carles Amat” és emprat per Hall, Yakeley, Jeffery, Dean, Frances Miles, Rosager i així apareix al portal ‘Maestros of the Guitar’. Tanmateix, la pionera Monica Hall puntualitza en una de les seves obres, apel·lant a un cert desdoblament: *Catalan spelling “Joan Carles Amat” i castilian “Juan Carlos Amat* (i “Amat” a seques), mentre que en una de les acotacions dels estudis de Craig H. Russell hi llegim [“Carles y Amat, Joan”].

Doncs amb tot això, i en un intent d'unificar criteris, l'entrada en contacte amb tots aquests estudiosos per donar-los-hi notícia del projecte ens permetrà “normalitzar” el nom del nostre antic conterrani, però no només això: en la pràctica totalitat de l'àmbit anglosaxó i europeu, més enllà de la confusió amb el nom, hi trobem una idea unívoca: la de *“l'Amat spanish”* (només cal consultar els treballs per adonar-se de la prevalença del “Juan Carlos”). Doncs per a nosaltres, que amb tota legitimitat defensem la catalanitat del monistrolenc, la simple especificació del lloc de naixença, “al bell mig de la Catalunya Central”, sense necessitat d'insistir-hi, ja representa tàcitament una clara reivindicació. I això no té perquè contradir l'opinió d'aquells que, ben lliurement, vulguin considerar-lo “espanyol i català”.

En l'àmbit estatal, pràcticament tots els estudiosos es refereixen al monistrolenc amb molta més aproximació: “Joan Carles Amat”, de ben segur per influència de Monica Hall, els treballs de la qual no hi ha dubte que hauran llegit. I de ben segur, també, que la pràctica totalitat tendeixen a considerar-lo “català i espanyol”, d'acord amb aquell “desdoblament de nacionalitats” que fa l'anglesa. En aquest cas, però, ens trobem amb l'inconvenient de la complicada situació que està vivint la relació entre Catalunya i l'estat Espanyol. Tanmateix, aquí prevaldrà el mateix criteri, i independentment de *l'impasse* en què es troba aquesta situació, la nostra reivindicació estarà lluny de qualsevol connotació política.

I ara, després d'aquesta llarga introducció, passem a comentar el dossier en tots els seus detalls.

Dins del seu petit microcosmos –bàsicament, Monistrol i Montserrat-, hom pot dir que la tradició en l'estudi de Carles i Amat s'inicia a començaments del segle XX amb **Josep Vilar i Cots** (1875-1929), intel·lectual barceloní que el 1904 va anar a raure a Monistrol per treballar com a secretari i arxiver a l'Ajuntament de la vila fins el 1920, i continua força més tard, ja entrada la dècada dels anys 80, amb els treballs d'altres estudiosos locals. Tal com s'ha explicat, Vilar i Cots promou el 1918 la inauguració de l'actual Plaça de Carles Amat, alhora que impulsa una nova edició (que se suma a les innumbrables realitzades d'ençà de la primera de 1636) dels cèlebres *Quatre-cents aforismes catalans*. El nou llibre, imprès per Bayer Germans i companyia de Barcelona, inclou uns apunts bio-bibliogràfics sobre l'autor.

No serà fins a l'any 1984 que els historiadors monistrolencs **Antoni Estatué** i **Salvador Redó** recuperen l'estela de Vilar, amb la publicació del treball “Joan Carles i Amat, aproximació biogràfica”, ben documentat i profusament il·lustrat, dins de l'anuari *Un any de vida monistrolenca*, publicat per l'Associació Art i Esplai. Tanmateix, Estatué ja s'haurà anticipat tretze anys abans, publicant un breu article a la revista número 13 de la mateixa associació del juny de 1971, encara en edició ciclostilada. Al mateix anuari hi trobem un acurat estudi del filòleg monistrolenc **Llorenç Soldevila** sobre els Quatre-

cents aforismes, intitulat “Joan Carles i Amat dins de la tradició paremiològica catalana”, al final del qual hi presenta una nova edició comentada i revisada, partint de l’edició de Vilar però amb algunes correccions ortogràfiques i altres esmenes de lèxic. Al final hi inclou unes ressenyes bibliogràfiques de **Marià Aguiló i Jordi Rubió i Balaguer**, que es fan ressò del Carles i Amat paremiòleg.

També se’n fan ressò els monjos montserratins **Francesc Xavier Altés** (1948-2014) i **Josep Galobart** (1952); el primer dins l’article “Metges, cirurgians i apotecaris del segle XVI a Montserrat” publicat a la revista *Gimbernat* de 1991, on hi inclou el nom del monistolenc, metge de Montserrat durant 24 anys, i el segon a l’obra “La Font Gran de Monistrol de Montserrat” (1994), parlant de la implicació de Carles i Amat en la construcció del buc cisterna inaugurat el 1628, amb la finalitat de portar l’aigua de la surgència montserratina fins als horts i els molins que el Monestir tenia a la vila.

Dins encara de l’àmbit local/comarcal, el nom de Carles i Amat és citat a les obres dels també monjos montserratins **Ambròs M. Caralt** (1904-1971), “L’Escolania de Montserrat” (1955), especulant sobre la possible relació del Carles infant amb l’escola vocal montserratina, i **Anselm M. Albareda** (1892-1966), “Història de Montserrat” (1977). L’any 1925, el doctor manresà **Oleguer Miró i Borràs** (1849-1926) signa un article intitulat “El doctor Joan Carles Amat” dins del número de gener del Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca del Bages. Un altre article, que ve a dir el mateix però amb diferent estructura narrativa i amb el simple títol “Juan Carles Amat”, surt publicat en castellà a la *Revista Il·lustrada Jorba* del març del mateix any. Així mateix, l’historiador i eclesiàstic **Fèlix Torres i Amat** (1772-1849), originari de Sallent, inclou el nom del monistolenc en el seu llibre “Memorias para ayudar a formar un Diccionario crítico de los escritores catalanes” de 1836.

Totes les referències esmentades s’inclouen en el llibre *L’empremta del monistolenc Joan Carles Amat*, editat per l’Ajuntament de Monistrol de Montserrat el juliol de 2014, a iniciativa de qui n’era arxiver en aquells anys, **Joan Xavier Quintana**. Precisament, d’aquest llibre (que és l’estudi més complet que s’ha fet fins ara sobre el personatge) se’n fa referència al primer apartat del dossier (pàgs. 20 a 23), que presenta breus comentaris que els mateixos autors, l’historiador **Carlos Pizarro Carrasco** (1972), el metge **Daniel Montañà Buchaca** (1956), el músic i filòleg **Carles Banqué Nadal** (1988) i el bibliòfil i col·leccionista **David Blasco Planesas** (1974), han tingut l’amabilitat de dedicar-nos.

Un altre estudiós monistolenc de les noves fornades és el jove **Joan Pozo i Marcet** (1992), molt involucrat en la vida associativa i cultural de la vila. Tot i que és un bon coneixedor del monistolenc històric, no presenta article en el llibre. D’ell és l’explicació que fa a continuació de la ‘Ruta Joan Carles i Amat’, que ell mateix condueix de forma teatralitzada pels llocs de la vila per on havia transitat el personatge.

I és a l’apartat següent –Recull d’estudis, monografies i articles sobre Joan Carles i Amat-, al qual ja s’ha fet referència, on s’hi enumeren els treballs que especialistes de diverses èpoques i àmbits diversos han dedicat a aquest polifacètic «home del Renaixement» que fou el monistolenc. Ha estat, com s’ha explicat, una recerca exhaustiva que ha donat un resultat absolutament inesperat, una autèntica sorpresa: 70 ressenyes en total, de forma predominant de l’àmbit acadèmic anglosaxó, de les quals, les 44 que corresponen a la primera part són en versió pdf, que tal i com s’ha dit, es poden consultar a través dels enllaços de la versió ‘A’ del Dossier.

Aquestes referències, en ordre cronològic, estan encapçalades pels articles que signa **Felip Pedrell** (1841-1922) a la Revista Musical Catalana, als quals ja s’ha al·ludit i que ens ha facilitat el Centre de Documentació del Palau de la Música. Son en quatre entregues als números de novembre de 1905 a febrer de 1906, dins de la sèrie *Musichs vells de la terra*. A la segona ressenya, que es refereix a la “Galeria de Metges Catalans” del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona (secció *Hemeroteca*), hi trobem l’article del mateix Pedrell de quinze abans, publicat a La Vanguardia de 1890 sota el títol *Músicos catalanes olvidados*. Del tractat *Guitarra Española* hi aporta moltes dades i n’extreu alguns fragments, incloent-hi la reproducció d’un parell d’imatges. Als articles dels altres autors –**Arturo Llopis**, **Miguel Saperas** i **Manuel Alvar**-, de Carles i Amat només hi trobem cites breus. Ja hem parlat també de l’altre article de Felip Pedrell que hi ha a La Vanguardia de 1916, que és una refosa del de 1890 però amb menys informació.

A continuació trobem la ressenya a l'article ja esmentat en castellà del Doctor **Miró i Borràs** a la Revista Il·lustrada Jorba de 1925, que comença dedicant grans elogis a la tasca de Josep Vilar i Cots, de qui ja s'ha parlat. L'article és una semblança biogràfica del personatge extraordinàriament documentada que aporta dades reveladores més enllà del que coneixem, com per exemple l'autoria de tractats mèdics que alguns posen en dubte, com el *Tratado de las heridas de la cabeza* (publicat a València) o el *Tractatus de peste* (publicat a Barcelona). També explica una curiositat: el preu de 180 francs que es va pagar, el maig de 1891, per un exemplar del Tractat de Guitarra a la subhasta dels llibres de la *Bibliothèque de M. Ricardo Heredia* de París.

Tot seguit vénen les dues ressenyes a les monografies d'un altre gran defensor de la figura de Carles i Amat: **Emili Pujol** (1886-1980), a les quals també ens hem referit. En el primer estudi del mestre de La Granadella, "Significación de Joan Carlos Amat (1572-1642) en la historia de la guitarra", publicat a l'*Anuario Musical* 1950, fa una anàlisi a fons del Tractat de Guitarra, sense passar per alt els altres aspectes del polifacètic monistrolenc. El segon, "Comentario a la edición leridana de «Guitarra española de cinco órdenes» de Juan Carles i Amat, doctor en Medicina", fou publicat a la *Revista Ilerda* (Institut d'Estudis Ilerdencs) de 1952 a propòsit de l'antiga edició lleidatana de 1626 del Tractat, realitzada a la impremta de la viuda Anglada i Andreu Llorens, que es conserva, en exemplar únic, a la *Newberry Library* de Chicago (a la pàgina 53 es reproduïx la portada, que aquesta institució ha tingut la gentilesa de fer-nos arribar). Pujol va estar resseguint les passes de Carles i Amat com a possible resident a Lleida, però el seu intent va resultar infructuós.

Si bé la guitarra espanyola d'inicis del XVII va propiciar el naixement de noves formes musicals com la passacaglia, la ciaccona o la folia, aquest instrument, de gran influència a Itàlia, va contribuir també a un nou concepte de modalitat que va desembocar en els nostres modes major i menor. Això ho explica el musicòleg nord-americà **Richard Hudson**, traspassat l'any 2020, en el seu estudi *The Concept of Mode in Italian Guitar Music during the first half of the 17th Century* (El concepte de la modalitat a la música italiana per a guitarra durant la primera meitat del segle XVII), que ve tot seguit, publicat el 1970 per la *International Musicological Society*, en què assenyala l'autoria del primer tractat de l'instrument com a obra de Carles i Amat. Ell és un dels estudiosos que dona per bona la data de 1586 com el de la publicació, amb un Carles de 14 anys. Hudson destaca el cercle de quintes inventat pel monistrolenc, on hi figuren els acords, "unitats fonamentals de la construcció musical" que Carles i Amat compara amb els colors de la paleta d'un pintor.

Una segona mostra de la projecció de Carles i Amat lluny de les fronteres de Catalunya la trobem tot seguit: és l'estudi realitzat per la musicòloga anglesa **Monica Hall** "*The 'guitarra española' of Joan Carles Amat*", una detallada anàlisi del Tractat de Guitarra, publicat a *Early Music* - vol. 6 n. 3 de juliol de 1978 i del qual n'extreu bona part de les il·lustracions. Monica Hall, també guitarrista especialitzada en instruments històrics de corda pinçada que ha estudiat a fons la música ibèrica dels segles XVI i XVII, va ser a Monistrol anys enrere, resseguint les passes de Carles i Amat. A l'Hostal Restaurant Guilleumes, on es va allotjar, encara conserven la seva adreça de correu electrònic. Des de l'organització del Festival hi ha la intenció de comunicar-li la notícia de celebració del Concert Commemoriatiu del 450è aniversari que **Hopkinson Smith** té previst protagonitzar a Monistrol el setembre de 2022. Val a dir que el gran llautista nord-americà, amb grans vincles amb Catalunya per haver estudiat amb Emili Pujol i haver estat cofundador d'Hespèrion XX al costat de Jordi Savall, és un altre gran devot de Carles i Amat.

Seguint l'ordre cronològic, ara vindrien els treballs d'**Estatuet, Redó i Soldevila** dins de l'anuari *Un any de vida monistrolenca* de 1984 que ja hem comentat; de manera que saltem a la següent ressenya: un altre treball de **Monica Hall** estretament vinculat a l'anterior: la traducció íntegra a l'anglès del tractat (*Joan Carles Amat. Guitarra Española*), publicat vuit anys més tard, el 1986, al *Journal of the National Early Music Association* 5. Tant aquest treball com l'anterior de Hall foren publicats sota l'èmpara de la *The Lute Society* del Regne Unit.

El musicòleg **Gerardo Arriaga**, professor al Real Conservatorio de Madrid, doctorat a la Universidad de Valladolid, també intèrpret d'instruments històrics de corda pinçada i autor de nombroses publicacions, fa diverses cites de Carles i Amat en l'estudi que trobem tot seguit: 'La guitarra de cuatro órdenes en el siglo XVI', en què explica l'evolució de l'antiga guitarra renaixentista fins a la guitarra barroca de cinc ordres. Explica que els acords comencen a ser considerats com a "entitats verticals" i parla dels tractats que van sorgir posteriorment (Girolamo Montesardo, 1606, Floriano Pico, 1608, etc). Més endavant es

fa ressò que Carles i Amat coneixia perfectament la guitarra de quatre ordres, per a la qual recomana “seguir les mateixes regles que per a la de cinc”.

La Tesi de Doctorat del guitarrista nord-americà **Stanley Yates** *'The Baroque Guitar: Late Spanish Style as representet by Santiago de Murcia in the Saldívar Manuscript (1732)'* (La guitarra barroca: L'estil espanyol tardà representat per Santiago de Murcia al Códice Saldívar [1732]) que ve a continuació és un estudi de la tabulatura per a guitarra de cinc ordres d'aquest cèlebre guitarrista i compositor espanyol del barroc, que va viure entre 1673 i 1739. Allí hi trobem dues breus cites de Carles i Amat, quan es refereix al sistema de números del *Guitarra Española*, a diferència del sistema italià de l'*Alfabeto* amb lletres. En una de les acotacions enumera les diferents edicions del Tractat del monistrolenc, amb una curiosa referència a una possible edició italiana que a dia d'avui ens és desconeguda. El “Códice Saldívar” fou descobert per musicòleg mexicà Gabriel Saldívar. L'any de publicació de la Tesi de Yates és el 1993.

Ara vindria l'article escrit conjuntament per **Monica Hall** i la musicòloga anglesa **M. June Yakeley** (1949-1999) *"El estilo castellano y el estilo catalán": an introduction to spanish guitar chord notation*, publicat al volum 3r de la revista especialitzada *Lute* de 1995. Tracta de les notacions dels acords de guitarra, confrontant “l'estil castellà”, el nom de referència del qual és el compositor Luis de Briceño, i “l'estil català”, que va instaurar Carles i Amat el 1596 amb el seu cèlebre tractat. El primer exemple que hi presenten és una seqüència d'acords a partir del característic cercle de quintes que figura al Tractat del monistrolenc.

Com tants altres autors, **Cory Michael Gavito** (ressenya següent) destaca en el seu estudi *Carlo Milanuzzi's Quarto Scherzo and the Climate of Venetian popular music in the 1620s* (El Quart Scherzo de Carlo Milanuzzi i l'ambient de la música popular veneciana a la dècada de 1620) el característic sistema de números del Tractat de Carles i Amat a diferència del sistema italià de l'*Alfabeto*. Parla dels acords del mètode del monistrolenc com ideals per a fer “vacas, paseos, gallardas, villanos, pabanillas i altres coses similars en dotze claus”. També remarca la conjunció de la pràctica del rasguejat amb un sistema de “tabulatura cordal”, que seguirà essent la base per a la guitarra durant els propers quatre-cents anys. Gavito esmenta també Girolamo Montesardo, que el 1606 va publicar un tractat similar al de Carles i Amat però amb la característica notació alfabètica italiana. El treball d'aquest autor és la seva Tesi de Màster de la University of Nord Texas, publicada el 2001.

A continuació ve la referència al treball del musicòleg portugués **Rogério Budasz** *The Five-Course Guitar (viola) in Portugal and Brazil in the Late Seventeenth and Early Eighteenth Centuries* (La guitarra de cinc ordres [viola] a Portugal i Brasil al final del segle XVII i principis del XVIII), centrat, segons l'autor, en les interaccions musicals entre Portugal i els altres països europeus i les colònies ibèriques a través de la guitarra de cinc ordres de finals del XVII i inicis del XVIII. Les al·lusions a Carles i Amat, molt breus, són per destacar la seva autoria del primer tractat de l'instrument i comentar aspectes tècnics, com el patró bàsic d'interval i el cercle de transposicions inventat pel monistrolenc. Aquest estudi de Budasz és la seva Tesi Doctoral, lligada a la University of Southern California el 2001.

A l'estudi de **Victor Coelho** que trobem tot seguit, *The Baroque Guitar: Players, Paintings, Patrons and the Public* (La guitarra barroca: intèrprets, pintures, mecenes i públic), publicat a *Google Scholar* 2066, aquest polièdric guitarrista i teòric portugués (també consumat intèrpret de blues i rock) equipara la recepció que va tenir la guitarra a mitjans del segle XVII (instrument sorollós, atractiu per a oients vulgars, d'influència corruptora, etc) amb les primeres reaccions a la guitarra de rock, per situar-se finalment “al centre del corrent musical”. Parla també de l'equivalència entre l'evolució dels gèneres de la música popular contemporània a partir dels patrons d'acords de la guitarra i els estils i tècniques del Barroc a partir de la guitarra. La cita de Joan Carles i Amat és a l'apartat tercer, *Alfabeto and Mixed Notation*, en què parla del tractat *Guitarra Española* de 1596 com “la primera font veritablerment influent de la guitarra barroca”, de l'afinació de l'instrument i de l'assignació de símbols (xifres) als acords.

A continuació saltem a Llatinoamèrica per constatar que allí també hi ha la petjada de Joan Carles i Amat. Qui avui és el director del Departament de Música de la Universidad del Norte a Barranquilla (Colòmbia), **Julián Navarro**, va venir a Catalunya com a estudiant el 1998, per aprofundir en l'estudi de la guitarra barroca a l'ESMUC. Bon coneixedor de Carles i Amat i el seu famós tractat, Navarro es va voler instal·lar a Monistrol entre 2005 i 2007 per imbuir-se de l'esperit del monistrolenc històric. Sense

pretendre-ho, ell fou qui va encendre la guspira del que avui ja es perfila com el Festival Internacional de Guitarra en el seu honor. La seva extensa Tesi Doctoral a què fa referència la ressenya fou llegida el 2007 a la Universitat de Barcelona. A l'apèndix hi inclou el text íntegre del Tractat de Guitarra, amb algunes de les il·lustracions.

Del treball de l'íntèrpret, musicòleg i investigador **Antonio Corona Alcalde** "Dos sonatas novohispanas para guitarra del siglo XVIII" és la ressenya següent, amb el curiós subtítol de "Un caso de musicología forense". El musicòleg mexicà fa una breu cita de Carles i Amat, al·ludint a la guitarra de cinc ordres com la pròpia del segle anterior, el XVII. En parlar de les nombroses reimpressions que se'n feren, que abasten un total de 200 anys, no s'està de lamentar els diversos plagis de què fou objecte, entre ells el d'una tal "doña Policarpia" (Lisboa, 1752) i el més conegut d'Andrés de Sotos (Madrid, 1760). L'article de Corona està basat en una comunicació presentada al *IV Congreso Chileno de Musicología* celebrat a Santiago de Chile el gener de 2007.

A la següent referència, les cites de Joan Carles i Amat en l'estudi 'Guitar *passacaglia* and vocal *arie*', de **Margaret Murata** musicòloga d'origen japonès, professora emèrita a la *University of California*, s'inclouen a l'inici del seu estudi, quan parla de l'acompanyament de la guitarra de cinc ordres i les línies del baix, de l'afinació i de l'aparició del l'alfabet en tabulatura. En una de les notes al peu fa referència a l'edició de 1596 del *Guitarra Española*, perduda. Més endavant s'endinsa en qüestions tècniques (digitació), dels acords i les seves inversions, etc, i cita experts com Tyler, Christensen o Boye.

La Tesi per al títol de Doctor en Filosofia d'**Alexander Dean** que ve a continuació, *Five-Course Guitar and Seventeenth-Century Harmony: 'Alfabeto' and Italian Song* (La guitarra de cinc ordres i l'harmonia del segle XVII: *Alfabeto* i cançons italianes), és un treball d'alta erudició amb nombroses cites de Carles i Amat. Com tants altres musicòlegs, Dean destaca la particularitat de l'"Alfabet numèric" per indicar els acords, a diferència del sistema italià de l'*Alfabeto* amb lletres, i assenyala que això va generar una tradició a Espanya a partir de Luis de Briceño, que la va aplicar en el seu tractat de 1626. Més endavant destaca la transcripció numèrica que fa Carles i Amat dels acords de la popular cançó *Guárdame las vacas* o d'una peça vocal polifònica a tres parts del romancer espanyol. També es fa ressò de les paraules del monistolenc sobre la facilitat amb el què el seu mètode podia acompanyar els motets a cinc veus de Palestrina. El treball de Dean a què es fa referència és la fusió dels capítols primer i segon. En el cinquè, que no s'ha pogut obtenir, hi aborda en detall el tema de l'harmonia del segle XVII (a què al·ludeix el títol) en el Tractat de Carles i Amat. La Tesi de Dean fou presentada a la *University of Rochester*, New York, el 2009.

Ara vindria l'interessant assaig "Els orígens de la paremiografia catalana", de **Maria Conca** (1948) i **Josep Guia** (1947), professors de la Universitat de València, sobre el gènere didàctico-moral als Països Catalans. El nom de Carles i Amat hi surt de forma recurrent, al costat dels d'Anselm Turmeda, Carles Ros i Miquel Burguera. Els autors destaquen que els Aforismes de Carles i Amat, apareguts uns segles més tard del *Llibre de bons amonestaments* d'exfrare mallorquí (anomenat popularment el *Franseim*) són la segona gran obra paremiològica catalana. Si bé a Carles i Amat podem considerar-lo deutor de Turmeda, Ros, al seu torn, és deutor del monistolenc, de qui manlleua part dels parèmies. Menys influència, en canvi, sembla tenir Carles i Amat sobre fra Burguera. L'estudi fou publicat el 2010 a *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*.

A la referència que ve a continuació hi trobem un article en to didàctic i molt entenedor, que per l'estructura i plantejament, bé podria servir per a alumnes de secundària. És el treball *La Guitarra del Barroco, abriéndose un hueco en el arte de la música de los afectos*, del professor i guitarrista **Francisco Javier Ruz Mata**, publicat per la Revista Digital d'Educació de CCOO d'Andalusia (2010). L'autor al·ludeix al *Guitarra Española* de Carles i Amat (del qual en transcriu cites textuals) com el tractat que va contribuir a imposar a tot Europa la guitarra de cinc ordres. Més endavant entra en el debat sobre la data: si la de 1586, com alguns assenyalen, amb un Carles i Amat de 14 anys, o en la més probable de 1596, i explica com el mateix Carles s'atribueix l'autoria de l'"Alfabet", desmentint que aquesta invenció fos de Girolamo Montesardo. També s'entreté en qüestions tècniques i d'afinació.

"A la dècada del 1600 la guitarra es va elevar de la cultura del carrer a la de les corts reials. Ja no es limitava a llocs com barberies de barri o focs de campaments de gitanos, sinó que es trobava tant a les cases, com a els escenaris d'òpera com en mans de reis i reines". Això explica **Craig H. Russell** en el seu

estudi *Radical innovations, social revolution, and the baroque guitar* (Cambridge University Press, 2011), que forma part d'una obra més extensa. I és coincidint amb aquesta emancipació de l'instrument que també en aquella dècada d'eclosió de Barroc s'imposa el nou concepte de l'harmonia, és a dir, de l'alineació vertical dels acords que deixa enrere el vell concepte del contrapunt horitzontal del Renaixement. En aquesta revolució estètica, la guitarra barroca és l'element central, i el Tractat de Carles i Amat hi té un pes significatiu. Russell és també l'autor de la ressenya del monistolenc al *Grove Music* de l'*Oxford Music Online* (se cita a la segona part).

Un altre treball d'envergadura és el de la musicòloga anglesa **Natasha Frances Miles** per a la *Birmingham University* que se citen tot seguit. El primer és *The Baroque guitar as an Accompaniment Instrument for Song, Dance and Theatre* (La guitarra barroca en l'acompanyament instrumental de cançó, dansa i teatre), que correspon a la Tesi del Màster en Filosofia (2011), i el següent, dividit en dues parts, *Approaches to Accompaniment of the Baroque Guitar c.1590- c.1730* (Aproximacions a l'acompanyament de la guitarra barroca c.1590-c.1730), a la Tesi de Doctorat de 2013. La segona part és un apèndix amb gràfics d'acords de fonts manuscrites i altres transcripcions. De Carles i Amat, Frances Miles en fa unes quantes referències en aquest voluminós treball sobre la guitarra barroca com a instrument d'acompanyament: són al capítol 2 (*The Guitar and Popular Dance*) quan parla de l'acompanyament de danses amb el rasguejat i enumera els diferents mètodes de guitarra, amb el del monistolenc com el primer i els que vindrien posteriorment (Montesardo, Colonna, Million, Sanz, Ribayaz, Guerau). Més endavant reproduïx la transcripció d'unes *vacas* (danses populars) del tractat del monistolenc i la taula d'acords del "sistema català" de Carles i Amat. El treball de Doctorat no fa sinó ampliar el que ja ha explicat a l'anterior, però insistint en qüestions més tècniques i d'harmonia. Cap al final, destaca els elogis que Gaspar Sanz dedica al monistolenc i fa una l'al·lusió al 'Tractat Breu'. A l'apèndix, presenta transcripcions, en notació actual, dels acords del *Guitarra Española*.

Entremig de les dues ressenyes de Frances Miles hi hem vist la referència a l'estudi del guitarrista turc **Tolgahan Çoğulu** *The Concise History of the Classical Guitar*, publicat el 2011 a VDM Publishing i que és un fragment de la seva Tesi Doctoral *The Adaptation of Bağlama Techniques into Classical Guitar Performance* (L'adaptació de les tècniques del *bağlama* a la interpretació de la guitarra clàssica). VDM és un grup editorial alemany amb seu a Saarbrücken, Letònia, Mauricio i Moldàvia especialitzada en tesis i estudis acadèmics. Al final de la breu cita que fa Çoğulu de Carles i Amat i el seu Tractat en el estudi inclou al monistolenc dins la categoria de "guitarristes famosos del Barroc". El *bağlama* turc és un instrument de corda pinçada de la família del saz; té un origen antiquíssim i fou usat pels perses i els otomans.

El jove organista alacantí **Joan Boronat** és l'autor de la Tesi de Màster que ve tot seguit, presentada a l'*Schola Cantorum Basiliensis* l'any 2013: un estudi sobre el baix continu en el repertori espanyol dels segles XVI a XVIII. Ell és quasi l'únic que es refereix al monistolenc amb fidelitat al nom del personatge: "Joan Carles i Amat", a diferència dels altres estudiosos, que interpreten "Amat" com a nom únic i "Joan Carles" –o més aviat "Juan Carlos"– com a nom compost. Les cites que fa del personatge són nombroses, i del Tractat de Guitarra en transcriu diverses frases textuais. Els comentaris sobre el Tractat es refereixen als "punts" de la guitarra, és a dir, als acords, representats pel característic Alfabet en números, al rasguejat com un mètode de gran tradició en la música hispànica o al xifrat de la música polifònica (i aquí porta a col·lació la coneguda anècdota de l'acompanyament que el monistolenc va fer d'un motet de Palestrina). Al final inclou diferents "tablas" i destaca que Carles i Amat va desenvolupar el seu propi estil de "xifra" per harmonitzar qualsevol composició polifònica.

Tot seguit trobem la referència al llibre del musicòleg sevillà **Francisco Alonso Valdivia** (1968) "La guitarra rasgueada en España en el siglo XVII", editat el 2014 per la Universidad de Málaga i que és la transcripció de la seva Tesi Doctoral. El sevillà, també intèrpret d'instruments històrics de corda pinçada, és un altre gran defensor de Carles i Amat, les cites del qual són nombroses a propòsit del "sistema català" del xifrat, que va gaudir de gran difusió en el seu temps i en els segles posteriors. Més enllà d'aquestes cites, que es refereixen en general a qüestions tècniques, el gruix principal, atenent al mateix títol de l'estudi, el trobem al capítol 6è, *El estilo rasgueado*, i en concret a l'apartat "La cifra catalana de Joan Carlos Amat", en què parla bàsicament dels "punts", és a dir, dels acords, del cercle de quintes i del transport a diferents tonalitats. També assenyala diversos autors posteriors (Sanz, de Murcia, Minguet, Velasco, Ribayaz, Garcia Hidalgo), com a deutors, amb diferents matisos, de Carles i Amat. Una cita

singular és la que fa de la translació del xifrat del monistolenc en una “tabla” amb «los puntos llenos para la cítara» en el manuscrit *Ramillete florido*, editat a Sevilla cap a 1740.

A continuació ve la ressenya del llibre *L'empremta del monistolenc Joan Carles Amat*, abans comentat, que figura a l'*Índice Histórico Español*, signat per **Carlos Pizarro Carrasco** i publicat, en versió bilingüe, per la Universitat de Barcelona el 2016. Del mateix llibre és la ressenya següent, que ens porta a l'article “Vida i obra de Joan Carles Amat, metge, músic, escriptor i polític monistolenc (c.1572-1642)” del mateix Pizarro, publicat el 2015 a la *Revista Dovella. Centre d'Estudis del Bages* i que és una refosa de fragments del text complet.

Al seu estudi ‘La jácara en el siglo XVII. Literatura y música entre las fuentes escritas y la tradición oral’, que és el treball final de màster del jove músic i pedagog **Luis Martínez Campo** (Universidad de Salamanca 2015) al qual correspon la següent ressenya, l'autor cita breument Carles i Amat quan al·ludeix a la coneixença, per part de Gaspar Sanz, del Tractat del monistolenc, a qui anomena “el doctor Carlos”. Una altra cita força més extensa la trobem quan comenta l'article de Craig H. Russell *Radical innovations, social revolution, and the baroque guitar*, publicat per la Cambridge University Press de 2003, a la qual ja ens hem referit. Martínez Campo porta a terme projectes en què relaciona la música i el so amb les arts escèniques, la literatura o les arts plàstiques.

És estimulants, alhora que reveladors, llegir les constants referències a Joan Carles i Amat en l'assaig del musicòleg **Cristóbal L. Garcia Gallardo** (Huelva, 1966) que ve tot seguit, sobretot pel to sempre elogiós envers el monistolenc, a qui ve a descriure com un avançat en molts aspectes del seu temps. L'obra de Gallardo és un estudi del tractat *Instrucción de música sobre la guitarra española* de Gaspar Sanz (Nassarre. Revista Aragonesa de Musicología - núm. 31, 2015), que considera d'especial rellevància per a la història de la teoria de l'harmonia. Al gran mestre aragonès el considera en certa forma deutor de Carles i Amat, de qui diu que el 1596 va inaugurar de manera brillant, anticipant-la, la clara perspectiva harmònica dels tractats de composició espanyols que arribaria fins a mitjans del segle XVIII. També destaca com s'anticipa a idees musicals que tardarien segles en imposar-se a Europa (reconeixement de l'acord, afinació temperada, transposicions de l'escala cromàtica dels 24 acords majors i menors, etc). També afirma que Carles i Amat és el creador del primer cercle de quintes de què tenim notícia en la música occidental. Gallardo és catedràtic al Conservatorio Superior de Málaga, acumula una llarga llista de títols i és autor de nombrosos treballs de recerca musicològica en prestigioses publicacions.

La Tesi de Màster del musicòleg **Nicholas Alexander Galfond** que trobem a la següent ressenya (University of Central Florida - Orlando, 2015) és l'anàlisi d'una ària del segle XVII per a veu sola amb acompanyament de guitarra del compositor italià Stefano Landi (*Stefano Landi's 'Arie a una voce' and early Seventeenth-Century Italian Guitar music with 'Alfabeto' notation*). Una vegada més, al·ludeix al sistema de l'*Alfabeto* italià en contraposició al sistema de xifres del tractat de Carles i Amat i als tractats ibèrics que s'editarien posteriorment. Del tractat del monistolenc en destaca que “tracta de sintonitzar, encordar i reproduir allò que ara coneixem com els dotze acords majors i menors i presenta transposicions per a progressions harmòniques comunes”. També diu que “no només proporciona els dotze acords majors i menors disposats en forma de cercle de quintes, sinó també instruccions i exemples de com transposar els acompanyaments a qualsevol clau necessària”. A la Figura 3 hi reproduïx un gràfic del Tractat (edicions de 1596 i 1626), amb les files superiors representant els acords majors i les inferiors els acords menors.

Segons s'especifica a sota mateix del títol, l'estudi que ve a continuació sobre la història, orígens i evolució de la guitarra de **Júlio Ribeiro** (*The History of the Guitar; its origins and evolution - Marshall University, 2015*) és un “manual” (*a Handbook*), amb tot el sentit pràctic que es desprèn del mateix nom. Tot seguit a citar els noms de Mudarra i Fuenllana, dos eminents compositors espanyols del segle XVI, en plena vigència de la *vihuela*, aquest professor brasiler esmenta el Tractat de Guitarra de cinc ordres de Carles i Amat i parla de la seva popularitat i difusió, per assenyalar Espanya com el “lloc de naixement” de la guitarra barroca. Després es fa ressò de la influència de la guitarra ibèrica a Itàlia i afirma que aquest país fou el “lloc de creixement”. Més endavant entra en qüestions d'afinació, comparant diversos sistemes i equiparant el sistema de Gaspar Sanz amb el de Carles i Amat.

Tot seguit trobem el treball de **Lars Christian Rosager** *A humanistic reading of Gaspar Sanz's "Instrucción de música sobre la Guitarra Española"* (Una mirada humanística sobre la *Instrucción de música sobre la*

Guitarra Española de Gaspar Sanz), presentat l'any 2016 a la *San Francisco State University* com a Tesi de Màster per aquest polifacètic jove artista nord-americà, que s'autodefineix com a *Independent Researcher*. Les al·lusions de Carles i Amat són nombroses en un estudi sobre el gran Gaspar Sanz, a qui altres especialistes ja han assenyalat com a deutor del monistolenc, a qui respectava i de qui coneixia el Tractat. En el seu text no passa per alt pràcticament cap aspecte de la guitarra espanyola del Barroc i destaca el famós sonet (*de Montserrat Bastus al autor*) que hi transcriu, en què la guitarra (element femení) dialoga amb el lector.

La nota introductòria de l'estudi del musicòleg i guitarrista francès **Norberto Torres Cortés** que figura a la ressenya següent, "Antecedentes de la guitarra flamenca: el siglo XVI" (*Revista de Investigación sobre el Flamenco 'La Madrugá'*, desembre 2017), inclou el Tractat de Carles i Amat dins de la categoria de la guitarra *rasgueada* (en català, la traducció correcta del *rasgueado* seria "batut de les cordes"), que és la forma exclusiva d'execució del flamenc però també la base primordial del mètode del monistolenc. Com diu l'autor, amb aquest estudi pretén rastrejar la presència d'aquesta forma d'execució en diferents fonts del segle XVI. El capítol final, abans de la bibliografia, el dedica íntegrament al monistolenc. El text correspon al capítol segon de la seva Tesi Doctoral, llegida el 2009. Torres (Lyon, 1960) està en possessió de diversos títols dins dels camps de la música, les humanitats i les ciències socials. És també autor d'altres articles sobre la guitarra flamenca i el gènere flamenc, la seva principal línia d'investigació.

De nou, trobem el flamenc a la ressenya que ve a continuació: és l'estudi de **Manuel Angel Calahorra Arjona** 'La metodología tradicional de enseñanza en los tratados de guitarra flamenca del siglo XX' (Centro de Documentación Musical de Andalucía, 2017). Aquest estudiós, doctorat a la Universidad de Granada i guitarrista, explica que el flamenc neix a la segona meitat del segle XIX, amb una clara remiscència popular i com a resultat d'un procés de mestissatge dels pobles i cultures d'Andalusia. Afirmar també que s'ha transmès de forma oral i que la funció primordial de l'instrument que li és indissociable –la guitarra– és la d'acompanyament. En passar a analitzar tres tractats de guitarra flamenca del segle XX, fa esment de l'antic tractat de Joan Carles i Amat en aquests termes: "si tenemos en cuenta el primer tratado de guitarra rasgueada como precedente y antecesor de nuestra guitarra flamenca, debemos remontarnos al año 1596, con Joan Carles Amat y su *Guitarra Española de cinco órdenes*".

L'estudi de **Daniel C. Tompkins** que ve a continuació correspon a la Tesi Doctoral d'aquest musicòleg, presentada a la Florida State University el 2017. Sota el llarg títol *Early Seventeenth-Century harmonic practice: a Corpus Study of Tonality, Modality and Harmonic Function in Italian secular song with Baroque Guitar accompaniment in Alfabeto Tablature* (Pràctica harmònica de principis del segle XVII: un estudi de corpus de la tonalitat, la modalitat i la funció harmònica en la cançó secular italiana amb acompanyament de guitarra barroca en Tablatura Alfabeto), Tompkins explica els principals conceptes teòrics continguts en els antics tractats de guitarra barroca (entre els quals hi inclou el de Carles i Amat), com ara la disposició dels acords en quintes perfectes, la separació dels acords en majors i menors, els cicles d'acords de dibuix circular i l'harmonització a partir de les notes d'un baix. Del *Guitarra Española* del monistolenc en destaca el cercle de quintes, que transcriu en una de les figures, i la taula de tríades majors i menors.

Ressenya següent: segons paraules del guitarrista israelià **Gideon Brettler**, en el currículum del qual hi figuren estudis de guitarra a Barcelona, l'estudi *The Impact of Print Technology on the Early Guitar Repertoire* (la seva Tesi de Màster, presentada el 2017 a la Universitat de Tel Aviv) ressegueix l'evolució del repertori de guitarra del segle XVI i principis del XVII, contextualitzant els canvis relacionats amb l'impacte de la tecnologia d'impressió en la societat europea. Les cites de Carles i Amat són nombroses, per destacar, del seu divulgat *Guitarra Española*, la invenció per part del monistolenc del sistema de notació amb números, l'aportació al pas del pensament melòdic al domini de l'harmonia i l'ús dels dotze modes del cercle de quintes. Destaca també, com altres autors, l'edició del tractat del monistolenc deu anys abans del de Montesardo a Itàlia. Al final, assenyalava que "l'aspecte més interessant del sistema de Carles i Amat és el seu caràcter lògic i metòdic, organitzat visualment i classificat de manera que s'acceleri l'aprenentatge".

És tot un luxe comprovar com Joan Carles i Amat és objecte d'una tesi monogràfica en una universitat nord-americana, en aquest cas, la Tesi de Màster de **Ruben Melendez Amat's** "*Guitarra Española*" and

its Influence on Music Theory (Guitarra Española d'Amat i la seva influència en la teoria de la música) que ve tot seguit, presentada a la *University of Texas, Arlington*, el maig de 2019. L'autor explica que la guitarra fou un dels instruments més populars del segle XVII i parla de l'impacte que va produir la irrupció de la guitarra de cinc ordres i el seu estil rasguejat. Del tractat de guitarra del monistolenc afirma que fou "la guspira que va encendre la popularitat de l'estil rasguejat" i destaca del seu autor el coneixement que tenia de la teoria dels acords i la seva equivalència inversa i de l'harmonia diatònica major i menor, molt abans de la conceptualització formal d'aquestes teories. Al mateix temps, destaca la seva aportació en termes de tècnica, pedagogia i notació. En definitiva, que el tractat de Carles i Amat "marca un canvi definitiu en la història de la música, allunyant-se dels antics modes eclesiàstics i entrant en la tonalitat major/menor i l'harmonia basada en l'escala diatònica".

La ressenya que ve a continuació es refereix a un llibre tan voluminós com el de Valdivia (558 pàgines) i de la tesi de Navarro (502): és a l'assaig *Aportación hispánica a la historia de la guitarra hasta la publicación de las reglas de Pablo Minguet en 1754*, del catedràtic i musicòleg alacantí **Josep Maria Vives Ramiro** (1949), també guitarrista, que sembla formar part d'una obra més extensa, car al títol hi llegim 'III. - In Extenso'. Vives Ramiro és un dels qui defensa la data del 1586 com la de la primera edició del *Guitarra Española*, amb un Carles i Amat de només 14 anys i a qui ell compara com "un geni com Mozart". El reconeixement al monistolenc es fa palès a la seva carta d'adhesió al projecte, en què parla de Carles i Amat com mereixedor de figura entre els prohoms que constitueixen l'elit del patrimoni de la humanitat i destaca la rellevància del seu tractat de guitarra com la base en què se sustenta l'harmonia moderna, l'afinació temperada i la transposició a totes les tonalitats. També parla del vessant popular del mètode, amb la clara influència del sistema d'acords que va enunciar aquest "català universal" en la música popular d'avui. L'edició és del *Archivo de Arte Valenciano* de 2019.

La penúltima referència és a l'article "Emili Pujol, un mestre per descobrir", del musicòleg lleidatà **Santi Miret**, també intèrpret d'instruments històrics de corda pinçada, que es va publicar al número monogràfic dedicat al gran mestre lleidatà de la *Revista 440 - Clàssica & Jazz* (desembre 2018/gener 2019). Aquest article de Miret és la recuperació d'un que va escriure anys enrere sobre Emili Pujol, que aquí es va recuperar aprofitant l'edició del documental d'Artur Blasco sobre "Emili Pujol, el mestre", editat pel Grup Enderrock. De Carles i Amat, Miret en parla també en termes de "català universal" i opina que ha estat una figura cabdal en la història de la guitarra, per bé que sovint injustament minimitzada. També assenyala el seu convenciment que el monistolenc ha estat "el pont que uneix el Renaixement de Lluís del Milà amb el Barroc de Francesc Guerau". Com a bon lleidatà, parla també de la possible residència de Carles a Lleida com a metge durant un temps, bo i lamentant-se que això no s'ha pogut comprovar.

Aquest recull finalitza amb la ressenya a l'article sobre Joan Carles i Amat publicat al número de febrer 2020 del *Serra d'Or*, que la revista montserratina va encarregar a **Joan Puigdemívol**, "Un prohom català a reivindicar: Joan Carles i Amat". Abans de la semblança biogràfica, l'impulsor del projecte del festival elabora tota una reflexió sobre el problema de la desmemòria que afecta aquest país nostre.

D'entre les 26 ressenyes de la segona part, comencem per destacar les quatre referències del portal **JSTOR** als interessants estudis de **Sylvia Murphy**, **Richard Hudson**, **Thomas Christensen** i **Miguel Ángel Ríos y Celia Martín**, on s'hi esmenta, amb extensió variable, el nom de Carles i Amat. Per fer-ne la consulta cal donar-se d'alta com a usuari. JSTOR, abreviatura de *Journal Storage*, és un arxiu fosc –o profund– de revistes científiques en combinació amb un arxiu accessible als usuaris autoritzats.

El subapartat '**Altres**' comença amb la cita de **Craig H. Russell** a l'*Oxford Music Online*, versió digital del *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. Només és un extracte, perquè aquest portal autoritzat únicament les primeres línies (per accedir als articles íntegres cal donar-se d'alta com a subscriptor), però tot i això hi aporta dades significatives. Tot seguit, la ressenya sobre Carles i Amat del musicòleg i guitarrista **Wolf Moser** (Berlín 1937) a XCV.WIKI aporta en poques paraules dades essencials sobre el nom, orígens familiars, biografia, etc, del monistolenc i fa una bona descripció del Tractat de Guitarra, per destacar al final la seva importància en la història de la música.

Tot seguit trobem la referència a l'interessantíssim i ben documentat article de **Dow Rowe** i **Richard d'A Jensen** al portal **Classical Guitar** *Baroque Guitar for the Modern Performer. A Practical Compromise*

(Guitarra barroca per a l'interpret modern. Un compromís pràctic), que presenta abundants cites tant de compositors històrics com de musicòlegs especialitzats en la guitarra barroca. De Carles i Amat en parla quan es refereix a l'afinació, al costat de Montesardo, i també a les notes al peu, citant l'edició del *Guitarra Española y vandola* de 1639. Després vindrien els comentaris de **Brian Jeffery**, director de *Tecla Editions* de Londres, al llibre de **Josep M. Mangado** 'La Guitarra a Catalunya, 1767-1939'. Jeffery dedica uns bells elogis a Catalunya i al final esmenta el nom de Carles i Amat i el seu Tractat de Guitarra quan destaca l'associació de l'instrument amb "aquesta terra".

A la ressenya següent, el guitarrista **Nacho Bellido**, resident a Barcelona i especialitzat en guitarra històrica, parla amb força exactitud de Joan Carles i Amat en la breu semblança biogràfica que en fa al seu blog, quan es refereix al nom i cognoms i a les arrels familiars del monistolenc. Tot seguit trobem un documentat article d'un altre reputat i especialista, **José Miguel Moreno**, també intèrpret d'instruments històrics de corda polsada, en què ressegueix l'evolució de la guitarra del Renaixement al Romanticisme. El nom de Carles i Amat hi figura quan parla del seu tractat de 1596 com el primer de la guitarra de cinc ordres o *guitarra española*. La següent ressenya és a l'article d'**Eduardo Torrico** al portal 'La Quinta de Mahler', en què comenta el CD *Alfabeto Songs. Canciones con guitarra de la Italia del XVII*, protagonitzat per les cantants Raquel Andueza i Theresa Dlouhy, amb l'ensemble Private Musicke i Pierre Pitzl a la guitarra i direcció. La cita de Carles i Amat es refereix al dubte que tenen alguns sobre la paternitat de l'*Alfabeto*: sobre si el creador fou el monistolenc o l'italià Girolamo Montesardo.

Una altra ressenya interessant és al portal MÚSICAANTIGUA.COM, una autèntica enciclopèdia per als amants de l'historicisme musical. El seu editor, **Pablo Rodríguez Canfranc**, autor de bona part dels textos, hi publica l'article "El siglo de la guitarra española", on no hi falta el nom del "doctor Juan Carlos Amat" quan parla del declivi de la *vihuela* a finals del segle XVI, per donar pas a la guitarra que va adquirir el sobrenom d'"española" i que avui denominem "barroca". La referència següent és al breu article *La historia de la guitarra clásica* del portal **Alhambra Guitarras**, concebut per al gran públic. Parla de com Joan Carles i Amat, amb el seu tractat de guitarra de cinc ordres, va contribuir a la popularització de l'instrument a tot Europa.

Una ressenya curiosa que val la pena no passar per alt és a l'obra escultòrica *Folia, tribute a Joan Carles Amat*, de l'artista suïssa resident a Viena **Solange Keschmann**, dins del portal *Sculpture Network*. El fet d'haver viscut un temps a Barcelona, pot explicar que aquesta inclassificable escultora hagués decidit realitzar aquesta bellíssima i imaginativa joia en homenatge al monistolenc. Tot seguit, en el requadre en gris que presideix el capítol dedicat a la guitarra de cinc ordres del blog del luthier **Asier de Benito**, no hi podia faltar el nom de Joan Carles i Amat i el *Guitarra Española* de 1596, quan parla del declivi de la *vihuela* i l'arribada del nou instrument, del qual en destaca la tècnica del rasguejat però també el puntejat que hereta de l'instrument que en fou predecessor. A sota hi inclou precioses imatges de guitarres de la seva autoria, acompanyats d'un vídeos del guitarrista Robert Cases Marco.

La següent ressenya és a l'article de **Júlio Ribeiro** *The Guitar in the Baroque Period* al portal *Brewminate*. El guitarrista i estudiós brasiler explica a la introducció que el canvi crucial en l'evolució de la guitarra clàssica va tenir lloc en el període barroc amb la guitarra de cinc ordres. Més avall cita Carles i Amat com l'autor del primer tractat el 1596 i parla de la seva popularitat i de les reedicions que se'n feren fins al 1800. En el breu article que trobem tot seguit, *Five-course Guitar*, dins el portal *Vihuela Database*, el musicòleg **John Griffiths** dona detalls sobre el Tractat de Carles i Amat, citant la polèmica de les dates de la primera edició (1586 o 1596) i parlant de les nombroses edicions de què fou objecte fins al segle XIX. També destaca la novetat de la figura femenina –una al·legoria de la música– que apareix a la portada a partir de l'edició de 1701, a diferència de l'austeritat que presenta la portada de l'antiga edició de 1626. Al final inclou la referència a l'edició de Monaco Chanterelle Editions de 1980, a partir del facsimil de 1761 amb introducció de Monica Hall, i una petita bibliografia on cita les dues monografies d'Emili Pujol (també hi esmenta els estudis de Hall).

A continuació trobem la referència al portal **Foros de Guitarra.Artepulsado**, una associació de professionals i amants de la guitarra d'àmbit hispànic creada l'any 2001 per Óscar López Rogado. A partir de la pregunta "¿Es este nuestro Carles Amat (Joan Carles Amat)?", plantejada el juny de 2008 per un dels socis, Silvestre Peña Ortega, es genera un interessant intercanvi de xats que aporten molta informació que ja coneixem. En destaca la coneguda polèmica sobre la data de la primera edició del *Guitarra Española*, si el 1586 o el 1596, amb diferents raonaments per part dels participants. A la

ressenya històrica de la guitarra del web del luthier de Madrid **Guitarras Garrido Pozuelo**, que ve a continuació, s'explica la incorporació d'una cinquena corda a l'instrument, atribuïda al poeta andalús Vicente Espinel. Tot seguit diu que *“la guitarra de cinco órdenes se instauró como modelo en toda Europa por la obra «Guitarra española de cinco órdenes», del catalán Joan Carles Amat, publicada en 1596, que enseña el tañer y templar rasgado”*.

El portal **Guitarnotes** que ve tot seguit és una altra botiga *online* que es dedica a la venda de partitures, llibres de música, instruments, accessoris, etc. S'hi especifica que són “especialistes des de 1969”. Al subapartat *Spanish Guitar Center* hi trobem un altre exemplar del *Guitarra Española* de “Juan Carlos Amat”. A la traducció a l'espanyol s'hi especifica que es tracta d'una *“Edición facsímil completa (c.1596) de la guitarra de cinco órdenes, en su mayoría texto con ilustraciones (español) con notas históricas de Monica Hall (texto en inglés). Quizás el primer método de guitarra. Tamaño: 100 x 152 mm”*. És curiosa la similitud entre l'expressió “potser” de *Guitarnotes* i la d'*Stretta Music*, cosa que ens indica la possibilitat d'una còpia entre ambdues botigues.

A l'apartat *Downloads* (descàrregues) del web del guitarrer català **Joan Pellissa**, i dins de la secció *‘Ancient methods and treatises’*, hi trobem l'edició del 1701 del tractat de Carles i Amat (Gabriel Brò, Barcelona), versió en blanc i negre, procedent de la BNE. Curiosament, no és possible localitzar aquest apartat a la versió en català del web. Al portal **19Trastes.com** que ve a continuació, el nom de Carles i Amat apareix a la secció *Primeros pasos*, quan parla del “tractat més antic de guitarra espanyola”, editat el 1596 i obra del monistolenc. Tot seguit, cita els tractats que s'editarien poc després a Itàlia: el de Montesardo el 1606 i el de Colonna el 1620. A sota mateix, al portal **Maestros of the Guitar**, l'article *The guitar's role in harmonic development* (El paper de la guitarra en el desenvolupament de l'harmonia), de l'apartat *Alfabeto Notation*, fa referència a Carles i Amat quan explica que “el Tractat *Guitarra española y vandola* (i aquí hi posa la data de 1586) presenta de manera destacada digitacions i progressions harmòniques i compara les harmonies d'una peça amb els colors d'un quadre”, i acaba al·ludint a “l'atrevida afirmació que fa [el monistolenc] sobre que qualsevol persona pot tocar qualsevol peça si entén l'estructura harmònica”. Tot seguit hi reproduïx una bella tabulatura per a *vihuela* del 1500.

A la **Biblioteca Digital del Patrimonio Iberoamericano** que se cita a continuació, podem visualitzar les diferents obres de Joan Carles i Amat que figuren a la Biblioteca Digital Hispànica de la Biblioteca Nacional de Espanya. A sota mateix, l'article *Repertorio de guitarra* del web del **Conservatorio de Bahía Blanca** (Argentina), no és altra cosa que la reproducció de l'article que figura al *New Groove Dictionary*. El nom de Joan Carles i Amat apareix al capítol quart, que tracta de la guitarra de cinc ordres, tot i que també l'esmenta al final de l'anterior, quan al·ludeix al capítol que dedica el monistolenc a la guitarra de quatre ordres en el *Guitarra Española*. L'última referència és a la ressenya, molt ben documentada, que fa Miguel Àngel Jiménez Arnáiz sobre Joan Carles i Amat, dins el web de la **Real Academia de la Historia**.

Els apartats següents (pàgs. 34 a 40) corresponen als textos breus que quatre especialistes que ens són molt pròxims han tingut l'amabilitat de dedicar a aquest dossier del 450è aniversari de Joan Carles i Amat.

Al seu article “Sobre la significación y relevancia de Joan Carles i Amat”, **Francisco A. Valdivia** ens explica com Carles i Amat fou el primer en proposar un sistema sintètic, basat en lleis musicals, per designar tots els acords –els majors i els menors- seguint el cercle de quintes. A propòsit del Tractat de Guitarra, destaca com en fou d'important el seu contingut per als tractats que es publicarien posteriorment. Cap al final, després de destacar la gran difusió del Tractat com a mètode d'acompanyament, assegura que el “sistema català” de Carles i Amat (segons la definició de Pablo Minguet) és un precedent de l'actual “notació acòrdica anglosaxona”.

El text de **Josep M. Vives Ramiro** és un fragment de la seva carta en suport al projecte (s'inclou a l'apartat final), que pel seu interès hem volgut transcriure. Més enllà de parlar en termes molt encomiàstics sobre el monistolenc, hi fa unes reveladores afirmacions sobre l'aportació del Tractat de Guitarra a l'harmonia moderna, l'afinació temperada, la transposició i la modulació. També en destaca la pervivència del seu sistema d'acords en la música i la cançó populars d'avui. Vives Ramiro és un dels

altres autors que defensa la tesi del 1586 com a data de publicació del Tractat *Guitarra Española*, amb un Carles i Amat de només 14 anys.

Carles Blanch, jove guitarrista especialista en instruments històrics de les terres de l'Ebre (també cantautor) explica també en el seu article com Carles i Amat ordena per primera vegada els 24 acords (o "punts de la guitarra") en el cercle de quintes, organitzats per majors i menors (al final en reproduïx la imatge extreta del Tractat). Blanch acaba l'article parlant sobre la seva experiència com a docent, explicant que aplica la mateixa sistematització a l'hora d'ensenyar els acords, confirmant, amb això, la pervivència a dia d'avui del Tractat del monistrolenc.

Finalment, **Julián Navarro** explica des de Colòmbia que ha fet unes indagacions sobre la petjada del monistrolenc a Llatinoamèrica i transcriu algunes curioses notícies que ha rebut en un blog de guitarristes del qual forma part. A continuació, dedica un entranyable article a recordar l'any i mig que va viure a Monistrol, resseguint la petjada de Carles i Amat, coincidint amb la recta final d'escriptura de la seva Tesi Doctoral i després que anys abans –el 1998– s'hagués instal·lat amb la seva dona al barri d'Horta de Barcelona.

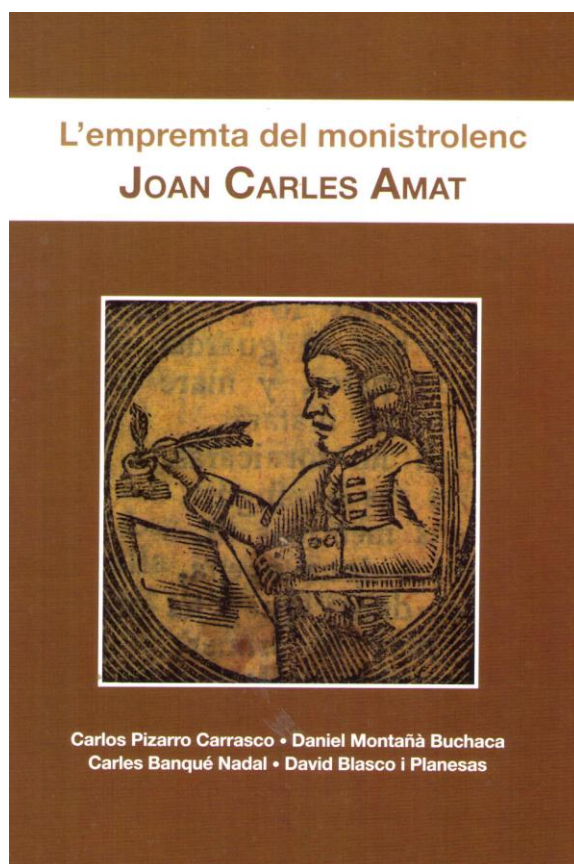
Tot seguit, les pàgines 41 i 42 presenten la transcripció de la carta que el 24 de març vam adreçar al Departament d'Història de la Ciència de la Universitat de València amb el propòsit de resseguir la petjada de Joan Carles i Amat com a estudiant a l'antic 'Estudi General', que era el nom amb què era coneguda la Universitat de la ciutat del Túria al segle XVI. La resposta d'aquesta institució, amb 46 dies de demora i en dues lacòniques frases, no ha pogut ser més decebedora (s'inclou al final de la nostra carta).

A l'apartat següent (pàgina 43 i següents fins a la 49) s'enumera el material imprès sobre Joan Carles i Amat que guarda al seu estudi el bibliòfil i col·leccionista monistrolenc **David Blasco Planesas**, col·laborador del llibre *L'empremta del monistrolenc...* i de qui ja s'ha ofert un resum del treball que hi presenta sobre els Aforismes. Tot seguit, es reproduïxen les imatges de les portades (que ell mateix ha tingut la gentilesa de facilitar-nos) de les dotze edicions que guarda dels *Quatre-cents aforismes catalans*, de les tres del *Fructus Medicinae* i de les quatre de *Guitarra Española*.

A continuació es faciliten els enllaços a les cinc edicions del segle XVIII de *Guitarra Española de cinco órdenes* que es conserven a la **Biblioteca de Catalunya**, facilitades per aquesta institució i que donen accés als documents digitalitzats. També es dona compte de l'edició gironina de Joseph Bró que figura a l'**Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona**, l'enllaç al document digitalitzat del qual cal compartit amb l'Associació Joan Carles i Amat. Tot seguit, es transcriu la relació de les vuit edicions del Tractat que figuren al treball d'Antoni Estatué i Salvador Redó a l'esmentat anuari *Un any de vida monistrolenca* de 1984, amb algunes diferències en la datació. Les pàgines següents presenten la reproducció de les imatges de les portades de les cinc edicions del segle XVIII del *Guitarra Española* de la Biblioteca de Catalunya, incloent al final de tot la de la portada del Tractat que hi ha a l'**Arxiu Històric de Barcelona**, per acabar amb la reproducció del Tractat de 1626 que es troba a la **Newberry Library de Chicago**, gentilesa d'aquesta institució. Abans també es presenta la portada de l'edició de 1627 que ens ha facilitat la **Biblioteca Nacional de España**.

Finalment (pàgs. 54 a 74) s'inclouen les cartes en suport a la commemoració del 450è aniversari de Carles i Amat i al Festival Internacional de Guitarra que hem demanat a 20 destacades personalitats del món cultural i acadèmic, amb uns comentaris previs.

II. A PROPÒSIT DEL LLIBRE 'L'EMPREMTA DEL MONISTROLENC JOAN CARLES AMAT'

Portada del llibre 'L'empremta del monistrolenc Joan Carles Amat, que reproduïx la imatge de portada d'una edició de Joan Serra i Centenè (Barcelona, segle XVIII) dels Quatre-cents aforismes catalans (col·lecció David Blasco)

La publicació del llibre *L'empremta del monistrolenc Joan Carles Amat* s'inscriu en el context de la definitiva recuperació de la figura del personatge i representa la culminació dels treballs que a escala local va iniciar a inicis del segle XX l'aleshores secretari i arxiver de l'Ajuntament de Monistrol **Josep Vilar i Cots**. Aquests treballs van prosseguir a la dècada dels 70/80 amb els estudiosos monistrolencs **Antoni Estatuet**, **Llorenç Soldevila** i **Salvador Redó** (veure pàgina 8).

Aquest llibre, editat per l'Ajuntament de Monistrol a iniciativa de qui n'era l'arxiver aquells anys, **Joan Xavier Quintana**, va veure la llum el 25 de juliol del 2014. El mateix Quintana és qui signa el pròleg, i els diferents capítols, que fan referència al perfil polièdric de Carles i Amat, venen signats per tres estudiosos de l'àmbit local més un de l'àmbit comarcal: l'historiador **Carlos Pizarro Carrasco** (1972), el metge **Daniel Montañà Buchaca** (1956), el músic i filòleg **Carles Banqué Nadal** (1988) i el bibliòfil i col·leccionista **David Blasco i Planesas** (1974). Segons destaca Pizarro, que és qui n'aporta la part principal, es tracta del primer llibre monogràfic sobre Joan Carles i Amat, té un enfocament pluridisciplinar i és una biobibliografia on es revisa la vida i l'obra, s'estudia la difusió posterior i es valora la seva vigència actual.

Malauradament, el llibre està esgotat, i a manca de trobar-lo en versió digitalitzada, hem demanat als quatre autors una breu pinzellada dels seus treballs, que han tingut l'amabilitat de dedicar-nos. Des de l'Associació hi ha la intenció de demanar a l'Ajuntament la seva reimpressió.

Al peu de cada ressenya s'hi inclouen els currículums de cada autor, juntament amb les dades de contacte per si cal fer-los-hi alguna consulta.

CARLOS PIZARRO CARRASCO. JOAN CARLES I AMAT, METGE, MÚSIC, ESCRIPTOR I POLÍTIC MONISTROLENC (1572-1642)

Joan Carles i Amat, insigne músic, metge, escriptor i polític monistolenc, va viure entre 1572 i 1642. És autor d'obres destacades de diferents àmbits del coneixement que li han conferit una projecció catalana i universal indiscutible: els *Quatre-cents aforismes catalans*, el *Fructus Medicinae* i el tractat *Guitarra española de cinco órdenes*. Aquesta obra tant plural del nostre personatge va ser útil per a l'educació moral dels infants, per als músics i aficionats a la guitarra i per als metges, cirurgians i apotecaris. A banda d'això, i pel que fa al seu perfil biogràfic, cal inserir-lo en un context històric a cavall del Renaixement i el Barroc.

El 1597 es va graduar en Medicina a la Universitat de València i posteriorment va exercir la seva professió al monestir de Montserrat, a Esparreguera i a Monistrol. A la seva població nadiua, el nostre prohom va ocupar diversos càrrecs públics al Consell Municipal i va acabar essent-ne batlle al final de la seva vida. Arran de la construcció del buc cisterna de la Font Gran (la principal surgència d'aigua del massís de Montserrat), que hauria de garantir el subministrament d'aigua a les fonts, regadius i molins del seu poble i del senyor feudal, l'abat de Montserrat i que ell mateix va impulsar, va escriure les *Advertències sobre la Font Gran* (1627), una obra que constitueix un perfecte tractat d'hidrologia. Això confirma l'abast dels seus coneixements i el seu perfil polifacètic d'home renaixentista.

Una de les conclusions que extrau aquest primer llibre monogràfic sobre l'il·lustre monistolenc que és *L'empremta del monistolenc Joan Carles i Amat*, és que no va crear grans tractats teòrics sinó més aviat obres de caràcter pràctic, cosa que explica les nombroses reedicions que se'n feren durant molts anys.

A Carles i Amat també li són atribuïdes altres obres mèdiques com el *Tractatus de Peste* o el *Tratado de las heridas de la cabeza*, per bé que diversos autors n'han posat en dubte l'autoria. Una altra atribució dubtosa, ateses les incògnites sobre la seva impressió al segle XVIII, és el sànet *Entremés de la guitarra*. Aquestes atribucions formen part d'una certa tendència a sobredimensionar-ne la figura que ha prevalgut en alguns repertoris bibliogràfics.

Casat amb Mònica Ubach, filla de Vacarisses i que va passar a anomenar-se Mònica Carles, va morir sense descendència i va ser enterrat a l'antiga capella de Sant Joan de l'església parroquial de Monistrol. El seu llegat a la vila va perdurar amb el temps, i ben entrat el segle XVIII encara se celebraven al temple les misses d'aniversari per la seva defunció.

Carlos Pizarro Carrasco (Barcelona, 1972) es va llicenciar en Història a la Universitat de Barcelona, on va finalitzar els estudis de doctorat en Història Moderna. Des de fa uns anys s'ha especialitzat en la història de Monistrol. Ha publicat articles a revistes d'àmbit universitari, general i comarcal com ara *Pedralbes*, *Revista d'Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols, Hispania*, *Dovella* i *l'Erol*. Ha participat en diversos congressos d'història moderna de Catalunya i ha contribuït a l'obra col·lectiva *Los hombres y las herramientas* (Fundación Atapuerca, 2002) i, més recentment, *L'empremta del monistolenc Joan Carles Amat* (Ajuntament de Monistrol, 2014). És l'autor del llibre *A l'ombra de l'abadia. El domini senyorial i eclesiàstic de Montserrat a l'Antic Règim. La crònica de Zoile Gibert sobre Monistrol, 1824* (Ajuntament de Monistrol - Centre d'Estudis d'Avià, 2019).

DADES DE CONTACTE

Correu electrònic: pizarrocarrasco.carlos@gmail.com

DANIEL MONTAÑÀ BUCHACA. EL METGE JOAN CARLES I AMAT (MONISTROL DE MONTSERRAT, 1572- 1642)

El jove Joan Carles i Amat va estudiar a l'Estudi General de València, que aleshores era la universitat més important de la Corona d'Aragó, ja que la seva Facultat de Medicina tenia una posició d'avantguarda amb un cert punt de modernitat i obertura dins els corrents renovadors, sobretot en anatomia, botànica mèdica i medicina clínica, però va durar poc.

Era una persona culta i polifacètica. De ben segur que el seu pas per la Universitat de València va influir en el seu futur com a metge i com a intel·lectual.

Va exercir a cavall entre el Renaixement i el Barroc, tot i que el seu tractat de medicina general, *Fructus Medicinae ex variis Galeni locis decerpti*, s'hauria de considerar pròpiament d'aquesta última època.

La seva visió mèdica va estar plenament incardinada en les teories del temps que li va tocar viure, o sigui que va ser un seguidor de les teories del metge Galè. Però, si analitzem en profunditat la seva obra, ens adonarem que es tracta d'alguna cosa més que d'un seguidor cec del galenisme, ja que, ni que fos de manera molt incipient, es va apuntar a l'observació (en el sentit literal).

Tot i el seu galenisme, potser fins i tot sense adornar-se'n, es va obrir, com hem dit, una mica a l'observació, de manera que va participar, ni que fos lleument, en la renovació mèdica europea que començava la seva llarga singladura.

Podem dir que va trencar amb una medicina poc resolutive i ancorada en creences i teories mèdiques poc efectives i va avançar cap a una medicina més científica, basada en l'estudi de l'anatomia i la fisiologia.

Va exercir bàsicament al Monestir de Montserrat i a la seva vila nadiua, Monistrol. L'esmentat *Fructus Medicinae*, escrit en llatí i publicat en primera edició a Lió el 1623, fou objecte de nombroses reedicions. Aquest llibre, un vademècum de semiologia i terapèutica d'una gran claredat expositiva i impregnat d'un bon sentit pràctic, va ser utilitzat, durant molts anys en la pràctica diària de la medicina i la cirurgia.

Daniel Montañà Buchaca (Berga, 1956), doctor en Medicina per la Universitat de Barcelona (1981) és també historiador i escriptor. En la seva nòmina com autor o coautor hi figuren més de vint llibres, i ha obtingut diversos guardons, d'entre els quals en destaquen el Premi Avui de Periodisme (1989) o el Premi Medicina i Societat Comarcal de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya (1993).

En el seu treball dins del llibre, intitulat *Joan Carles Amat, un metge del seu temps*, ubica l'autor dins les tendències dogmàtiques de la ciència mèdica de l'època (galenista ortodox però apuntant les novetats del segle XVII), i tot seguit a destacar la seva formació a la prestigiosa Universitat de València, passa a analitzar el *Fructus Medicinae*, editat a Lyon el 1623 i molt divulgat per Europa en aquella època, que el va tenir com a vademècum.

DADES DE CONTACTE

Correu electrònic: danimontb@hotmail.com

CARLES BANQUÉ NADAL. EL TRACTAT DE GUITARRA DE JOAN CARLES AMAT

L'any 2013, en Joan-Xavier Quintana i Segalà, aleshores arxiver municipal de Monistrol, em va demanar de col·laborar en l'elaboració d'una monografia sobre l'eminent monistolenc Joan Carles Amat. Com a músic, hauria de tractar-hi una de les obres més populars de l'autor: el tractat de guitarra. La comanda m'era difícil, perquè no sóc pas musicòleg, però la juvenesa, que és atrevida, barrejada amb el desig d'aprofitar l'ocasió per a obligar-me a haver de conèixer el cèlebre tractat més enllà de la portada, em va fer que acceptés. I, és clar, després del sí, em vaig adonar que no tenia el suficient bagatge historicomusical com per a intentar fer una tesina de l'obra des d'aquest punt de vista, cosa que, per altra banda, altres autors ja havien fet. Així que vaig decidir que l'objectiu que em posés en relació al tractat l'havia de poder assolir dignament.

L'article *El tractat de guitarra de Joan Carles Amat* vol ésser una traducció a un llenguatge contemporani del contingut del tractat, per tal que el públic es pugui fer una idea del que s'hi explica i de les propostes que hi fa l'autor per a l'aprenentatge autodidacte de l'instrument. Aquesta traducció va acompanyada d'una breu contextualització de l'obra, i en algun cas també d'alguna petita postulació en relació algun aspecte del tractat que no vaig saber desxifrar. És en aquest acompanyament on es pot observar alguna llenegada i imprecisió que espero que els lectors experts sàpiguen disculpar. L'error més graciós el vaig fer quan vaig interpretar que una de les rutes d'acords que ofereix Carles, anomenada *la vaca*, pertanyia a una suposada *danza baja*, hipòtesi que atribuïa a l'autor dos errors ortogràfics deguts a una pronunciació acatalanada del *baja*. Que des del Cel don Joan Carles Amat em perdoni! Tot era més senzill, com vaig descobrir tot d'una un dia: es tractava de la ruta harmònica d'una cançó popularíssima d'aquell temps anomenada *Guárdame las vacas*. Quan vaig voler rectificar-ho, en Joan-Xavier em va dir que l'estamper ja tenia fets els llibres, i que no hi havia res a fer.

El tractat de Joan Carles Amat és el primer mètode comercialitzat (per a aprendre a tocar un instrument de forma autodidacta) de la història. No és una obra pensada per a músics professionals, sinó que va destinada a un públic popular, i és aquesta la raó de la gran nomenada que va agafar a casa nostra en els temps de l'antigor, i posteriorment a tot el món entre els musicòlegs. Qui vulgui aprendre a fer els acords bàsics majors i menors en totes les tonalitats a la guitarra, que no dubti a servir-se del tractat de Joan Carles Amat, i, si la meua humil traducció a un llenguatge contemporani li facilita l'accés a l'obra, això serà la meua satisfacció.

Carles Banqué Nadal (Monistrol de Montserrat, 1988), és llicenciat en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona i té un Màster en Formació del Professorat per la mateixa universitat. Està també en possessió del Grau Professional de Música en l'especialitat de piano pel Conservatori del Liceu (va cursar també el Superior de contrabaix fins a 3r). Treballa com a professor de català a secundària.

A més de col·laborar en la monografia *L'empremta del monistolenc Joan Carles Amat*, l'any 2013 el Centre d'Estudis Contestans (de Cocentaina) li va publicar a la seva revista anual *Alberri* un treball de recerca folklòrica titulat *Costumari de la Vall de Seta i altres pobles del Comtat*.

DADES DE CONTACTE

Correu electrònic: banquernadal@gmail.com

DAVID BLASCO PLANESAS. SOBRE LES EDICIONS DELS QUATRE-CENTS AFORISMES CATALANS DE JOAN CARLES I AMAT

La primera edició dels *Quatre-cents aforismes catalans* de la qual es té constància és la que s'estampà l'any 1636 a la Impremta dels Mathevat de Barcelona, tal com recull el *Manual del Librero Hispano-Americano* de Palau y Dulcet de 1948. Tanmateix, l'autor no descarta la possibilitat que hi hagués algunes edicions anteriors. Aquesta obra, un recull de "400 proverbis morals molt sentenciosos" segons Fèlix Torres Amat, pensada amb finalitats educatives per als minyons, fou llibre de lectura a les escoles de tot Catalunya durant dos segles, fins a inicis del XIX. Diferents especialistes com Miquel i Vergés, Miró i Borràs, Rubió i Balaguer o Llorenç Soldevila en destaquen la qualitat, al costat dels Aforismes d'Anselm Turmeda o de les faules d'Èsop i expliquen que el llibre del monistrolenc figurava a moltes llars de la nostra terra.

A manca d'una prospecció a fons, que seria dificultosa, les altres edicions dels Aforismes al segle XVII són la de 1642, impresa a Girona per Hieronym Palol, on hi figura un pròleg datat a Monistrol el 2 de juny de 1623, amb al·lusions a Plató i els seus "diàlegs". En finalitzar el segle, trobem dues edicions més: la de Barcelona de 1647 per Gabriel Nogués i una estampada a Mallorca el 1694.

Al segle XVIII hi trobem les referències següents: Joan Jolís de Barcelona (1701), Josep Giralt de Barcelona (1738), Cristòfol Escuder de Lleida (5 d'octubre de 1760), Matheu Barceló, Josep Altés i Francesc Generas, de Barcelona (anys desconeguts), Josep Bró de Girona (c.1765), etc. Aquí val també la pena destacar l'edició castellana dels Aforismes (voltants de 1760), sota el títol *Los Aforismos Catalanes, traducidos al castellano en el mismo metro en obsequio de los niños, por D. P.F. Reimpreso en la imprenta de la Viuda é hijo de Manuel Texéro, plaza del Oli*.

De les edicions del segle XIX n'esmentarem les de Joan Serra y Centené de Barcelona (c.1802), Cervera, Imprenta de la Pontificia (1805), Estampa de Pau Roca i Josep Abadal de Manresa, Jaume Bró de Girona, Rafael Comte de Reus (anys desconeguts), Francisco Valls de Vic (1840), F. Vallés de Barcelona (mitjans de segle), Pau Roca de Manresa (1864), Sucesores de N. Ramírez de Barcelona (1879 i 1897).

Al segle XX, Josep Vilar i Cots, secretari de l'Ajuntament de Monistrol entre 1904 i 1920, va reeditar els Aforismes el 1918, incloent-hi una ressenya bio-bibliogràfica de Carles i Amat. El 1925 la 'Revista Il·lustrada Jorba' de Manresa incloïa alguns aforismes en un número monogràfic dedicat al monistrolenc, i al 1953 se n'editava a Lleida una edició de bibliòfil a càrrec de Víctor Hellín Sor, president de la Diputació de Lleida. També el 1984, Llorenç Soldevila incloïa els Aforismes en el seu estudi a l'anuari 'Un any de vida monistrolenca', que és citat a la pàgina 8. Ja en el segle present, els Aforismes s'inclouen al final del llibre *L'empremta del monistrolenc Joan Carles Amat*, editat el 2014, reproduint l'edició del segle XIX de F. Vallés de Barcelona.

David Blasco Planesas (Monistrol de Montserrat, 1974). Afeccionat a la història local i a la fotografia antiga. Membre fundador el 1995 de l'Associació dels Amics del Cremallera i Funiculars de Montserrat i membre de l'Associació Cultural Fotoconnexió, que promou l'estudi de la fotografia. Coautor dels llibres: *El cremallera de Montserrat. Història gràfica i viatge (1892-1957)*, *El llarg camí cap al nou Cremallera de Montserrat 1957-2003*, *La medicina a Montserrat. Evolució històrica de l'assistència sanitària al monestir de Montserrat*, *L'empremta del monistrolenc Joan Carles Amat* i *Montserrat desaparegut*. Autor del llibre *L'aeri de Montserrat 1930-2020* (em premsa) (2021). Ha escrit articles a la revista *Dovella* del Centre d'Estudis dels Bages i a d'altres publicacions locals.

DADES DE CONTACTE

Correu electrònic: davidbp@telefonica.net

III. ARTICLE DE JOAN POZO I MARCET EXPLICANT 'LA RUTA JOAN CARLES I AMAT'

Sóc Joan Pozo i Marcet, podria definir-me com un amant de la història, la cultura i les tradicions de la nostra terra i especialment de Monistrol de Montserrat, on hi són ben fonamentades les arrels que em sento pròpies, tenint en compte que la meva família ja està documentada en aquesta vila des del segle XIV.

Malgrat la manca de titulació oficial molts han volgut definir-me, de forma immerescuda, com activista cultural i historiador local del municipi per les nombroses activitats i iniciatives que he pogut dur a terme en pro de Monistrol acompanyat de moltes altres persones, amb qui comparteixo el mateix entusiasme i afecte pel municipi on residim. Això m'ha portat a participar també i, en alguns casos presidir, moltes de les associacions de caràcter festiu i cultural del nostre poble.

Una d'aquestes iniciatives on he pogut col·laborar de primera mà, encarnant la figura del Dr. Carles, ha sigut la que l'Ajuntament de Monistrol de Montserrat volgué promoure l'any 2020 en motiu de la reivindicació d'en Joan Carles i Amat, fill il·lustre de Monistrol, com a reclam turístic del nostre municipi per l'alta vàlua històrica que té el personatge per la nostra vila en concret i per la fama mundial que l'ha fet reconegut per ser el primer autor d'un tractat d'aprendre a tocar guitarra.

Joan Carles i Amat fou un home polifacètic que deixà la seva empremta i un bon llegat que els monistolencs d'avui dia encara podem reconèixer passejant pel nostre municipi. Per aquesta raó, la Ruta Joan Carles i Amat, que pot seguir-se en format teatralitzat acompanyant-se de la pròpia figura del Dr. Carles o bé de forma individual mitjançant la lectura del tríptic físic o de codis QR, esdevé un interessant passeig pels racons més significatius de Monistrol lligats a la vida de Joan Carles Amat. El visitant pot conèixer de primera mà la Font Gran que ell féu arranjar i regulà per a l'ús públic de la vila, el lloc de la seva sepultura a l'Església Parroquial, la Casa del Consell que ell promogué de construir, el carrer on visqué i un llarg etcètera de localitzacions de gran interès pels usuaris d'aquesta ruta.

La Ruta Joan Carles i Amat, especialment en el cas del seu format teatralitzat, és un recurs útil i amè que posa en valor la vàlua d'aquest personatge alhora que l'apropa a l'usuari de la ruta d'una forma atractiva i simpàtica transmetent el seu llegat i la seva història al mateix temps que s'exhibeix i es posa en valor el patrimoni arquitectònic del casc antic de la vila de Monistrol.

El projecte s'emmarca en les diferents accions per rescatar la figura. L'any 2014 la seva història es va reunir en un llibre titulat *L'empremta del monistolenc Joan Carles Amat* i editat per l'Ajuntament de Monistrol de Montserrat, recentment, les seves vivències s'han recollit en un conte il·lustrat per la reconeguda dibuixant Pilarín Bayés que ha sigut iniciativa de l'Associació Joan Carles i Amat que, a més a més de la reivindicació del personatge i la seva posada en valor a nivell històric, musical, científic, polític, lingüístic i cultural, està treballant per organitzar un festival internacional de guitarra a nom seu en vistes al seu 450è aniversari

Joan Pozo i Marcet (Monistrol de Montserrat, 1992), autodidacte, és un especialista en la imatgeria festiva catalana (ha estat redactor del "Catàleg de gegants centenaris de Catalunya" de la Generalitat). S'ha interessat també per la litúrgia catòlica antiga i la seva evolució i ha conreat el teatre (actor a "Viserta o el Carrer del Sac", "Sebastià", o "El retaule de Sant Josep Oriol"). Coneix bé la història, especialment de Monistrol, per a la qual ha col·laborat a la revista "Documenta" (Arxiu Municipal), i també ha fet de guia en diverses passejades de caire cultural. És membre d'un gran nombre d'entitats, i d'entre les de Monistrol en destaca la de president de l'Associació de Sant Sebastià, que compagina amb el paper de Porrer del Ball del Bo-bo. És també l'ànima de les tradicionals festes del carrer Viserta. Ha estat gerent de la cèlebre botiga d'imatgeria festiva "El Ingenio" de Barcelona.

DADES DE CONTACTE

Correu electrònic: joan_pozomarcet@hotmail.com

RECULL D'ESTUDIS, MONOGRAFIES I ARTICLES SOBRE JOAN CARLES I AMAT

Recull, en ordre cronològic, d'estudis localitzats a Internet sobre **Joan Carles i Amat** d'especialistes de diverses èpoques i àmbits diversos, tant de treballs específics com d'obres on hi és citat. Les referències de la primera part (núms. 1 a 45) són en **format pdf** i es poden descarregar. Per localitzar-hi el nom cal fer-ho amb el cercador del pdf (es recomana clicar 'Amat'). En els casos que es tracti de documents facilitats a l'Associació Joan Carles i Amat pels autors, els centres de documentació o les editorials, es pot accedir al pdf a través de l'enllaç corresponent.

1. Articles de Felip Pedrell (Revista Musical Catalana, nov. 1905, des. 1905, gen. 1906, febr. 1906)

MÚSICHS VELLS DE LA TERRA

L'il·lustre musicòleg Felip Pedrell dedica al monistolenc un estudi a fons en quatre entregues dins de la seva celebrada sèrie *Músichs vells de la terra* de la Revista Musical Catalana d'inicis del segle XX.

Facilitat pel Centre de Documentació del Palau de la Música (procedent del portal 'ARCA')

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

2. Articles de diversos autors (La Vanguardia, abr. 1890, set. 1902, maig 1963, gen. 1970, nov. 1985)

DIVERSOS TÍTOLS

Cinc articles entorn a la guitarra, signats respectivament per **Felip Pedrell, Arturo Llopis, Miguel Saperas i Manuel Alvar**. En cada cas excepte en el primer (*Músicos catalanes olvidados*, signat per Pedrell, que li dedica tot l'article), de Carles i Amat hi trobem cites breus.

<https://www.galeriametges.cat/galeria-fitxa.php?icod=KIL>

3. Article de Felip Pedrell (La Vanguardia, 13 de juny de 1916)

JUAN CARLOS AMAT · I

Un altre article del gran musicòleg a La Vanguardia de deu anys després, en versió en castellà i en una línia idèntica als de la RMC de deu anys abans.

<http://hemeroteca-paginas.lavanguardia.com/LVE07/HEM/1916/06/13/LVG19160613-006.pdf>

4. Article del Dr. Oleguer Miró i Borràs (Revista Il·lustrada Jorba, 1925)

JUAN CARLES AMAT

El doctor manresà Miró i Borràs signa aquest article en castellà a la *Revista Il·lustrada Jorba* de 1925, que ve a dir el mateix però amb diferent estructura narrativa al publicat el mateix any, en català, al Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca del Bages.

Facilitat per David Blasco

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

5. Monografia d'Emili Pujol (Anuario Musical 1950)

SIGNIFICACIÓN DE JOAN CARLOS AMAT (1572-1642) EN LA HISTORIA DE LA GUITARRA

Brillant monografia del "mestre de la guitarra" Emili Pujol, que a més de comentar el Tractat de Guitarra en termes musicològics, s'endinsa en els altres aspectes del polifacètic Joan Carles i Amat.

Facilitat per Màrius Bernadó

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

6. Monografia d'Emili Pujol (Revista Ilerda - Institut d'Estudis Ilerdencs, 1952)

COMENTARIO A LA EDICIÓN LERIDANA DE «GUITARRA ESPAÑOLA DE CINCO ÓRDENES» DE JUAN CARLES Y AMAT, DOCTOR EN MEDICINA

Aquest estudi sobre l'edició lleidatana del Tractat va anar en paral·lel a la recerca de la possible estada de Carles i Amat com a resident a Lleida (recerca que, tanmateix, no fructificà).

Facilitat per Màrius Bernadó

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

7. Estudi de Richard Hudson (Acta Musicologica - Vol. 42, 1970)

THE CONCEPT OF MODE IN ITALIAN GUITAR MUSIC DURING THE FIRST HALF OF THE 17TH CENTURY

Referències a la influència de la guitarra espanyola, el primer tractat de la qual és obra de Carles i Amat, sobre la guitarra italiana del XVII. Destaca l'observació de Hudson sobre la comparació dels acords amb "els colors de la paleta d'un pintor" que fa el monistolenc.

<https://ur.booksc.org/book/27691375/0d0d0e>

8. Estudi de **Monica Hall** (Early Music - vol. 6 núm. 3, juliol 1978)

THE 'GUITARRA ESPAÑOLA' OF JOAN CARLES AMAT

Treball publicat per *The Lute Society UK* de la gran musicòloga anglesa Monica Hall, també guitarrista especialitzada en instruments històrics de corda pinçada i una de les pioneres en l'estudi del monistolenc.

<https://monicahall2.files.wordpress.com/2018/07/amatsguitarraespanola.pdf>

9. Monografia d'**Antoni Estatuet i Salvador Redó** ('Un any de vida monistolenc 1984')

JOAN CARLES I AMAT, APROXIMACIÓ BIOGRÀFICA

Dos estudiosos monistolencs, Estatuet i Redó, són els pioners de la recuperació de Carles i Amat finals dels 80, recollint l'herència de Josep Vilar i Cots, secretari de l'Ajuntament de Monistrol a principis de segle.

Facilitat pels autors

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

10. Estudi de **Llorenç Soldevila** ('Un any de vida monistolenc 1984')

JOAN CARLES I AMAT EN LA TRADICIÓ PAREMIOLÒGICA CATALANA

Assaig del filòleg monistolenc Llorenç Soldevila sobre els *Quatre-cents aforismes catalans* de Carles i Amat, obra que fou llibre de lectura a les escoles de tot Catalunya durant dos segles.

Facilitat per l'autor

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

11. Estudi de **Monica Hall** (Journal of the National Early Music Association 5, 1986)

JOAN CARLES AMAT GUITARRA ESPAÑOLA

Traducció íntegra a l'anglès del tractat *Guitarra española de cinco órdenes*.

National Early Music Association UK

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

12. Article de **Gerardo Arriaga** (Butlletí 'Música y Educación' - Vol 1 núm. 2, 1988)

LA GUITARRA DE CUATRO ÓRDENES EN EL SIGLO XVI

En aquest article sobre la guitarra renaixentista de quatre ordres, aquest musicòleg i guitarrista espanyol cita diverses vegades Joan Carles i Amat com l'autor del primer tractat de l'altra guitarra que la va succeir: la de cinc ordres del Barroc.

<http://www.laguitarra-blog.com/wp-content/uploads/2011/11/66417053-La-Guitarra-de-Cuatro-Ordenes-en-s-XVI-Gerardo-Arriaga1.pdf>

13. Tesi Doctoral d'**Stanley Yates** (University of Nord Texas, 1993)

THE BAROQUE GUITAR: LATE SPANISH STYLE AS REPRESENTED BY SANTIAGO DE MURCIA IN THE SALDIVAR MANUSCRIPT (1732)

En el seu estudi sobre el "Códice Saldívar" de Santiago de Murcia, Yates al·ludeix a l'inici de la guitarra barroca (guitarra de cinc ordres) amb el Tractat de Carles i Amat, del qual en destaca el tractament dels acords amb números, a diferència de l'*Alfabeto* del sistema italià.

https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc278964/m2/1/high_res_d/1002720939-yates.pdf

14. Estudi de **M. June Yakeley i Monica Hall** (Revista Lute - vol. 3, 1995)

EL ESTILO CASTELLANO Y EL ESTILO CATALÁN: AN INTRODUCTION TO SPANISH GUITAR CHORD NOTATION

Estudi conjunt de M. June Yakeley i Monica Hall sobre les notacions dels acords de guitarra, confrontant el sistema castellà i el sistema català. Si Luis de Briceño és el nom de referència del primer, el de Carles i Amat ho és del segon.

<https://monicahall2.files.wordpress.com/2017/02/cifras-article1.pdf>

15. Tesi de Màster de **Cory Michael Gavito** (University of Nord Texas, 2001)

CARLO MILANUZZI'S QUARTO SCHERZO AND THE CLIMATE OF VENETIAN POPULAR MUSIC IN THE 1620S

Notables referències a Joan Carles i Amat i el seu Tractat de Guitarra en el treball de Tesi d'aquest musicòleg nord-americà, referent a la cançó secular a la Venècia de les primeres dècades del 1600. Al·ludeix a la representació dels acords amb números en comptes de lletres, com és el cas de l'*Alfabeto* italià.

<https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.882.8465&rep=rep1&type=pdf>

16. Tesi Doctoral de **Rogério Budasz** (University of Southern California, 2001)

THE FIVE-COURSE GUITAR (*VIOLA*) IN PORTUGAL AND BRAZIL IN THE LATE SEVENTEENTH AND EARLY EIGHTEENTH CENTURIES

Hi ha unes breus cites de Joan Carles i Amat en aquesta tesi en què el musicòleg portuguès examina la música en tabulatura de viola (sic) del repertori portuguès. Aquestes cites es refereixen essencialment al patró bàsic d'interval·ls i al cercle de transposicions establerts pel monistolenc.

https://www.researchgate.net/profile/Rogério_Budasz/publication/34756316_The_fivecourse_guitar_viola_in_Portugal_and_Brazil_in_the_late_seventeenth_and_early_eighteenth_centuries/links/55cebca708aee19936fc5dcb/The-five-course-guitar-viola-in-Portugal-and-Brazil-in-the-late-seventeenth-and-early-eighteenth-centuries.pdf

17. Estudi de **Victor Coelho** (Google Scholar, 2006)

THE BAROQUE GUITAR: PLAYERS, PAINTINGS, PATRONS, AND THE PUBLIC

El guitarrista i musicòleg portuguès inclou el nom de Carles i Amat i el seu Tractat en el 8è capítol del seu llibre, que parla sobre els intèrprets, les pintures, els mecenes i el públic de la guitarra barroca.

<http://theguitar-blog.com/wp-content/uploads/2013/04/BaroqueGuitar-playerspaintingpatrons-and-the-public.pdf>

18. Tesi Doctoral de **Julián Navarro** (Universitat de Barcelona, 2007)

LA ENSEÑANZA DE LA GUITARRA BARROCA SOLISTA: DISEÑO DE UN INSTRUMENTO PARA EL ANÁLISIS DE SU REPERTORIO

Un altre exemple de la irradiació de Carles i Amat i el seu Tractat de Guitarra lluny de les fronteres de Catalunya: la seva inclusió a la Tesi Doctoral d'aquest guitarrista i musicòleg colombià, que va venir a l'ESMUC per finalitzar la seva carrera i es va instal·lar uns anys a Monistrol, ressenyant també les passes del monistolenc.

<http://www.juliannavarro.com/archivos/tesisfinal.pdf>

19. Estudi d'**Antonio Corona Alcalde** (Anuario Musical nº 62 – Mèxic, 2007)

DOS SONATAS NOVOHISPANAS PARA GUITARRA DEL SIGLO XVIII: UN CASO DE MUSICOLOGÍA FORENSE

L'intèrpret i musicòleg mexicà Antonio Corona Alcalde fa una breu cita de Carles i Amat quan al·ludeix a la guitarra de cinc ordres com la pròpia tot al llarg del segle XVII. En parlar del mètode del monistolenc per a aquest instrument, destaca les nombroses reimpressions que se'n feren, que abasten un total de 200 anys.

https://www.researchgate.net/publication/330772441_Dos_sonatas_novohispanas_para_guitarra_del_siglo_XVIII_un_caso_de_Musicologia_forense

20. Estudi de **Margaret Murata** (University of California - Irvine, 2007)

GUITAR PASSACAGLI AND VOCAL ARIE

Breus cites de Carles i Amat en l'estudi d'aquesta musicòloga d'origen japonès, professora emèrita a la University of California, parlant de l'acompanyament de la guitarra de cinc ordres, les línies del baix, l'afinació i l'alfabet en tabulatura.

https://www.academia.edu/9328229/Guitar_Passacagli_and_Vocal_Arie

21. Tesi Doctoral d'**Alexander Dean** (University of Rochester - New York, 2009)

FIVE-COURSE GUITAR AND SEVENTEENTH-CENTURY HARMONY: ALFABETO AND ITALIAN SONG

El nom de Carles i Amat apareix en la Tesi d'aquest musicòleg nordamericà per assenyalar el sistema de números del seu mètode com a predecessor del sistema alfabètic italià. Aquesta tradició dels números l'aplica també Luis de Briceño en el seu tractat de 1626.

<http://www.laguitarra-blog.com/wp-content/uploads/2011/12/five-course-guitar.italian-song1.pdf>

22. Estudi de **Maria Conca i Josep Guia** (Revista Caplletra, 2010)

ELS ORÍGENS DE LA PAREMIOGRAFIA CATALANA CONTEMPORÀNIA

Estudi de Maria Conca i Josep Guia, de la Universitat de València, sobre el gènere didàctic-moral amb què els infants aprenien a llegir i la gent gran trobava parèmies rimades fàcilment memoritzables. Joan Carles i Amat hi surt de forma recurrent, al costat de noms com els d'Anselm Turmeda, Miquel Burguera o Carles Ros.

<https://roderic.uv.es/handle/10550/48702>

23. Article de **Francisco Javier Ruz Mata** (Revista Digital Temas para la Educación CCOO Andalucía, 2010)

LA GUITARRA DEL BARROCO, ABRIÉNDOSE HUECO EN EL ARTE DE LA MÚSICA DE LOS AFECTOS

Interessant article d'aquest guitarrista i professor cordobès, amb un to molt didàctic per als no iniciats. Hi ha diverses cites literals del *Guitarra Española* de Carles i Amat, del qual en fa comentaris molt encertats.

<http://www.laguitarra-blog.com/wp-content/uploads/2012/01/la-guitarra-en-el-barroco.pdf>

24. Estudi de **Craig H. Russell** (Cambridge University Press, 2011)

RADICAL INNOVATIONS, SOCIAL REVOLUTION, AND THE BAROQUE GUITAR

Si bé la melodia i el contrapunt havien regnat durant tot el Renaixement com els principals aspectes musicals d'una composició, a partir del 1600 s'imposa el nou concepte de l'harmonia, capaç de governar des del principi una obra musical. En aquest context, la guitarra esdevé l'instrument capaç d'abastar tots els estils i és adoptat per totes les classes socials. El cèlebre Tractat de Carles i Amat n'és un dels grans punts de partida.

https://www.researchgate.net/publication/47640034_Radical_Innovations_Social_Revolution_and_the_Baroque_Guitar

25. Tesi de Màster de **Natasha Frances Miles** (Birmingham University, 2011)

THE BAROQUE GUITAR AS AN ACCOMPANIMENT INSTRUMENT FOR SONG, DANCE AND THEATRE

Natasha Frances Miles explora en la seva Tesi de Màster les pràctiques d'interpretació associades a la tradició del rasguejat, que ve a ser la base principal del Tractat de Carles i Amat, del qual hi fa unes poques referències.

<https://etheses.bham.ac.uk/id/eprint/1600/1/Miles11MPhil.pdf>

26. Estudi de **Tolgahan Çoğulu** (VDM Publishing, 2011)

THE CONCISE HISTORY OF THE CLASSICAL GUITAR

El guitarrista turc Tolgahan Çoğulu inclou una breu cita de Carles i Amat i el seu Tractat en aquest estudi, publicat a VDM Publishing l'any 2011 i que és un fragment de la seva Tesi Doctoral (*The Adaptation of Bağlama Techniques into Classical Guitar Performance*). Al final inclou al monistolenc dins la categoria de "guitarristes famosos del Barroc".

https://www.academia.edu/31104665/The_Concise_History_of_the_Classical_Guitar_Klasik_Gitar%4%B1n_K%C4%B1sa_Tarihi

27. Tesi Doctoral de **Natasha Frances Miles** (Birmingham University, 2013)

APPROACHES TO ACCOMPANIMENT OF THE BAROQUE GUITAR C.1590- C.1730

Del segon gran treball d'aquesta musicòloga, la seva Tesi de Doctorat, val la pena destacar, com diu ella, "el desafiament al relegament que s'ha fet en el passat de la guitarra d'acompanyament a repertoris musicals lleugers o frívols", per fer-ne una reavaluació completa.

<https://core.ac.uk/download/20535706.pdf>

28. Tesi de Màster de **Joan Boronat Sanz** (Schola Cantorum Basiliensis, 2013)

ASPECTOS DE LA INTERPRETACIÓN Y ESTILO EN LA PRAXIS DEL ACOMPAÑAMIENTO Y EL BAJO CONTINUO EN EL REPERTORIO ESPAÑOL DE LOS SIGLOS XVI A XVIII

D'entre les nombroses frases textuais del mateix Carles i Amat que transcriu el jove organista alacantí en la seva Tesi sobre el baix continu, en destaca l'anècdota de l'acompanyament del motet a cinc vers de Palestrina que el monistolenc fou capaç de realitzar amb la famosa "tabla" de xifrats de la seva invenció.

https://www.researchgate.net/publication/265642393_Aspectos_de_la_interpretacion_y_estilo_en_la_praxis_del_acompanamiento_y_el_bajo_continuo_en_el_repertorio_espanol_de_los_siglos_XVI_a_XVIII

29. Llibre de **Francisco Alfonso Valdivia** (Universidad de Málaga, 2014)

LA GUITARRA RASGUEADA EN ESPAÑA EN EL SIGLO XVII

Documentadíssim estudi del musicòleg sevillà Francisco A. Valdivia, especialista també en instruments històrics de corda pinçada, publicat el 2014 a partir de la seva Tesi Doctoral, llegida a la Universidad de Málaga el 2011. Les al·lusions a Joan Carles i Amat i el seu Tractat de Guitarra són nombroses a propòsit del "sistema català" de xifrat, que va gaudir de gran difusió en el seu temps i en els segles posteriors.

Facilitat per l'autor

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

30. Ressenya a **Índice Histórico Español** (Universitat de Barcelona, 2014)

RESSENYA DEL LLIBRE 'L'EMPREMTA DEL MONISTROLENC JOAN CARLES AMAT'

Aquesta ressenya del llibre editat per l'Ajuntament de Monistrol el 2014 recull els comentaris de l'historiador monistolenc Carlos Pizarro Carrasco i traça un breu perfil dels seus quatre autors.

<https://revistes.ub.edu/index.php/IHE/article/view/11175>

31. Monografia de **Carlos Pizarro Carrasco** (Revista Dovella, 2015)

VIDA I OBRA DE JOAN CARLES AMAT: METGE, MÚSIC, ESCRIPTOR I POLÍTIC MONISTROLENC (c. 1572-1642)

Diversos fragments del text complet que es troba en el llibre *L'empremta de monistolenc Joan Carles Amat* (editat per l'Ajuntament de Monistrol de Montserrat l'any 2014) i que és l'estudi biogràfic més exhaustiu que se n'ha fet.

<https://raco.cat/index.php/Dovella/article/view/321627/434673>

32. Estudi de **Luis Martínez Campo** (Universidad de Salamanca, 2015)

LA JÁCARA EN EL SIGLO XVII. LITERATURA Y MÚSICA ENTRE LAS FUENTES ESCRITAS Y LA TRADICION ORAL

Hi ha una breu cita de Carles i Amat en aquest treball de final de màster del jove pedagog Luis Martínez Campo: quan parla de Gaspar Sanz i de la seva coneixença del Tractat del monistolenc (“el doctor Carlos”), i una més extensa quan comenta l'article de Craig H. Russell *Radical innovations, social revolution and the baroque guitar* (s'inclou en aquest recull).

https://www.academia.edu/19849422/La_j%C3%A1cara_en_el_siglo_XVII_Literatura_y_m%C3%BAsica_entre_las_fuentes_escritas_y_la_tradici%C3%B3n_oral

33. Estudi de **Cristóbal L. Garcia Gallardo** (Nassarre. Revista Aragonesa de Musicología, núm. 31, 2015)

APORTACIONES DE LA 'INSTRUCCIÓN DE MÚSICA' DE GASPAR SANZ A LA TEORIA DE LA ARMONIA

Referències constants a Joan Carles i Amat en aquest treball del musicòleg andalús, en què destaca que l'obra del gran mestre aragonès “continua la senda marcada per Amat”.

<https://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/36/04/03garcia.pdf>

34. Tesi de Màster de **Nicholas Alexander Galfond** (University of Central Florida - Orlando, 2015)

STEFANO LANDI'S *ARIE A UNA VOCE* AND EARLY SEVENTEENTH-CENTURY ITALIAN GUITAR MUSIC WITH *ALFABETO* NOTATION

Les al·lusions al Tractat de Carles i Amat en aquesta tesi de Galfond són bàsicament per destacar el tractament precoç del que avui coneixem com acords majors i menors. També l'ús dels números per descriure les posicions dels dits en comptes de les lletres de l'*Alfabeto* en el sistema italià.

<https://stars.library.ucf.edu/etd/1370/>

35. Llibre de **Júlio Ribeiro** (Marshall University - Huntington, 2015)

THE HISTORY OF THE GUITAR: ITS ORIGINS AND EVOLUTION

En aquest “manual” sobre els orígens i evolució de la guitarra, Ribeiro Alves explica que la guitarra barroca va néixer a Espanya amb la publicació del Tractat de Carles i Amat. Al final, afirma que si Espanya fou el “lloc de naixement” de l'instrument, Itàlia fou el “lloc de creixement”, i en això destaca la publicació del llibre de Montezardo deu anys més tard.

https://mds.marshall.edu/music_faculty/19/

36. Tesi de Màster de **Lars Christian Rosager** (San Francisco State University, 2016)

A HUMANISTIC READING OF GASPAR SANZ'S *INSTRVCCION DE MVSICA SOBRE LA GVITARRA ESPAÑOLA*

Nombroses al·lusions a Carles i Amat i el seu Tractat en la Tesi d'aquest polifacètic i eclèctic jove artista nord-americà, en què es fa ressò de múltiples aspectes. Hi destaca el Sonet que hi transcriu, en què la guitarra (element femení) dialoga amb el lector.

<https://scholarworks.calstate.edu/concern/theses/xp68kh800>

37. Estudi de **Norberto Torres Cortés** (Revista de Investigación sobre el Flamenco 'La Madrugá', 2017)

ANTECEDENTES DE LA GUITARRA FLAMENCA: EL SIGLO XVI

El nom de Joan Carles i Amat i la seva publicació sobre “guitarra rasgueada” apareix a la nota introductòria d'aquest estudi del musicòleg i guitarrista francès Norberto Torres Cortés, que pretén rastrejar la presència d'aquesta forma d'execució (exclusiva del flamenc) en diferents fonts del segle XVI. El capítol final abans de la bibliografia el dedica íntegrament al monistolenc.

<https://revistas.um.es/flamenco/article/view/316581>

38. Estudi de **Manuel Angel Calahorro Arjona** (Centro de Documentación Musical de Andalucía, 2017)

LA METODOLOGIA TRADICIONAL DE ENSEÑANZA EN LOS TRATADOS DE GUITARRA FLAMENCA DEL SIGLO XX

Un altre estudi de la guitarra flamenca a través dels seus tractats. En aquest cas, Calahorro, doctorat a la Universidad de Granada i guitarrista, fa un breu al·lusió al “primer tractat de guitarra rasguejada de Carles i Amat”, venint-lo a considerar un precedent de la guitarra flamenca.

http://www.centrodedocumentacionmusicaldeandalucia.es/export/sites/default/publicaciones/pdfs/la_metodologia_a_tradicional_de_ensenanza_en_los_tratados_de_guitarra_flamenca_del_siglo_xx.pdf

39. Tesi Doctoral de **Daniel C. Tompkins** (Florida State University, 2017)

EARLY SEVENTEENTH-CENTURY HARMONIC PRACTICE: A CORPUS STUDY OF TONALITY, MODALITY, AND HARMONIC FUNCTION IN ITALIAN SECULAR SONG WITH BAROQUE GUITAR ACCOMPANIMENT IN ALFABETO TABLATURE

A la seva Tesi Doctoral, Tompkins s'endinsa en les qüestions teòriques de la guitarra barroca, com la disposició dels acords, l'harmonització dels greus, etc. Del Tractat de Carles i Amat (del qual en reproduïx algunes imatges) en destaca l'ús de l'alfabet numèric i el cercle de quintes.

<http://www.laguitarra-blog.com/wp-content/uploads/2011/12/five-course-guitar.italian-song1.pdf>

40. Tesi de Màster de **Gideon Brettler** (Tel Aviv University, 2017)

THE IMPACT OF PRINT TECHNOLOGY ON THE EARLY GUITAR REPERTOIRE

Aquest musicòleg israelià dedica extensos comentaris al Tractat de Guitarra de Carles i Amat en la seva Tesi. Entre altres coses, destaca la invenció, per part del monistrolenc, del sistema de notació amb números, del pas del pensament melòdic al domini de l'harmonia i de l'ús dels dotze modes del cercle de quintes.

https://www.academia.edu/38192071/The_Impact_of_Print_Technology_on_the_Early_Guitar_Repertoire

41. Tesi de Màster de **Ruben Melendez** (University of Texas - Arlington, 2019)

AMAT'S "GUITARRA ESPAÑOLA" AND ITS INFLUENCE ON MUSIC THEORY

En analitzar en la seva Tesi el "Guitarra Española" de Carles i Amat, Melendez parla del Tractat del monistrolenc com "la guspira que va encendre la popularitat de l'estil rasguejat de la guitarra".

<https://rc.library.uta.edu/uta-ir/handle/10106/28121>

42. Llibre de **José Maria Vives Ramiro** (Archivo de Arte Valenciano, 2019 / Reial Acadèmia de Belles Arts de St. Carles

III.- IN EXTENSO - APORTACIÓN HISPÁNICA A LA HISTORIA DE LA GUITARRA ESPAÑOLA HASTA LA PUBLICACIÓN DE LAS REGLAS DE PABLO MINGUET EN 1754

El musicòleg i guitarrista alacantí Vives Ramiro parla en termes encomiàstics de Carles i Amat en aquest voluminós llibre, al·ludint a la transcendència, tant en termes tècnics com harmònics, del seu Tractat de Guitarra i de la pervivència, a dia d'avui, del seu sistema d'acords en la guitarra d'acompanyament.

<https://roderic.uv.es/bitstream/handle/10550/74222/7158130.pdf?sequence=1>

43. Article de **Santi Miret** (Revista 440 - Clàssica & jazz, núm. 41 - des. 2018/gen. 2019)

EMILI PUJOL, UN MESTRE PER DESCOBRIR

Brillant i exhaustiu treball del musicòleg Santi Miret sobre el gran mestre lleidatà, escrit a propòsit del documental realitzat per Artur Blasco l'any 2017; un dels capítols el dedica al monistrolenc (*Reivindicar Joan Carles i Amat*) en termes molt encomiàstics.

Facilitat per l'autor

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

44. Article de **Joan Puigdemívol** (Revista Serra d'Or, núm. 722 - febrer 2020)

UN PROHOM CATALÀ A REIVINDICAR: JOAN CARLES I AMAT

Article encarregat per la revista montserratina a Joan Puigdemívol, impulsor del Festival de Guitarra Joan Carles i Amat.

A l'encapçalament, l'autor elabora tota una reflexió sobre la desmemòria que afecta aquest país nostre, de la qual Carles i Amat n'ha estat un dels grans damnificats.

Facilitat per l'autor

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

45. Article de **Joan Puigdemívol** (Revista Musical Catalana, núm. 374 - setembre 2021)

UN "MÚSICH VELL" DE LA TERRA

La Revista Musical Catalana de setembre del 2021 es fa ressò de la imminència del 450è aniversari de Joan Carles i Amat en aquest article del mateix autor, que gira bàsicament entorn al Tractat de Guitarra del monistrolenc, que és objecte de la coneixença d'estudiosos d'arreu del món mentre a Catalunya roman encara en la inòpia. L'autor fa un pas més a l'hora de qüestionar la "desmemòria d'aquest país", per insistir en el desconeixement, el desinterès i la indolència que ens caracteritza.

Facilitat per l'autor

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

ALTRES REFERÈNCIES A INTERNET SOBRE JOAN CARLES I AMAT

Les ressenyes que s'inclouen en aquesta segona part **no són en format pdf**.

PORTAL JSTOR

'JSTOR', abreviatura de l'anglès *Journal Storage*, és un arxiu fosc (o profund) de revistes científiques en combinació amb un arxiu actiu accessible als usuaris autoritzats. Des de 2012 també ofereix l'accés a llibres.

1. Llibre de **Sylvia Murphy** (The Galpin Society Journal, 1968)
SEVENTEENTH-CENTURY GUITAR MUSIC': NOTES ON RASGUEADO PERFORMANCE
<https://www.jstor.org/stable/841425?seq=1>
2. Article de **Richard Hudson** (Journal of the American Musicological Society Vol. 23, 1970)
FURTHER REMARKS ON THE PASSACAGLIA AND CIACCONA
<https://www.jstor.org/stable/830645?seq=1>
3. Llibre de **Thomas Christensen** (Chicago University- (Journal Music Theory, 1992)
THE SPANISH BAROQUE GUITAR AND SEVENTEENTH-CENTURY TRIADIC THEORY
<https://www.jstor.org/stable/843908?seq=1>
4. Llibre de **Miguel Ángel Ríos i Celia Martín** (Revista de Musicología Vol. 42, No. 2, 2019)
NUEVA FUENTE PARA EL ESTUDIO DE LA CANTADA HUMANA. TONOS Y CANTADAS EN CIFRA DE GUITARRA
<https://www.jstor.org/stable/26869426?seq=1>

ALTRES

5. Ressenya de **Craig H. Russell** (Groove/Grove Music - Oxford Music Online, dècada de 1970)
AMAT, JOAN CARLES [CARLES Y AMAT, JOAN] CRAIG H. RUSSELL - REVISED BY MONICA HALL
<https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000000734>
6. Article de **Wolf Moser** (Guitar & Lute - Volum 3, 1981)
EL TRATADO "GUITARRA ESPAÑOLA" Y SU AUTOR JOAN CARLOS AMAT
https://dees.qaz.wiki/wiki/Juan_Carlos_Amat
7. Article de **Don Rowe i Richard d'A. Jensen** (Classical Guitar, originalment a Guitar Review n. 49, 1981)
GUITARRA BARROCA PARA EL INTÉRPRETE MODERNO. UN COMPROMISO PRÁCTICO
<https://canzonatechnologies.com/guitar/baroque.php>
8. Ressenya al web de **Tecla Editions** (Londres 1988)
COMENTARIS DE BRIAN JEFFERY AL LLIBRE DE JOSEP M. MANGADO 'LA GUITARRA A CATALUNYA, 1767-1939'
<https://tecla.com/josep-maria-mangado-la-guitarra-en-cataluna-reviews-and-comments/>
9. Blog de **Nacho Bellido** 'La guitarra y los instrumentos de cuerda pulsada' (2012)
JOAN CARLES AMAT (1572.1642) LA GUITARRA ESPAÑOLA - QUE MUESTRA CÓMO AFINAR Y TOCAR LOS ACORDES "RASGADO" DE UNA MANERA MARAVILLOSA
<http://theguitar-blog.com/?p=1423>
10. Article de **José Miguel Moreno** al portal 'Melómano Digital' (març 2012)
LA EVOLUCIÓN DE LA GUITARRA ESPAÑOLA DEL RENACIMIENTO AL ROMANTICISMO
<https://www.melomanodigital.com/la-evolucion-de-la-guitarra-espanola/>
11. Ressenya d'**Eduardo Torrico** al portal 'La Quinta de Mahler' (2012)
CD: 'ALFABETO SONGS · CANCIONES CON GUITARRA DE LA ITALIA DEL XVII'
<http://www.laquintademahler.com/shop/detalle.aspx?id=49875>
12. Article de **Pablo Rodríguez Canfranc** al portal MÚSICAANTIGUA.COM (juny 2015)
EL SIGLO DE LA GUITARRA ESPAÑOLA
<http://www.musicaantigua.com/el-siglo-de-la-guitarra-espanola/>

- 13.** Web de **Alhambra Guitarras** (2015)
LA HISTORIA DE LA GUITARRA CLÁSICA
<https://www.alhambraguitarras.com/en/the-history-of-the-classical-guitar>
- 14.** Portal **Sculpture Network** (2015)
SOLANGE KESCHMANN · FOLIA, TRIBUTE TO JOAN CARLES AMAT (2105)
<https://sculpture-network.org/en/view/artwork/5773?comefrom=1806>
- 15.** Ressenya al web d'**Asier de Benito · Instrumentos históricos** (2017)
GUITARRA DE 5 ÓRDENES
<https://www.asierdebenito.com/guitarra5ordenes.html>
- 16.** Article de **Júlio Ribeiro** al portal 'Brewminate' (2017)
THE GUITAR IN THE BAROQUE PERIOD, 1600-1750
<https://brewminate.com/the-guitar-in-the-baroque-period-1600-1750/>
- 17.** Web de **John Griffiths** 'Vihuela Database' (2020)
FIVE-COURSE GUITAR (1596 1639) - JUAN CARLOS AMAT, GUITARRA ESPAÑOLA Y VANDOLA... BARCELONA
<https://vihuelagriffiths.com/vihuela/instruments/13620/>
- 18.** Portal **Foros de Guitarra.Artepulsado** (2001-2020)
¿ES ESTE NUESTRO CARLES AMAT (JOAN CARLES AMAT)?
[http://guitarra.artepulsado.com/foros/showthread.php?8408-%BFES-este-nuestro-Carles-Amat-\(Joan-Carles-Amat\)](http://guitarra.artepulsado.com/foros/showthread.php?8408-%BFES-este-nuestro-Carles-Amat-(Joan-Carles-Amat))
- 19.** Web Guitarras **Garrido Pozuelo** · Madrid (2021)
HISTORIA DE LA GUITARRA
<https://guitarrasgarridopozuelo.com/historia-de-la-guitarra/>
- 20.** Portal **Guitarnotes** (2021)
GUITARRA ESPAÑOLA · AMAT, JUAN CARLOS
https://www.spanishguitar.com/Product/1099/23/Guitarra-Espanola_Amat,-Juan-Carlos/
- 21.** Web del guitarrer **Joan Pellisa**
ANCIEN METHODS AND TREATISES
<https://guitarrer.cat/downloads/>
- 22.** Portal **19 Trastes.com**
HISTORIA DE LA GUITARRA: PRIMEROS PASOS
http://www.19trastes.com/historia_primeros.htm
- 23.** Web **Maestros of the Guitar**
ALFABETO NOTATION
<http://www.maestros-of-the-guitar.com/alfabeto.html>
- 24.** Web **Biblioteca Digital del Patrimonio Iberoamericano**
AMAT, JOAN CARLES
<http://www.iberoamericadigital.net/es/Inicio/>
- 25.** Web **Conservatorio de Bahía Blanca**
REPERTORIO DE GUITARRA
<https://hernanmouro.org/repertorio/articulos/guitarra-new-grove/>
- 26.** Web **Real Academia de la Historia**
BIOGRAFÍAS. JOAN CARLES AMAT
<http://dbe.rah.es/biografias/37027/joan-carles-amat>

NOTA: S'han localitzat noves ressenyes que s'inclouran en una futura actualització del dossier

V. RESSENYA DEL MUSICÒLEG FRANCISCO A. VALDIVIA SOBRE EL TRACTAT DE GUITARRA DE CARLES I AMAT COM EL PRECEDENT DE LA “NOTACIÓ ACÒRDICA ANGLOSAXONA”

SOBRE LA SIGNIFICACIÓN Y RELEVANCIA DE JOAN CARLES I AMAT

La importancia de Joan Carles i Amat para el mundo de la guitarra es enorme. Cuando publicó su tratado *Guitarra española* en 1596, la mayoría de los aficionados iletrados se servían de sistemas populares basados en la oralidad (como la cifra castellana y el alfabeto italiano). Amat fue el primero en proponer un sistema sintético, basado en leyes musicales, para nombrar todos los acordes, tanto mayores como menores, siguiendo el círculo de quintas. No fue el único intento de culturizar el lenguaje musical de los aficionados: Nicolao Doizi de Velasco publicó décadas después otro sistema sintético, igualmente fundado en la teoría musical, pero éste, a diferencia del creado por Carles i Amat, no tuvo éxito: a día de hoy, no se conocen muestras de su uso fuera de su tratado.

El ‘sistema catalán’ de Carles i Amat, como lo llamaría siglo y medio más tarde Pablo Minguet, tuvo una difusión muy amplia durante toda la era barroca. Además de las sucesivas reimpresiones del tratado original, que se prolongaron hasta bien entrado el siglo XIX, su contenido sirvió de base a otros tratados, como el de Minguet, el de Andrés de Sotos, o el manuscrito anónimo *Regla de entrastar* conservado en Guatemala que data seguramente de la segunda mitad del siglo XVIII. Además, el sistema fue adaptado a la cítara en el manuscrito *Ramillete florido* copiado en Sevilla hacia 1740.

Pero lo realmente fascinante del sistema de Carles i Amat es el amplio uso que tuvo entre los aficionados: lo encontramos como acompañamiento de líneas vocales en varios manuscritos musicales catalanes, y también hay numerosas muestras de su empleo, dentro y fuera de Cataluña, como única notación musical escrita directamente sobre los versos del tono o canción.

Por tanto, podemos decir que el sistema de Carles i Amat es un precedente de la notación acórdica anglosajona que hoy disfruta de gran aceptación por parte de los aficionados y que, como éste hoy, permitió la práctica y la difusión de la música entre personas no instruidas de todos los estratos sociales.

Francisco A. Valdivia

Francisco Alfonso Valdivia (Sevilla, 1968) és musicòleg i intèrpret d’instruments històrics de corda pinçada. Format al Conservatorio Superior Manuel Castillo de Sevilla, és actualment professor de llaüt al mateix centre. Durant la seva formació va assistir a cursos de perfeccionament amb mestres com Juan Carlos de Mulder, José Miguel Moreno, Hopkinson Smith i Paul O’Dette. Ha estat també professor de guitarra per a la Consejería de Cultura de la Junta de Andalucía des de 1995 a 2006 i ha estat vinculat a d’altres conservatoris d’Andalucía. És integrant de les formacions *Nova Prattica* i *El Concierto Ylustrado*. És autor de l’estudi i reconstrucció de la tablatura del *Libro de diferentes cifras* (BNE), de l’obra de guitarra de Antonio de Santa Cruz i de diferents articles d’investigació. El 7 de juliol de 2011 va llegir la seva Tesi Doctoral a la Universidad de Málaga ‘*Guitarra, sistemas de notación y cultura popular. Los sistemas de notación abreviada de acordes y la popularización de la guitarra en España*’, obtenint la qualificació de Cum Laude.

VI. INTERESSANT VALORACIÓ DEL MUSICÒLEG JOSEP MARIA VIVES RAMIRO SOBRE JOAN CARLES I AMAT I LA TRANSCENDÈNCIA DEL SEU TRACTAT DE GUITARRA

Pel seu interès, hem volgut trascriure la valoració que fa de Joan Carles i Amat el musicòleg i guitarrista alacantí Josep Maria Vives Ramiro, extreta de la seva carta d'adhesió al Festival Internacional de Guitarra en honor de monistrolenc (veure apartat final).

“Estimo que las aportaciones al mundo de la Música del polifacético humanista Joan Carles i Amat lo hacen merecedor de figurar entre los prohombres que constituyen la élite del patrimonio cultural de la humanidad. La relevancia y consecuencias musicales de su monografía sobre la Guitarra, publicada a finales del siglo XVI, rebasan con creces lo estrictamente instrumental y son la base en la que se sustenta la Armonía moderna, la afinación temperada, la transposición a todas la tonalidades, la modulación y una significativa cuota de las entonces novedosas tendencias técnicas y estéticas del Barroco musical. La vertiente popular de su tratado ha perdurado hasta nuestros días, no solo en el acervo folclórico, sino en las diferentes modalidades de la música ligera que, a día de hoy, emplean el sistema de acordes que este catalán universal enunció. Estas cuestiones, aquí simplemente esbozadas, hacen brillar con luz propia a Joan Carles i Amat en el ámbito de la Historia de la Música occidental”.

Josep Maria Vives Ramiro (Alacant, 1949) es va llicenciar en Filosofia i Lletres el 1977 a la Universitat Autònoma de Barcelona, obtenint posteriorment (1990) el Doctorat Cum Laude. Ha estat catedràtic de Musicologia a les universitats de València i Alacant i va fundar el Conservatori d'Elx, del qual ha estat director entre 1979 i 1983.

Ha efectuat nombroses investigacions musicològiques (Misteri d'Elx, Cançoner d'Upsala, Cant de la Sibila valenciana, etc) i és autor d'un nombre considerable de publicacions, d'entre les quals en destaquen la recuperació de la *Visitatio Sepulchri de Gandia*.

És membre de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona i de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València.

En el seu vessant de músic en actiu, destaquen els més de cinc-cents concerts realitzats com a guitarrista o director i és també autor de nombroses obres per a diferents formacions musicals.

Les seves intervencions com a conferenciant, ponent o membre de jurats de tesis doctorals o de concursos musicals han estat també freqüents.

VII. REFLEXIÓ DEL GUITARRISTA I CANTAUTOR CARLES BLANCH SOBRE LA PERVIVÈNCIA, A DIA D'AVUI, DEL TRACTAT DE GUITARRA DE JOAN CARLES I AMAT EN L'ÀMBIT DE LA CANÇÓ

GUITARRA I CANÇÓ

De Joan Carles i Amat als nostres dies

Una de les primeres vegades que vaig sentir una guitarra va ser de la mà de cantautors com Raimon, Maria del Mar Bonet o Toti Soler. Des de llavors, sempre he cregut que la música està íntimament lligada a la poesia, i m'han interessat totes les músiques que evidencien aquesta unió. Actualment, estic investigant fins a on arriba aquesta relació entre guitarra i poesia, centrant-me sobretot en la música popular que s'ha fet als territoris de l'antiga Corona d'Aragó.

Històricament, la guitarra i tots els seus avantpassats, ha sigut l'instrument més popular per acompanyar a la veu. A principis del segle XVI, quan encara no existia el concepte de "melodia acompanyada", els violistes i llaütistes del sud d'Europa, ja tocaven i cantaven polifonies acompanyats del seu instrument, el que a Itàlia es coneixia com "Cantar al liuto". Un dels més famosos a la Corona d'Aragó, va ser el poeta barceloní Benet Garret "El Chariteo", famós per improvisar versos a l'estil de Petrarca acompanyat per la seva viola. Un altre exemple, el trobem al llibre "El Maestro" del violista valencià Lluís del Milà, que conté Romanços, Sonets i Vilancets per a viola de mà i veu.

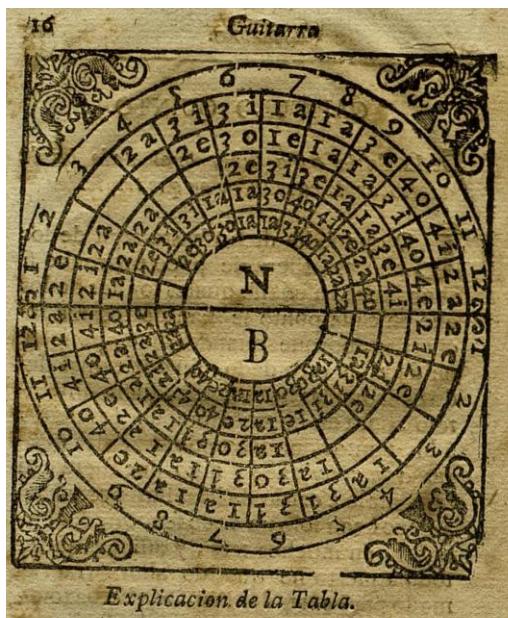
El 1596, Joan Carles Amat, escriptor, metge i guitarrista de Monistrol de Montserrat, va publicar a Barcelona el primer tractat per a guitarra que es coneix: "Guitarra española y vandola, en dos maneras de guitarra castellana y cathalana de cinco órdenes". Entre altres coses, Amat va inventar un xifrat d'acords que permetia llegir acords fàcilment sense haver de saber llegir tabulatures o notació mensural, que eren els dos tipus de notació que s'havien fet servir fins al moment.

Gràcies a aquest xifrat i a d'altres que es van fer servir al llarg del segle XVII, la guitarra de cinc ordres va començar a gaudir de molta popularitat entre tots els estrats socials, ja que tothom podia tocar cançons i danses encara que no haguessin estudiat música. A la guitarra de tradició acadèmica, també hi ha exemples de compositors que van escriure cançons amb acompanyament de guitarra, com per exemple les "Seguidilles" del guitarrista nascut a Barcelona el 1778, Fernando Sor.

Pel que fa a les cançons de tradició oral, a les Terres de l'Ebre fins ben entrat el segle XX encara trobem cantadors que improvisaven versos sobre danses d'origen barroc com la Jota o el Fandango, acompanyant-se per guitarres i guitarrons. Avui, aquesta tradició encara és ben viva al sud del llevant mediterrani, on les denominades "Cuadrillas de ánimas" improvisen versos acompanyats per "guitarros", instruments que tenen origen en les guitarres d'ordres del segle XVII i XVIII.

Com a guitarrista, sempre he buscat explorar i ensenyar tota la riquesa de la guitarra, des del seu repertori de concert fins a la seva vessant més popular. Tractats com el de Joan Carles Amat, van assentar les bases perquè la guitarra es convertís en l'instrument més popular per acompanyar. Carles Amat ordena, per primera vegada, els 24 acords o "punts de la guitarra" en un cercle de quintes, organitzats per acords majors i acords menors. Primer apareixen els acords sense celleta i després amb celleta; d'aquesta manera, aconseguix que es puguin aprendre tots els acords de manera fàcil i ordenada.

Com a professor de guitarra, encara aplico la mateixa sistematització a l'hora d'ensenyar els acords, i si substituïm els números d'Amat per les lletres de la notació d'acords anglosaxona (la més estesa avui en dia), podem continuar aplicant fàcilment tots els seus coneixements i els dels que el van succeir.

Imatge extreta del Tractat *Guitarra Española* de Joan Carles i Amat, amb el cercle de quintes anomenat “tabla”, on hi trobem els 24 acords o “punts de la guitarra”, organitzats en majors i en menors (edició de Joseph Bró, Girona 176.. - Arxiu Històric de la ciutat de Barcelona)

Carles Blanch (Flix, 1993) inicia els seus estudis de guitarra clàssica a Móra d'Ebre i posteriorment, es gradua a l'Escola Superior de Música de Catalunya en l'especialitat de corda polsada sota la direcció de Xavier Díaz-Latorre. Ha participat en classes magistrals d'Àlex Garrobé, David Russell, Dušan Bogdanović i Rolf Lislevand, entre d'altres. Col·labora amb formacions com *Accademia del Piacere*, *Le Concert des Nations*, *Jove Capella Reial de Catalunya* o *Laberintos Ingeniosos*, amb actuacions a festivals i sales de concerts com el Festival de Torroella de Montgrí, Festival Internacional de Música y Danza de Granada, l'Auditori de Barcelona, Teatro de la Maestranza de Sevilla, Salle Frank Martin de Ginebra o el Teatre Natalya Sats de Moscou. Ha tocat sota la batuta de directors com Jordi Savall, Lluís Vilamajó, Xavier Puig o Andrew Lawrence-King. Compagina l'activitat concertística amb la docència al Conservatori Municipal de Música de Vila-seca, on és professor de guitarra i d'instruments de corda polsada del Renaixement i del Barroc.

VIII. NOTÍCIES DE JULIÁN NAVARRO DES DE COLÒMBIA

Un jove Julián Navarro va venir com a estudiant des de Colòmbia a Catalunya l'any 2005, per aprofundir en el coneixement de la guitarra barroca amb Xavier Díaz-Latorre a l'ESMUC. Curiosament fou ell, vingut de l'altra banda de l'Atlàntic, qui va encendre la guspira del que avui ja es comença a perfilar com el Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat, quan va advertir al seu promotor de la coneixença del cèlebre tractat *Guitarra Española* per part de guitarristes i estudiosos dels cinc continents. Tal i com ell mateix explica a la carta que ha tingut la gentilesa d'enviar-nos, el destí o la coincidència van fer que anés a raure a Monistrol, la vila nadiua d'un Carles i Amat a qui primer desconeixia, però de qui més endavant es convertiria en un devot.

Actualment, Julián Navarro és el director del Departament de Música de la Universidad del Norte, a Barranquilla (Colòmbia). Després d'una breu prospecció sobre la petjada de Carles i Amat a Llatinoamèrica, aquí ens ofereix algunes curioses notícies.

Querido Joan,

Te cuento que estuve indagando en un chat que tenemos de guitarristas e intérpretes de cuerda pulsada en Latinoamérica y estas fueron las respuestas que conseguí. En el chat estamos 70 de diferentes países.

Comenta "EC" (que no sé exactamente quién es):

Hola JN. No conozco nada escrito sobre Amat en Latinoamérica; yo he empezado a estudiar el trabajo de Amat, principalmente lo que concierne al estilo rasgueado, al concepto de tríada, su importancia en el proceso que culminó en una armonía funcional y a la significación de estos elementos en el contexto de la música de occidente, particularmente la música propia de la "diferencia" sobre un patrón o tenor recurrente, tanto en España como en América Latina. Por desgracia aún no he publicado nada, porque apenas estoy elaborando todo el rollo y está complicado el asunto... En un artículo que se publicó este año (en el volumen "De Nueva España a México: el universo musical mexicano entre centenarios (1517-1917), editado por Javier Marín) hablo del asunto de las diferencias sobre tenores en el contexto hispano y mexicano.

Con respecto a las fecha del libro de Amat (cuyo primer apellido parece ser en realidad Carles) entiendo que los estudiosos están de acuerdo que la fecha de la primera edición es 1596. Se basan en los siguientes datos: en la primera edición conocida del libro (que según creo no está online), de 1626, se incluye una licencia y una dedicatoria, fechadas ambas en 1596. Sería poco probable que un libro fuera impreso 10 años antes de recibir un imprimatur eclesiástico. Por otro lado, si Amat nació en c. 1572 (como indica la misma carta que Isidoro reproduce arriba), tendría 13 o 14 años en 1586; aunque en la misma carta se dice que Amat cantaba y tocaba desde los 7 años, parece poco probable que hubiera podido publicar un libro como el "Guitarra española" a los 14, y desde luego habría tenido que escribirlo por fuerza antes de la fecha de publicación. Además, el propio episodio de su confrontación con los músicos profesionales, narrado casi al final de la parte española, resulta difícil de entender si el protagonista es un niño.

Al final comenta Isidoro Roitman:

miren esto.....

[http://guitarra.artepulsado.com/foros/showthread.php?8408-%BFes-este-nuestro-Carles-Amat-\(Joan-Carles-Amat\)](http://guitarra.artepulsado.com/foros/showthread.php?8408-%BFes-este-nuestro-Carles-Amat-(Joan-Carles-Amat))

ahi hay una explicación de porque debe ser 1596 y no 1586.....

Por lo visto, no se ha escrito demasiado sobre Amat en Latinoamérica. Me interesa escribir entonces mi experiencia en Monistrol y el conocimiento que tuve y tengo de Amat.

Un saludo y muchas gracias!

Julián

Vivir en Monistrol de Montserrat: ¿destino o coincidencia?

Por: Julián Navarro¹

Barranquilla, Colombia. 11 de abril de 2021

... no se maravillen los que deseaban ser instruidos en esta arte [la guitarra], si al cabo de tres dias sus maestros estaban muy cansados de enseñarles, porque nos tiene tan oprimidos a todos los Españoles este humor colérico, que qualquier cosa que emprendamos, por corta que sea nos parece muy larga.

Joan Carles Amat, 1596

Con esta breve cita de Joan Carles i Amat, quien fuera el primero en escribir un tratado sobre la guitarra española de cinco órdenes, comenzamos este relato que guarda fantásticas coincidencias.

Ciertamente, al momento de llegar a vivir a Monistrol de Montserrat, un frío enero de 2006, la cólera de la que habla Amat brillaba por su ausencia. Era un pueblo tranquilo y hermoso vigilado en todo momento por la gran *muntonya*. Nos decía nuestro vecino Manolo²: *el manto de la Virgen que lo cubre todo*, refiriéndose a la sombra y la neblina que proyecta Monserrat oscureciendo al pueblo en las mañanas.

Llegué a Monistrol cuando estaba en la recta final de la escritura de mi tesis doctoral. El proyecto lo tuve olvidado por unos años y en ese momento me disponía a enfocarme en la escritura definitiva. Desde 1998 me encontraba viviendo en el barrio Horta de Barcelona en un piso de 36 m² y como familia, tuvimos la oportunidad de comprar un piso gracias a un regalo de mi padre³. Era necesario hacer un cambio a un espacio más amplio y con calefacción debido a la delicada salud de mi hija recién nacida. Comenzamos, con mi esposa, a revisar las posibilidades en plena burbuja inmobiliaria y encontramos una excelente opción en Monistrol. Después de hacer números y ver diferentes posibilidades, decidimos comprar el piso.

Mi trabajo continuaba en Barcelona y tomamos la decisión de comprar un coche para facilitar la movilidad entre Monistrol y Barcelona, además de los otros pueblos vecinos donde dictaba clases. Cada noche, al final de la jornada laboral, hacía una parada obligada en la biblioteca de la Universidad Autónoma de Barcelona que ofrecía horario 24/7, con el fin de adelantar mi tesis doctoral, trabajo que duraba hasta altas horas de la noche.

Inmerso en mi disertación, comencé a investigar sobre los compositores para guitarra barroca desde el siglo XVI al XVIII. Conseguí una gran cantidad de libros (46 en total) y recopilé más de 3.000 piezas para el instrumento. En esta intensa búsqueda me topé con un singular tratado escrito por un enigmático personaje: el músico y médico Joan Carles i Amat, quien había publicado a finales del s.XVI, un interesante tratado en castellano y catalán. La sorpresa fue aún mucho mayor cuando me di cuenta de que el personaje era oriundo de mi pueblo adoptivo.

A partir de ese momento, soñaba con los pasos de Amat en el pueblo y su cotidianidad. Me enteré de que sus restos yacen en la Església de St. Pere, lo imaginaba subiendo por el Carrer del Pont hacia la Plaça del Bo-Bo, e intenté sin lograrlo, localizar el lugar de su vivienda y dónde podía haber trabajado como doctor. Cuando pasaba todos los días por la Farmacia de Montserrat, en el número 31 del Carrer del Pont, lo imaginaba atendiendo allí a sus pacientes, aunque seguramente la Farmacia no existiera en su tiempo. Gracias a la publicación de la Galería de Metges Catalans⁴, se sabe que atendió como médico en Esparraguera en 1600 y que no fue aceptado para ejercer en Monistrol en 1606 debido a sus exigencias económicas. Entre 1606 y 1608 atendió a los monjes en el Monasterio de Montserrat y después de ocupar varios cargos, llegó a ser alcalde de Monistrol, impulsando la construcción de la Casa de la Vila, una de las construcciones más emblemáticas del pueblo.

¹ Músico en activo, profesor y director del Departamento de Música de la Universidad del Norte de Barranquilla, Colombia. Doctor de la Universidad de Barcelona (2018), con mención *cum laude* por su trabajo de tesis dedicada a la guitarra barroca.

² Manolo (¿?- 2019). QEPD.

³ Marcial Navarro Bazurto (1939-2020). QEPD.

⁴ Galería de Metges Catalans: <https://www.galeriametges.cat/galeria-fitxa.php?icod=KIL>

Amat nos ha dejado un excelente legado en su tratado *Guitarra Española y Vandola en dos maneras de Guitarra, Castellana y Cathalana de cinco Ordenes*⁵. La fecha de publicación es un tema de discusión entre intérpretes y musicólogos que está entre el año 1586 y 1596. La fecha de 1586 aparece documentada en el prólogo del libro en la carta escrita por el Maestro Fray Leonardo de San Martín al autor. En dicha carta se indica que el libro ha sido impreso muchas veces y que la primera fue en Barcelona en 1586. Sin embargo, esta fecha se ha puesto en duda porque, para ese entonces Amat tendría sólo 14 años. La otra teoría se fundamenta en que la fuente tomada como fecha de nacimiento del autor pudo haber tenido algún error de imprenta y se enuncia la hipótesis que Amat pudo haber nacido en 1562, habiendo entonces publicado el libro a sus 24 años en el año 1596⁶.

Del libro se destaca la ingeniosa tabla de forma circular donde explica la disposición de los dedos y la digitación de los acordes en alfabeto Catalán, siendo esta una de las pocas publicaciones que utilizó este alfabeto, junto con la de Minguet e Yrol⁷ en el tratado *Reglas y advertencias generales que enseñan a tañer todos los Instrumentos*.

Mi estancia en Monistrol sólo se extendió hasta el verano de 2006, pues al finalizar mi tesis doctoral me resultó una oportunidad laboral en Colombia y volver al país de origen es un deseo que todos los que nos vamos al extranjero por temas de estudio, siempre tenemos presente. Llegué a formar parte de la planta de profesores del Departamento de Música en la Universidad Javeriana de Bogotá, en donde hice mis estudios de pregrado, y posteriormente me trasladé a Barranquilla a trabajar con la Universidad del Norte, lugar en donde vivo actualmente.

Monistrol marcó nuestras vidas, ya que además del productivo trabajo académico, mi hija vivió allí su primera etapa de la infancia, dio sus primeros pasos y pronunció sus primeras palabras, de manera que es un lugar que llevamos como un recuerdo muy vivo en el corazón.

Gracias al esmerado trabajo de Joan Puigdemívol, quien quien actualmente es el President de l'Associació Ribermúsica de Barcelona, que él mismo fundó en 1995, y a su vez, lo es también de l'Associació Joan Carles i Amat, creada en Monistrol en julio de 2019, la memoria de Joan Carlos Amat está viva y se le rendirá un merecido homenaje en el Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat, que probablemente se realizará en 2023. Agradezco inmensamente a Joan contactarme para escribir estas líneas, luego de muchos años de nuestro primer encuentro en 2005, cuando me invitó a realizar un concierto con Ribermúsica y le comenté mi interés en su coterráneo.

---

⁵ AMAT, J. (1980). *Guitarra española, y vandola en dos maneras de guitarra, Castellana, y Cathalana de cinco ordenes*. Monaco: Chanterelle. Ed. facs.: Girona: Josep Bro, c. 1761.

⁶ Para información complementaria de este tema, véase el prólogo del libro de Amat y el artículo HALL, M. (1978). "The guitarra española of Joan Carles Amat", *Early Music*, Vol. 6 nº 3, (july). New York: Oxford University Press, p. 362-373.

⁷ MINGUET E YROL, P. (1981). *Reglas y advertencias generales que enseñan a tañer todos los instrumentos*. Genève: Éditions Minkoff. Ed. facs.: Madrid: Joaquín Ibarra, 1752.

IX. RECERCA DE LA PETJADA DE JOAN CARLES I AMAT COM A ESTUDIANT DE MEDICINA A **L'ESTUDI GENERAL DE VALÈNCIA**

CONTACTE AMB EL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

En l'afany d'ampliar al màxim el cercle de col·laboradors amb el projecte, que ens permetés obtenir dades sobre Joan Carles i Amat que ens eren desconegudes, el 24 de març ens vam posar en contacte amb la Universitat de València, en concret amb el seu Departament d'Història de la Ciència, a fi de resseguir les passes del monistolenc com a estudiant de Medicina a l'antic "Estudi General", que era el nom de la Universitat en aquella època. Després de diversos recordatoris al respecte, finalment, al cap de 46 dies ens va arribar la decebedora resposta, lacònica i eixuta, que es transcriu al final, més pròpia de tecnòcrates que de representants del món acadèmic.

A manca, doncs, de col·laboració des de terres valencianes, ens haurem de conformar amb les minses dades ens aporten els nostres col·laboradors Daniel Montañà i Carlos Pizarro, que incloïem a la nostra carta. Tanmateix, encara tenim l'esperança que els amics d'Acció Cultural del País Valencià, amb qui ens vam posar en contacte immediatament, ens aportin algunes dades interessants d'aquest monistolenc que va tenir l'honor de graduar-se a la seva terra.

Barcelona, 24 de març de 2021

Departament d'Història de la Ciència i Documentació - Universitat de València

Senyors,

El meu nom és Joan Puigdemívol i sóc el màxim impulsor del projecte '**Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat**', que s'està gestant de fa anys a Monistrol de Montserrat i els seus entorns de la Catalunya Central, amb la perspectiva que pugui materialitzar-se amb posterioritat a l'any vinent, 2022, en què es commemora el 450è aniversari de qui li dona nom.

Aquest personatge (**Joan Carles i Amat** - Monistrol de Montserrat, 1572-1642), injustament oblidat durant segles, fou un brillantíssim músic diletant (en concret, un guitarrista excepcional) que el 1596, amb només 24 anys, va escriure el primer tractat de guitarra conegut a Europa (*Guitarra española y catalana de cinco órdenes...* per dir-ho abreuiat), objecte de nombroses reedicions. Això va escaure's en els moments de declivi de l'antiga viola de mà, de la qual el vostre eximi conterrani Lluís del Milà en fou un dels màxims exponents.

Però la professió de Carles i Amat era la de metge, i fou el 1597, un any després de la publicació del tractat de guitarra, que va obtenir la graduació a la **Facultat de Medicina de la Universitat de València**, anomenada en aquella època "Estudi General de València", que com sabem, era la universitat més important de l'antiga Corona d'Aragó. Un cop graduat, el jove doctor Carles va exercir a Esparreguera, a Lleida i finalment, al Monestir de Montserrat i a Monistrol, on va acabar els seus dies fent de batlle. Això ens ho explica el doctor Daniel Montañà Buchaca en el llibre *L'empremta del monistolenc Joan Carles i Amat*, publicat per l'Ajuntament de Monistrol l'any 2014, en un documentadíssim i brillant assaig. Aquest llibre recull també les diferents facetes d'aquest «home del Renaixement» que fou el polifacètic monistolenc, autor dels cèlebres *Quatre-cents aforismes catalans*, editat més de vint vegades a partir de la primera edició de 1636 i que fou llibre de lectura a les escoles de tot Catalunya al llarg de dos segles.

L'erudició mèdica de Carles i Amat es fa palesa amb el cèlebre *Fructus Medicinae ex variis Galeni locis decerpti*, editat a Lió el 1623 i el 1627, i posteriorment a Ginebra el 1656, i que es va convertir en un gran vademècum de l'època.

En ocasió de l'esmentat **450è aniversari de Carles i Amat** (any **2022**), el **Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya** m'ha encarregat l'elaboració d'un dossier, amb la intenció de presentar-lo enguany a la Comissió de Commemoracions del mateix Govern, a fi de sol·licitar l'aprovació oficial de l'efemèride. El dossier, ja força avançat i que recull una informació exhaustiva sobre el personatge, incideix especialment en la projecció del monistrolenc lluny de les fronteres de la vila i els seus entorns del territori (Països Catalans, Península Ibèrica, Europa i fins i tot Llatinoamèrica).

Per tot el que acabo d'exposar, la petició que faig a la vostra institució és la següent: si en el vostre fons documental (antics arxius, documents en paper, documents digitalitzats, etc) hi podeu localitzar el nom de Joan Carles i Amat quan fou estudiant a les vostres terres, us agrairíem que tinguéssiu l'amabilitat de fer-nos-ho saber.

Com a dades d'interès: en el llibre que abans s'esmenta, el doctor Montañà parla, entre d'altres, del gran metge valencià **Lluís Collado** (València, 1520 - 1598), que per les dates, bé hauria pogut coincidir amb el jove Carles i Amat. I en els apunts biogràfics del mateix llibre, l'historiador Carlos Pizarro Carrasco diu que en el pròleg del *Fructus Medicinae*, el mateix Carles explica que allí va conèixer els metges **Joan Plaça**, **Jaume Segarra**, **Josep Reguart** i **Vicenç Salat** (els dos darrers, membres del tribunal que li va concedir el títol de doctor).

Doncs per finalitzar, tota aportació que pugueu fer-nos des del vostre Departament d'Història de la Ciència i Documentació, serà molt benvinguda i enriquidora per a aquest dossier i beneficiarà enormement el projecte general. Evidentment, el nom de la vostra institució es faria constar en el document.

Resto a l'espera de les vostres notícies i us adreço una cordial salutació.

Joan Puigdemívol
Fundador de Ribermúsica - Barcelona
President de l'Associació Joan Carles i Amat - Monistrol de Montserrat

RESPOSTA

7 de maig de 2021

Buenos días,
Por indicación de la Directora de Departamento lamento comunicarle que no disponen de tiempo para realizar esa investigación.

Gracias por su interés.
Un saludo

X. MATERIAL DEL COL·LECCIONISTA MONISTOLENC DAVID BLASCO PLANESAS

SOBRE JOAN CARLES I AMAT

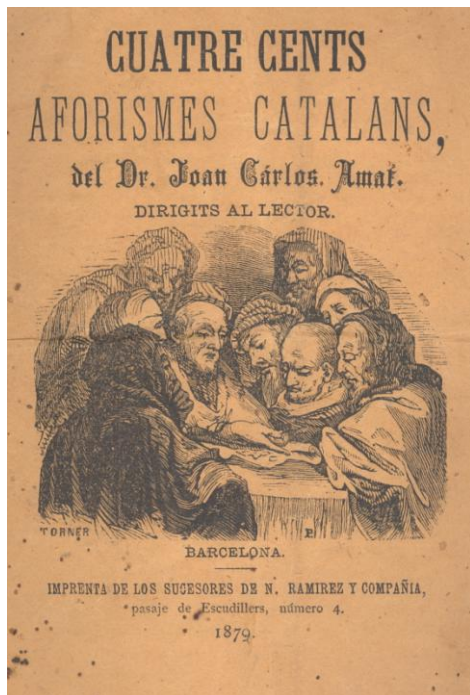
David Blasco Planesas, bibliòfil i col·leccionista monistrolenc, atresora en el seu estudi un autèntic arsenal de material relatiu a Monistrol, Montserrat i els seus entorns. Dins de la seva col·lecció, l'obra de Carles i Amat és copiosa i exhuberant i ocupa un lloc de privilegi, amb dotze de les edicions dels *Quatre-cents aforismes catalans*, tres edicions de gran valor del *Fructus Medicinae* (Lyon 1623, Ginebra 1656 i València 1693) i quatre del tractat *Guitarra española*, entre elles una de 1750 de Josep Bró (Girona) d'un valor incalculable.

REVISTES I ARTICLES REFERITS A JOAN CARLES I AMAT EN VERSIÓ PAPER

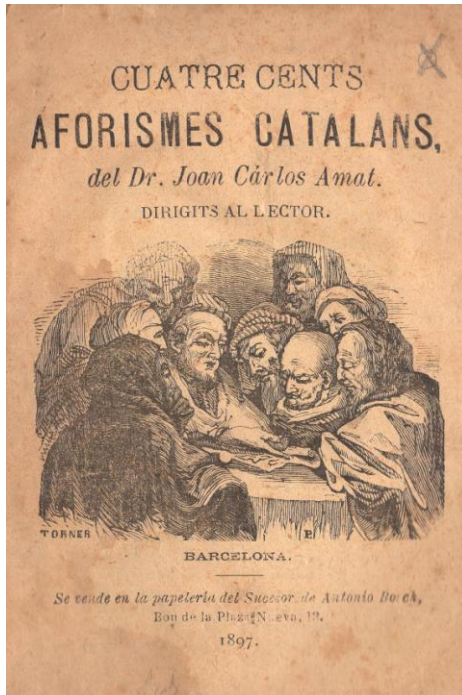
- Revista Musical Catalana - núms. 23 (novembre de 1905) i 26 (febrer de 1906)
Articles de Felip Pedrell sobre Joan Carles i Amat dins de la sèrie *Musichs vells de la terra*
- Revista Ilerda de l'Institut d'Estudis Ilerdencs (Lleida 1952)
Emili Pujol: Comentario a la edición leridana de "Guitarra Española de Cinco Órdenes"
- Anuario Musical 1950 (Volum. V)
Emili Pujol: Significación de Joan Carlos Amat (1572-1642) en la historia de la guitarra
- Revista Ilustrada Jorba (Manresa, març de 1925)
Article del metge Oleguer Miró i Borràs sobre Joan Carles i Amat
- Fotocòpies de l'edició de *Guitarra Española* de Josep Bró (Girona) extretes de l'original que hi ha a la Casa de l'Ardiaca (Núm. Inv. 81476 – S. P. 12º op. 562)
- Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca del Bages. Manresa, gener de 1925
Article del Dr. Oleguer Miró i Borràs sobre el Doctor Joan Carles i Amat
- Fotocòpia de l'edició de 1918 dels *Quatre-cents aforismes catalans del Dr. Joan Carles Amat* (amb Breus notícies bio-bibliogràfiques de son autor)
Autoria: Josep Vilar i Cots, secretari de l'Ajuntament de Monistrol
- Revista de Catalunya - Barcelona, 15 de setembre de 1938. Volum XVIII. Any X. Núm. 90
Article de J. M. Miquel i Vergés sobre "La Filologia Catalana" (a la pàg. 78 parla de Carles i Amat)
- Manual del Librero Hispano-Americano - Tom Primer (A) 1-21526
Antoni Palau Dulcet (a les pàgs. 305 i 306 descriu les edicions de les obres de Carles i Amat: *Fructus Medicinae*, *Guitarra Española* i *Quatre-cents aforismes catalans*)
- Memorias para ayudar á formar un diccionario crítico de los escritores catalanes (Barcelona, 1836)
Fèlix Torres i Amat (de les pàgs. 37 a la 39 parla de Carles i Amat, incloent-hi alguns aforismes)
- La Renaixensa. Any XX.
De les pàgs. 177 (mal paginada) a la 201 es parla de Joan Carles i Amat, amb alguns aforismes

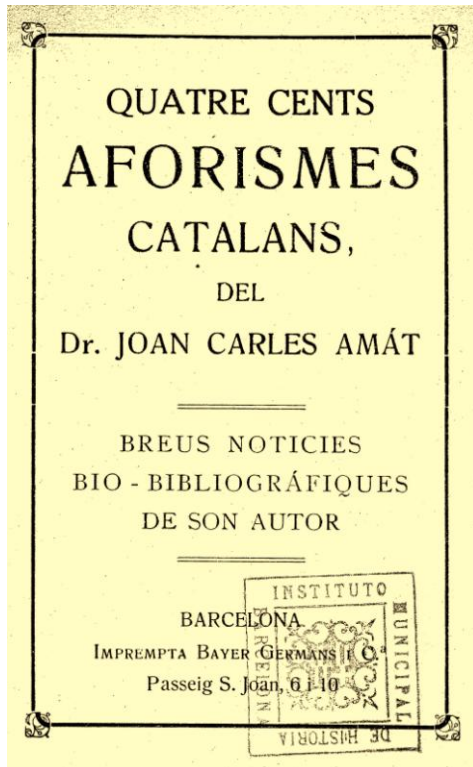
PORTADES DE LES OBRES DE JOAN CARLES I AMAT

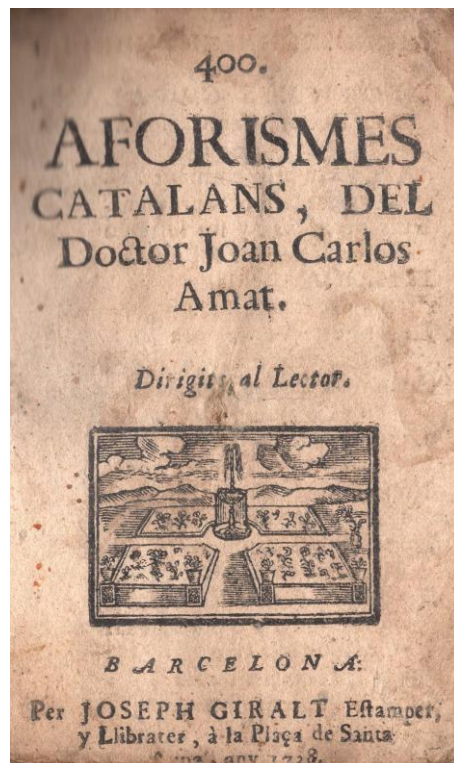
Quatre-cents aforismes catalans
Sucesores de N. Ramírez y cia (Barcelona, 1879)

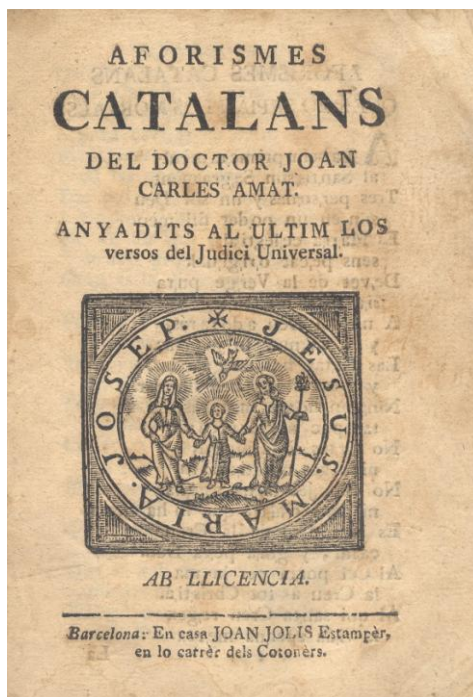
Quatre-cents aforismes catalans
Sucesor de Antonio Bosch (Barcelona, 1897)

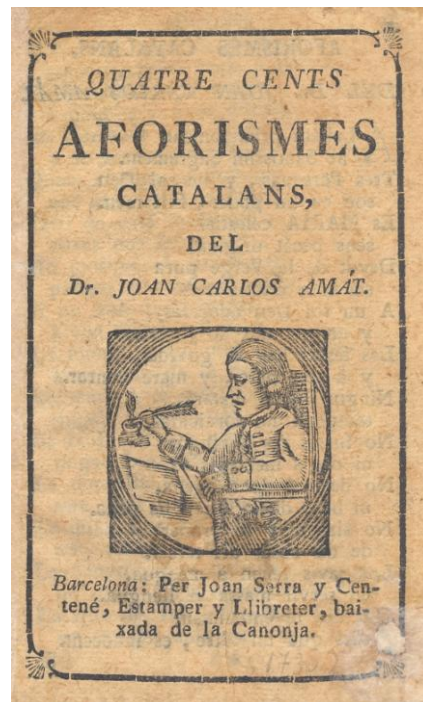
Quatre-cents aforismes catalans
Bayer Germans (Barcelona, 1918)

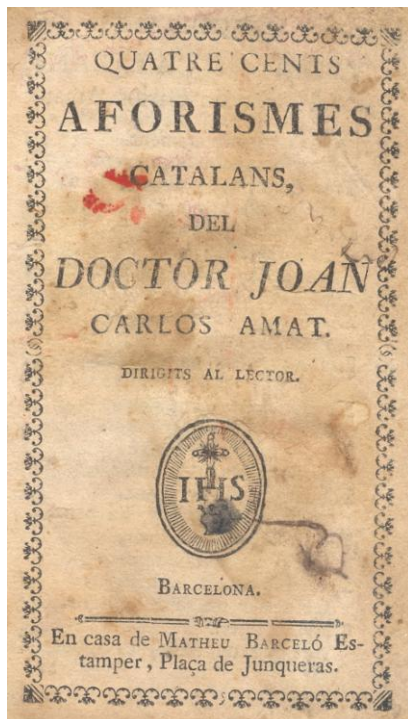
400 Aforismes catalans
Joseph Giralt (Barcelona, 1738)

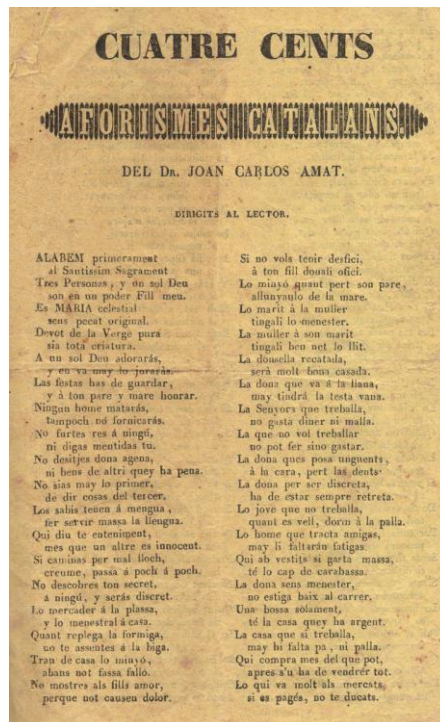
Aforismes catalans
Joan Jolis (Barcelona, finals del s. XVIII)

Quatre-cents aforismes catalans
Joan Serra i Centené (Barcelona, finals s. XVIII)

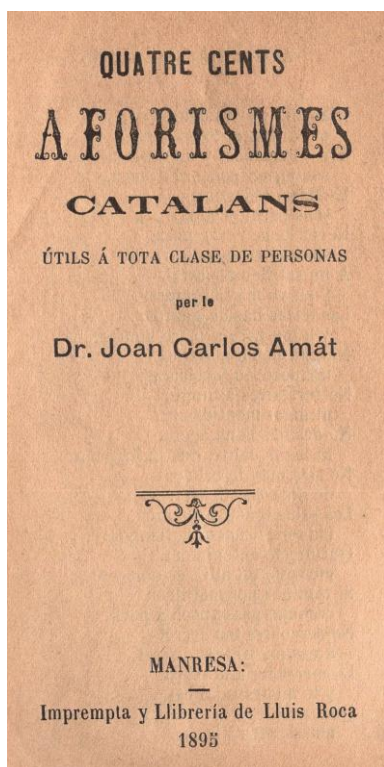

Quatre-cents aforismes catalans
Matheu Barceló (Barcelona, s. XVIII)

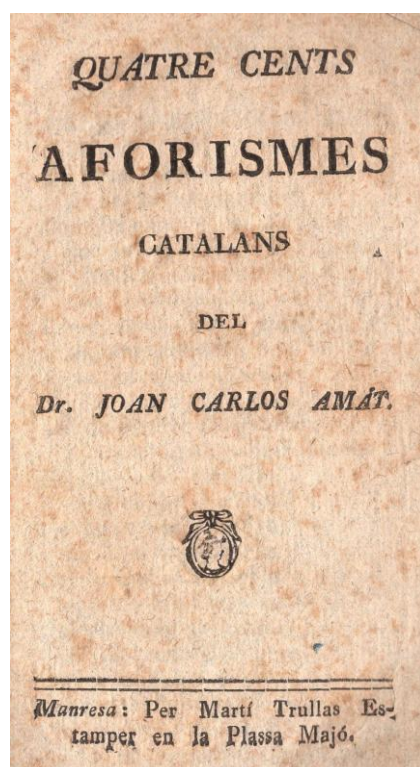

Quatre-cents aforismes catalans (1a pàgina)
F. Vallés (Barcelona, c.1850)

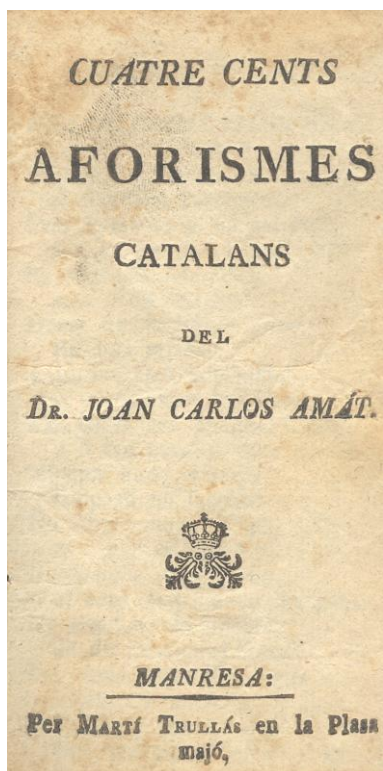

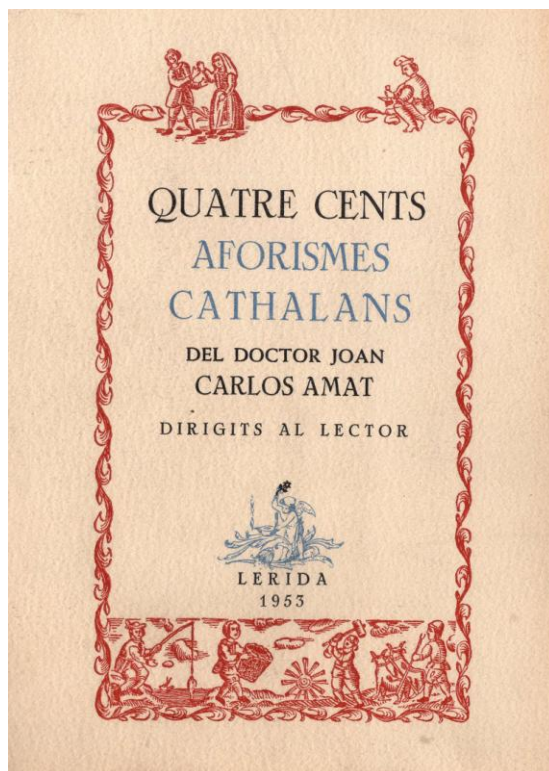
Quatre-cents aforismes catalans
Lluís Roca (Manresa, 1895)

Quatre-cents aforismes catalans
Martí Trullás (Manresa, finals del s. XVIII)

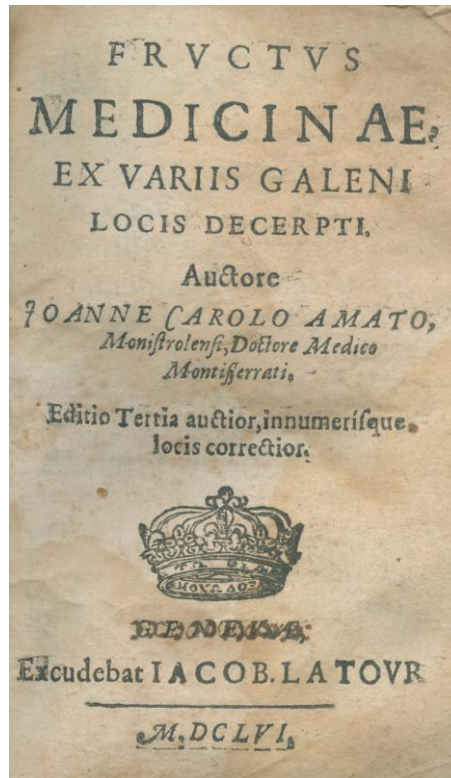
Quatre-cents aforismes catalans
Martí Trullás (Manresa, finals del s. XVIII)

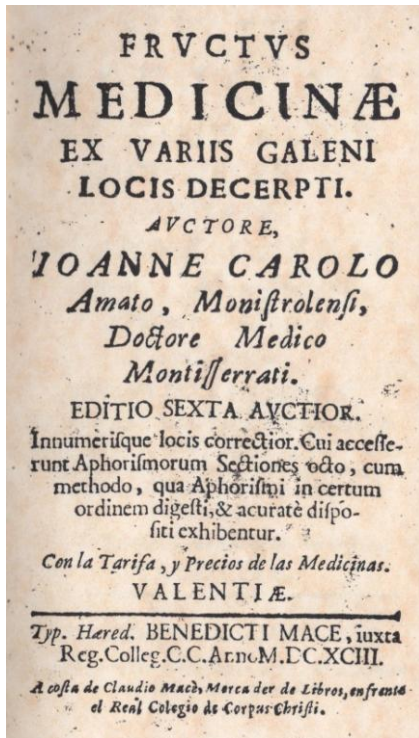
Quatre-cents aforismes catalans
Edició de bibliòfil (Lleida, 1953)

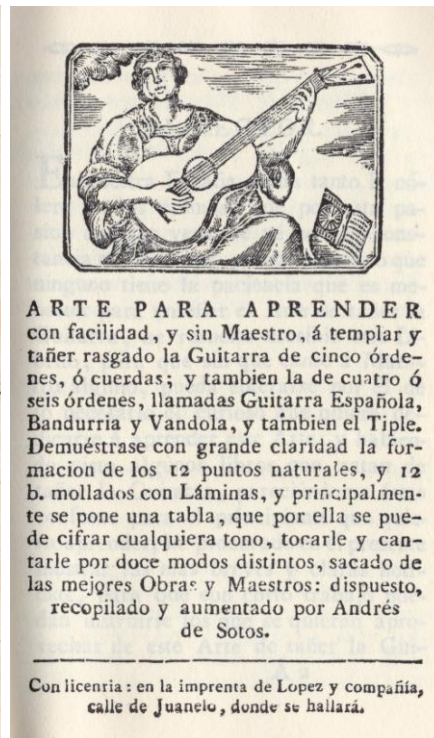
Fructus Medicinæ
1a edició (Lyon, 1623)

Fructus Medicinæ
3a edició (Geneve, 1656)

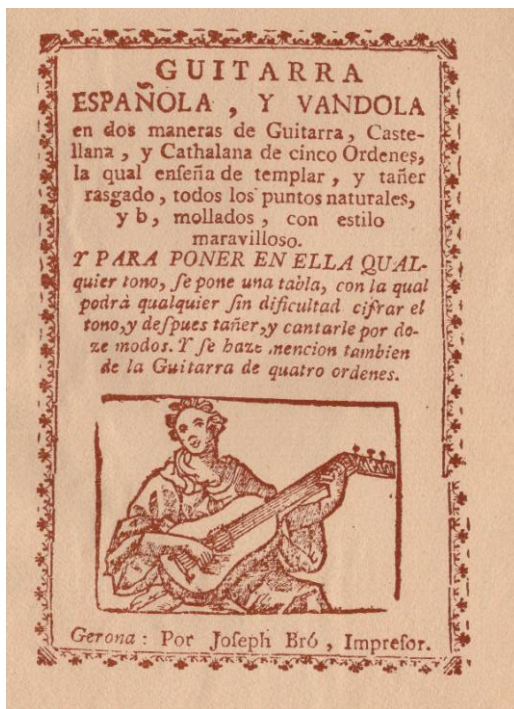

Fructus Medicinæ (6ª Ed.) (1693)
6a edició (València, 1693)

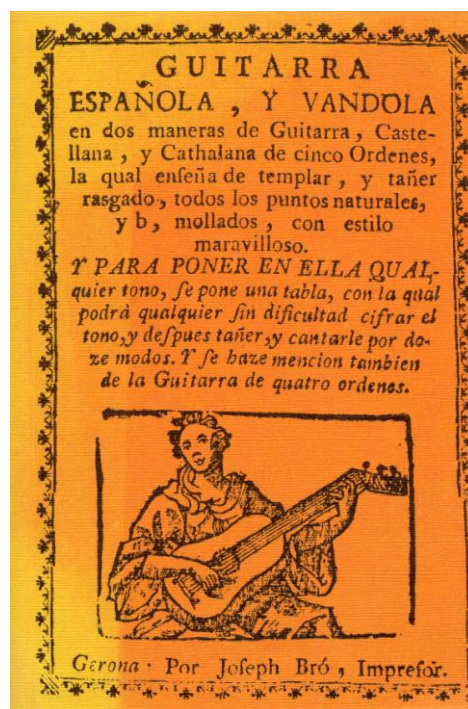
Guitarra Española
Plagi del Tractat de Carles i Amat
(Andrés de Sotos, 1760)

Guitarra española y vandola

Facsimil de l'edició de Joseph Bró de Girona (c.1950)

Guitarra española y vandola

Facsimil de l'edició de Joseph Bró de Girona (c.1980)

Guitarra española y vandola

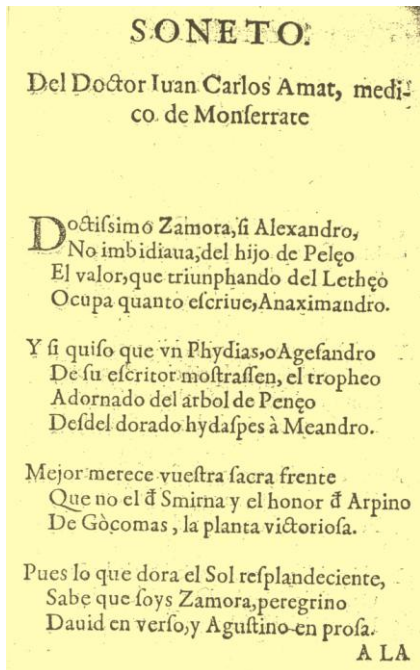
Joseph Bró, Girona (c. 1750)

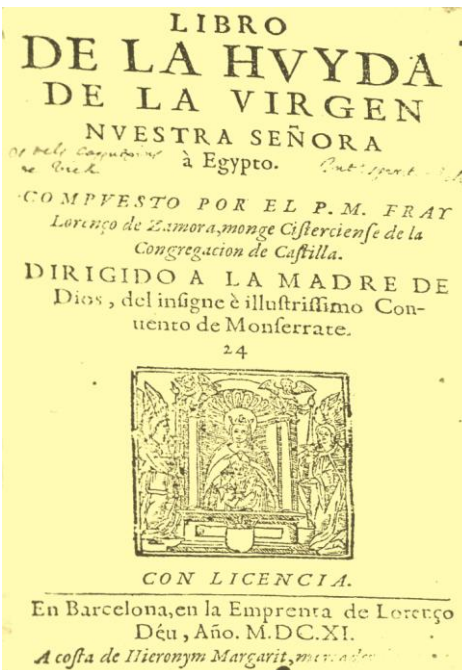
Guitarra española y vandola

Facsimil de l'edició d'Agustín Laborda de València (Librería Maxtor, 2009)

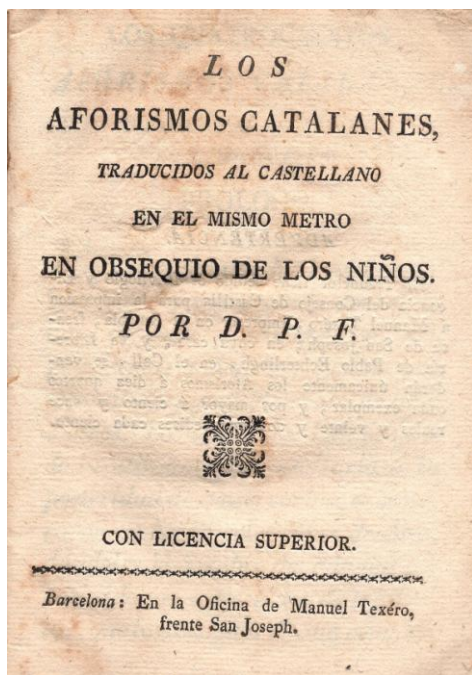

Libro de la Huyda.-.- Sonet de Joan Carles i Amat a l'autor (Barcelona 1611)

Libro de la Huyda de la Virgen Nuestra Señora Fray Lorenço de Zamora (Barcelona, 1611)

Los aforismos catalanes traducidos al castellano Manuel Texéro (Barcelona, finals del s. XVIII)

Revista Ilustrada Jorba Manresa (març de 1925)

XI. SOBRE LES DIFERENTS EDICIONS DE GUITARRA ESPAÑOLA DE CINCO ÓRDENES DE JOAN CARLES I AMAT

Segons els historiadors, allò més destacable del Tractat de Guitarra de Carles i Amat és la seva pervivència al llarg del temps gràcies a les nombroses edicions i reedicions que se'n feren (amb alguns plagis inclosos). També val la pena destacar el gran valor que té la inclusió, a partir de la tercera edició de 1639 (Francesc Oliva, Girona), del 'Tractat Breu' en català en una època en què el castellà era una llengua clarament predominant.

A la **Biblioteca de Catalunya** s'hi conserven set exemplars de les cinc edicions del segle XVIII. En cap cas, però, en aquest fons hi figura el manuscrit original. Tots estan digitalitzats i es poden consultar als següents enllaços del portal de la **Memòria Digital de Catalunya**:

1. Edició de 1701 de Gabriel Brò, Barcelona:

<https://mdc.csuc.cat/digital/collection/lilibimps16/id/55748>

2. Edició de 1745 de Gabriel Bro, Girona:

<https://mdc.csuc.cat/digital/collection/lilibimps16/id/40685>

3. Edició de 17.. d'Antonio Oliva, Girona:

<https://mdc.csuc.cat/digital/collection/lilibimps16/id/56637>

4. Edició de 176.. de Joseph Bró, Girona:

<https://mdc.csuc.cat/digital/collection/lilibimps16/id/55779>

5. Edició de 1758 d'Agustín Laborda, València (en aquest cas, el que hi ha digitalitzat té la data aproximada de 1800):

<https://mdc.csuc.cat/digital/collection/lilibimps19/id/60558>

A l'**Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona** hi figura un exemplar de l'edició de 176.. de Joseph Bró, Girona.

[Enllaç al pdf \(Associació Joan Carles i Amat\)](#)

D'altra banda, els historiadors monistrolencs **Antoni Estatuet** i **Salvador Redó** ofereixen aquesta relació de les vuit edicions del Tractat a l'anuari 'Un any de vida monistrolenca' de 1984 ja esmentat, amb notables diferències en la datació en relació a la Biblioteca de Catalunya (no hi figura, per exemple, l'edició de 1701 de Gabriel Brò i donen per bones dates que a la BC figuren com a inconcretes).

1596 - Primera edició (impressor desconegut, Barcelona) esgotada

1626 - Segona edició (viuda Anglada i Andrés Llorenço, Lleida) *

1639 - Tercera edició (Francesc Oliva, Girona) lloc desconegut **

1745 - Quarta edició (Gabriel Brò, Girona) Biblioteca de Catalunya

1735-1787 - Cinquena edició (Antonio Oliva, Girona) Biblioteca de Catalunya

1761-1766 - Sisena edició (Joseph Bró, Girona) Biblioteca de Catalunya

1755-1813 - Setena edició (Francesc Burguete, València) lloc desconegut

1780-1819 - Vuitena edició (Agustín Laborda, València) Biblioteca de Catalunya

* L'únic exemplar de l'edició lleidatana de 1626 es troba a la Newberry Library de Chicago (veure la reproducció a la pàgina 53)

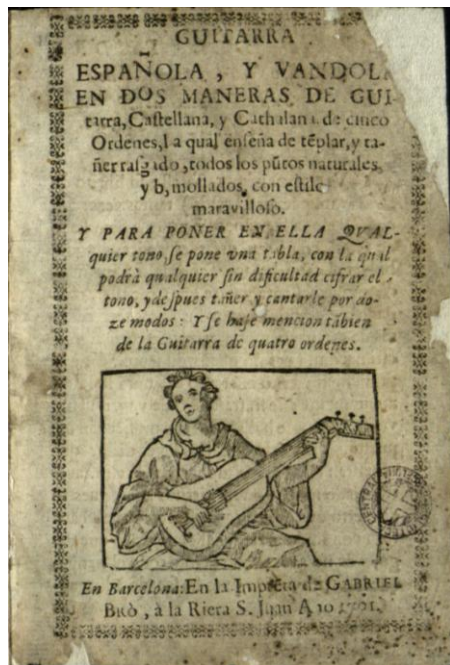
** Inclou per primera vegada el 'Tractat breu' en català

A la **Biblioteca Nacional de España** hi trobem un altre exemplar de la segona edició (Lleida, 1627), la portada de la qual es reproduïx a la pàgina 52). El Tractat complet es pot consultar al següent enllaç:

<http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000161357&page=1>

PORTADES DE LES CINC EDICIONS DEL TRACTAT DE GUITARRA
QUE ES CONSERVEN A LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

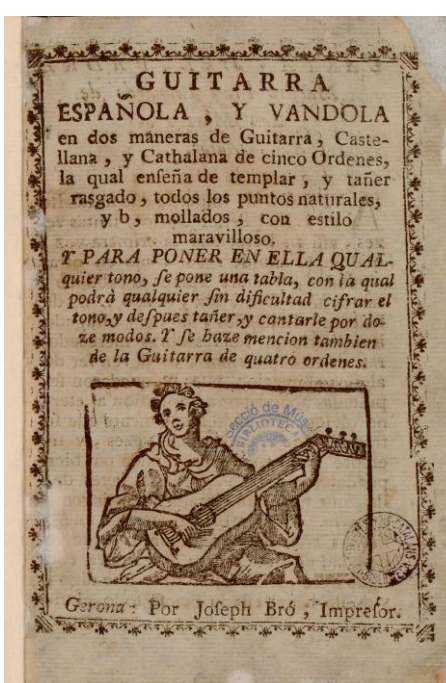
Edició de Gabriel Brò, Barcelona 1701

Edició de Gabriel Brò, Girona 1745

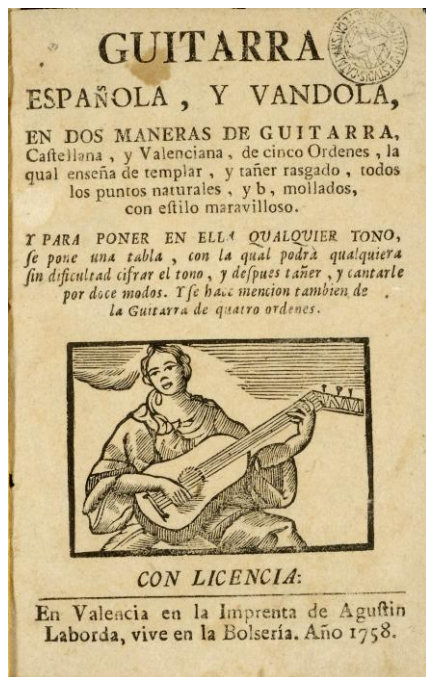

Edició d'Antonio Oliva, Girona 17..

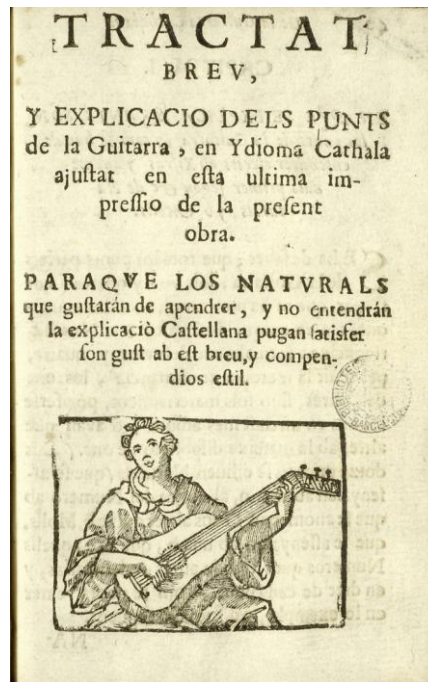

Edició de Joseph Bró, Girona 176..

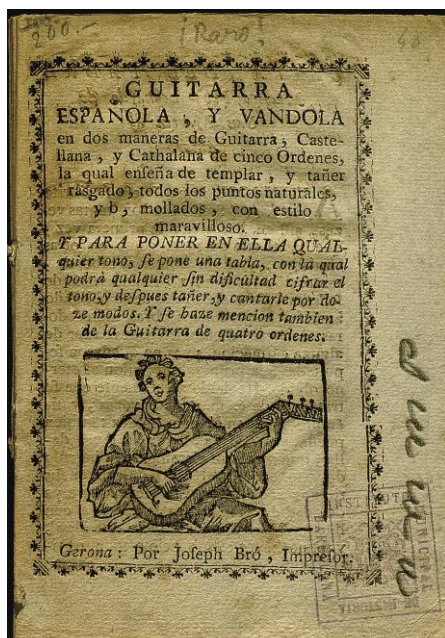

Edició d'Agustín Laborda, València 1758

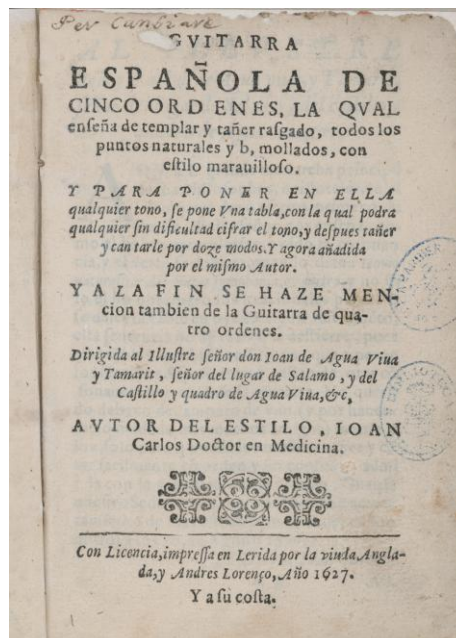

Portada del 'Tractat Breu' (versió en català) inclosa dins de l'edició d'Antonio Oliva, Girona, 17..

PORTADA DE LES EDICIONS QUE ES CONSERVEN A L'ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA I A LA BIBLIOTECA NACIONAL DE ESPAÑA

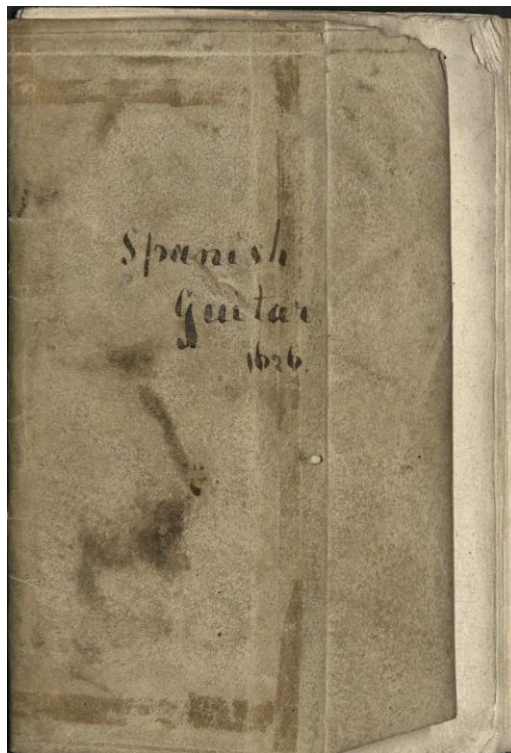
Edició de Joseph Bró, Girona 176..
 Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

Edició de Viuda Anglada i Andres Lorenço 1627
 Biblioteca Nacional de España

PORTADA DE LA SEGONA EDICIÓ DEL TRACTAT DE GUITARRA (1626)
 QUE ES CONSERVA, EN EXEMPLAR ÚNIC, A LA NEWBERRY LIBRARY DE CHICAGO

Amb el nostre agraiment a la Newberry Library de Chicago i en especial a Mr. Graham Greer

XI. CARTES EN SUPORT DE LA COMMEMORACIÓ DEL 450È ANIVERSARI DE JOAN CARLES I AMAT I AL FESTIVAL INTERNACIONAL DE GUITARRA

A fi de donar suport a la commemoració del 450è aniversari de Joan Carles i Amat, hem demanat a diferents personalitats de reconegut prestigi una carta, aprofitant per informar-los sobre la iniciativa del Festival Internacional de Guitarra que hi ha a l'horitzó a Monistrol de Montserrat. En cada cas, la resposta no s'ha fet esperar i ha estat sempre en uns termes de gran afabilitat i en un to encoratjador. Es reproduïxen a continuació segons l'ordre d'arribada.

Cap dels noms necessita presentació, però aquí hem volgut esmentar-los, encara que sigui molt breument. A tots ells, el nostre agraïment, i per extensió a totes les persones que han fet possible l'elaboració d'aquest dossier.

- 1. Carles Duarte:** poeta i filòleg, expresident del CoNCA i actualment director general de la Institució Cultural del CIC.
- 2. Enric Satué:** dissenyador gràfic de referència, escriptor i membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi.
- 3. Josep Maria Soler:** eclesiàstic, professor de Filosofia i Teologia i abat de Montserrat des de l'any 2000.
- 4. Maricarmen Gómez Muntané,** un dels noms de referència de la musicologia catalana i internacional, professora emèrita de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- 5. José Maria Vives Ramiro,** guitarrista, musicòleg i catedràtic, membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts Sant Jordi.
- 6. Jaume Plensa:** escultor, un dels artistes catalans amb més projecció internacional.
- 7. Joan Rigol:** expresident del Parlament de Catalunya i president de la Comissió Executiva del Patronat de la Muntanya de Montserrat.
- 8. Benet Casablanca:** el compositor català de més prestigi internacional, també teòric i filòsof.
- 9. Màrius Bernadó:** musicòleg, historiador i professor a la Universitat de Lleida.
- 10. Miquel Bruguera:** expresident del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona i responsable de la 'Galeria de Metges Catalans' del mateix Col·legi.
- 11. Miquel Desclot:** poeta i escriptor, recentment guardonat amb el Premi Carles Riba de poesia.
- 12. Raimon:** cantautor de referència i una de les figures més destacades de la cultura catalana.
- 13. Marina Garcés:** filòsofa i assagista, professora d'Humanitats a la Universitat Oberta de Catalunya.
- 14. Josep Pons:** músic i director d'orquestra, actualment titular de l'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu.
- 15. Isona Passola:** expresidenta de l'Acadèmia del Cinema Català i actualment presidenta de l'Ateneu Barcelonès.
- 16. Xavier Antich:** filòsof i escriptor, professor d'Estètica a la Universitat de Girona i president de la Fundació Antoni Tàpies.
- 17. Llorenç Soldevila:** filòleg monistrolenc, activista cultural de llarg recorregut i professor emèrit de la Universitat de Vic.
- 18. Núria López-Bigas:** investigadora en el camp de la biomedicina de prestigi internacional, també monistrolenca.

I per acabar amb números rodons, val la pena destacar, per emblemàtiques en un projecte que no deixa de ser un festival de música antiga amb la guitarra històrica com a base, les dues últimes adhesions:

- 19. Hopkinson Smith:** referència mundial de la música antiga en l'especialitat de llaüt i guitarra històrica.
- 20. Jordi Savall:** de ben segur, l'artista català de més prestigi i projecció a escala mundial, que va treballar colze amb colze amb Smith en els primer anys de la seva formidable carrera.

Hi ha, però, una absència notable: la del recordat **Arcadi Oliveres**, que estava a punt d'enviar la seva adhesió quan va sorprendre'l la malaltia que se'l va emportar (tanmateix, ell hi és ben present en esperit).

Institució Cultural del CIC
Fundació Privada

Institució Cultural del CIC
Fundació Privada

Sr. Joan Puigdemívol
Associació Joan Carles i Amat
Carrer del Pla, 1, 1r 1a
08691 Monistrol de Montserrat

Benvolgut,

Us faig arribar aquesta carta per agrair i celebrar l'existència de la vostra entitat i per expressar la meva satisfacció i el meu suport amb relació a la iniciativa que impuleu d'un Festival Internacional de Guitarra que dugui el nom de Joan Carles i Amat, que, juntament amb altres activitats que dueu a terme, contribuirà a difondre la personalitat i l'obra i que ajudarà a enfortir el coneixement del patrimoni vinculat a la guitarra dins el nostre país i a potenciar la vida musical i cultural de Monistrol de Montserrat, del Bages i de tota la Catalunya Central.

Aprofito l'avinentsa per transmetre-us la meva enhorabona i els millors desigs en els projectes que esteu impulsant des de la vostra Associació.

Ben cordialment

Carles Duarte i Montserrat
Director general

9 de desembre de 2020

Via Augusta, 205
08021 Barcelona

Tlf: 93 200 11 33
iccic@iccic.edu

www.iccic.edu

Joan Puigdemívol - Ribermúsica

Placeta de Montcada, 14 4rt - 08003 Barcelona

Benvolgut amic,

Valgui aquesta nota com a testimoni d'adhesió al l'interessantíssim projecte que m'has donat a conèixer per tal de recuperar la memòria i l'obra d'un insigne vilatà de Monistrol —Joan Carles i Amat—, la dimensió històrica del qual desborda amb escreix els límits del seu poble, del seu país i àdhuc d'Europa en el seu conjunt.

De retruc, amb aquesta adhesió voldria contribuir, malgrat la seva minúscula modèstia, a sensibilitzar la opinió pública, i sobretot les entitats culturals i les institucions oficials locals, comarcals i nacionals, per tal de prendre consciència de la necessitat de reivindicar tants fills il·lustres d'aquesta terra que resten encara en un oblit ignorant, del tot injustificable.

Estic convençut que fins que la cultura no s'impliqui seriosament en aquest tipus de restauracions històriques, esforçadament i discreta, la nostra serà, com s'entossudeix a mostrar-se majoritàriament, una cultura de patacada.

Dit això, rep la meva felicitació per la pensada,

Enric Satué Llop
Membre de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi
DNI 37956029A

Alella (Barcelona), a 10 de desembre de 2020

Montserrat, 15 de desembre de 2020

Sr. Joan Puigdemívol
Ribermúsica
Placeta de Montcada, 14 4t
08003 BARCELONA

Benvolgut senyor:

Em plau adreçar-li aquestes ratlles per expressar-li, en nom propi i en el de tota la Comunitat de Montserrat, el nostre suport a la celebració l'any vinent del 450è aniversari del naixement de l'artista Joan Carles i Amat així com a l'organització del Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat a Monistrol de Montserrat, ciutat natal del mestre.

Joan Carles i Amat és un personatge rellevant a nivell musical, a qui se li atribueix el primer tractat musical de guitarra, però a la vegada encara és molt poc conegut pel gran públic. Estudiar i difondre la seva obra, de segur, el traurà d'aquest anonim i li proporcionarà el lloc que es mereix dins la història musical del nostre País.

Per Montserrat, d'altra banda, es tracta d'una figura vinculada a la història del monestir, sobre tot en la seva qualitat de metge del Santuari.

Desitjant que ambdós projectes reïxin, rebí una salutació ben cordial, mentre li asseguro un record en la meua pregària sota l'esguard de la Mare de Déu de Montserrat.

+ Josep Maria Soler

Joan Puigdemívol
President de l'Associació Joan Carles Amat

15 Decembre 2020

BENVOLGUT JOAN,

EM SEMBLA MOLT JUST I BONIC EL PROJECTE DE TRIBUTAR UN GRAN HOMENATGE A L'IL·LUSTRE COMPOSITOR, AL TEMPS QUE HUMANISTA JOAN CARLES AMAT, UNA FIGURA SOBRE LA QUAL AVUI DIA NOMÉS S'EN PARLA EN FUNCIO DEL SEU EXITÓS TRACTAT *GUIARRA ESPAÑOLA Y VANDOLA, EN DOS MANERAS DE GUIARRA CASTELLANA Y CATHALANA DE CINCO ÓRDENES*, PUBLICAT PRIMER A BARCELONA (1596) I ANYS DESPRÉS A LLEIDA (1627). COM BÉ DIUS, ES TRACTA DEL PRIMER QUE ES VA PUBLICAR A TOTA EUROPA DEDICAT A AQUEST IMPORTANTÍSSIM INSTRUMENT MUSICAL.

L'ANY 2022, QUE COINCIDEIX AMB EL 450 ANIVERSARI DEL NAIXEMENT DE CARLES AMAT, BRINDA UNA OCASIÓ EXCEPCIONAL PER TRACTAR DE RECUPERAR LA SEVA MEMÒRIA DE FORMA INTEGRAL, SENSE EXCLOURE L'ASPECTE HUMÀ. CAL NO OBSTANT UN GRAN ESFORÇ PERSONAL PER DUR AQUEST PROJECTE A TERME, PROJECTE DEL QUAL SEMBLES DISPOSAT A PENDRE L'INICIATIVA. ES MOLT D'AGRAÏR, ESPECIALMENT EN AQUESTS TEMPS CULTURALMENT TANT DIFÍCILS I, SI ET POT SERVIR, POTS COMPTAR AMB EL MEU INCONDICIONAL SUPORT.

AMB SALUTACIONS BEN CORDIALS,

MARIA CARMEN
GOMEZ MUNTANE -
DNI 37634176N

Firmado digitalmente por MARIA
CARMEN GÓMEZ MUNTANE - DNI
37634176N
Fecha: 2020.12.15 15:49:48 +01'00'

Maricarmen Gómez Muntané
Musicòleg
The Academy of Europe / Prof. emèrit UAB

En Joan Puigdemívol
President de l'Associació Joan Carles i Amat

Alicante, 15 de diciembre de 2020

Estimado Sr. Puigdemívol:

Como usted ha tenido ocasión de comprobar por la lectura de alguna de mis publicaciones, estimo que las aportaciones al mundo de la Música del polifacético humanista Joan Carles i Amat lo hacen merecedor de figurar entre los prohombres que constituyen la élite del patrimonio cultural de la humanidad. La relevancia y consecuencias musicales de su monografía sobre la Guitarra, publicada a finales del siglo XVI, rebasan con creces lo estrictamente instrumental y son la base en la que se sustenta la Armonía moderna, la afinación temperada, la transposición a todas las tonalidades, la modulación y una significativa cuota de las entonces novedosas tendencias técnicas y estéticas del Barroco musical. La vertiente popular de su tratado ha perdurado hasta nuestros días, no solo en el acervo folclórico, sino en las diferentes modalidades de la música ligera que, a día de hoy, emplean el sistema de acordes que este catalán universal enunció. Estas cuestiones, aquí simplemente esbozadas, hacen brillar con luz propia a Joan Carles i Amat en el ámbito de la Historia de la Música occidental.

Por ello, considero que debemos reivindicar la valía de Joan Carles i Amat y su legado musical, apoyando sin ambages el proyecto que la Associació Joan Carles i Amat ha emprendido para la celebración del Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat, digno de encomio y de todo el apoyo posible, tanto de los intelectuales y artistas, como de las instituciones públicas y privadas.

Con los mejores deseos, reciba un cordial saludo de

Fdo.: José María Vives Ramiro

Benvolgut Joan,
Felicitats pel teu projecte!
Tens el meu suport complet !!!

16-XII-2020

J C C S I

Benvolgut Jaume,

La carta de suport a què al·ludeixo a la introducció és en favor del tribut musical a un prohoms del nostre país a qui la memòria col·lectiva ha relegat a un paper testimonial en un panorama dominat per uns quants noms hegemònics elevats a la categoria de mites que, no pas per pròpia voluntat, han acabat per eclipsar-ne molts d'altres que també són mereixedors d'ocupar, ni que sigui, una petita parcel·la en l'imaginari. La xacra de la "desmemòria" que afecta aquest país nostre és objecte d'unes reflexions prèvies, abans d'abordar-ne la semblança, en l'article que sobre aquest personatge –Joan Carles i Amat– em va encarregar la revista Serra d'Or, publicat al número de febrer d'enguany (l'adjunto).

Joan Carles i Amat (Monistrol de Montserrat, 1572-1642) s'emmarca en la categoria d'un arquetipic «home del Renaixement», car en la seva persona hi conflueixen els trets de **tot un humanista**: l'home de ciència (metge i tractadista, però també, docte en altres branques del coneixement), l'home de lletres (autor d'una obra cabdal de la paremiologia catalana: els *Quatre-cents aforismes catalans*) i l'home de la política local (batlle de la vila al final de la seva vida). Hi ha, però, un aspecte del seu polifacèticisme que l'ha projectat a escala mundial malgrat ser-ne un diletant: el de músic –en concret, de guitarrista portentós- i teòric que el 1596, amb només 24 anys, es va aventurar a escriure el que és considerat com **el primer tractat de guitarra publicat a Europa**.

La gran repercussió d'aquest llibret, que ha tingut la fortuna d'esdevenir un petit objecte de culte per a guitarristes i estudiosos dels cinc continents, obliga a pensar en l'esmentat tribut en termes d'una certa volada, és a dir, en el **Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat**, i en això m'hi sento especialment interpel·lat per la meua condició de monistrolenc d'origen tot i ser, de fa anys, barceloní d'adopció.

És a partir del maig de 2017 quan comença la redacció en ferm del projecte, tot i que els seus antecedents cal cercar-los anys abans. La creació, el juliol de 2019, de l'**Associació Joan Carles i Amat** ha permès planificar tot un seguit d'activitats prèvies, amb el propòsit de crear una bona base social. En aquest context de gestió del futur esdeveniment, la proximitat de la **commemoració del 450è aniversari de Carles i Amat** (any 2022) ens ofereix una oportunitat immillorable, i a tal objecte ja he començat a elaborar un dossier per presentar a la Generalitat, en vistes a sol·licitar-ne l'aprovació. És en aquest document, que complementaria la documentació general del projecte (veure Sinopsi), on s'hi inclouria la teua carta, que entendria com una doble mostra de suport: a la sol·licitud com a tal i al Festival. A tot això, val la pena destacar la voluntat d'un dels grans referents de la música antiga, **Hopkinson Smith**, de protagonitzar, com a acte central de la commemoració, el **Concert Homenatge** al "monistrolenc universal" (setembre del 2022 a l'Església de St. Pere de Monistrol).

Però l'ideari i filosofia d'un projecte que neix amb "marca pròpia", lluny de tot estereotip, fan que depassi de llarg la figura de l'homenatjat, i és per això que vull acabar amb un màxima que ha estat recurrent en els meus darrers comunicats: «mancats com estem d'iniciatives autènticament vertebradores, que posin la cultura en el centre, que contribueixin a redescobrir el patrimoni històric i a revalorar els nostres prohoms, que concitin la participació de la ciutadania i fomentin la cohesió social, creiem que val la pena celebrar aquesta que ja comença a despuntar en un dels entorns més emblemàtics de la **Catalunya Central**, que si sabem gestionar com es mereix, pot erigir-se com un model i esdevenir un autèntic **'projecte de país'**».

Amb agraïment sincer, rep de part meua i de l'Associació que represento una cordial salutació

Joan Puigdemívol
President de l'Associació Joan Carles i Amat
Barcelona/Monistrol de Montserrat, 14 de desembre de 2020

Joan Rigol i Roig

Joan Puigdemívol
Associació Joan Carles i Amat
Monistrol de Montserrat

Benvolgut Joan:

Amb aquestes ratlles vull manifestar-te el meu agraïment per la teva dedicació a la nostra cultura amb aquesta nova iniciativa que has endegat, en aquest cas a la teva vila nadiua, Monistrol de Montserrat, després d'haver culminat l'aventura de Ribermúsica al cap i casal.

A la vista del nou projecte, com a membre del Patronat de la Muntanya de Montserrat no puc per menys que celebrar que en sigui destinatari un personatge a qui durant tants segles se li ha negat el dret de figurar entre els grans prohoms que ha donat el nostre país: el Doctor Joan Carles i Amat, aquest "monistolenc universal" que va tenir forts vincles amb Montserrat, en haver-hi exercit com a metge durant vint-i-quatre anys i amb els seus més que probables contactes amb els antics monjos músics del santuari.

El tractat de guitarra que va escriure aquest músic autodidacte que fou Carles i Amat ha transcendit les fronteres de Monistrol, de Montserrat i de Catalunya, i ha estat el gran motor en la idea d'impulsar el Festival Internacional de Guitarra en nom seu, cosa que pot omplir una important llacuna en aquestes contrades de la Catalunya Central. Però el perfil polifacètic d'aquest humanista del Renaixement pot contribuir a que el futur esdeveniment transcendeixi i també les fronteres de la música, per mostrar-se com un bon exemple de transversalitat que val la pena de valorar.

Per tot això, considero la commemoració del 450è aniversari de Carles i Amat (que se celebrarà l'any vinent) com la millor oportunitat de reivindicar-ne la figura i penso que una efemèride tan rellevant mereix el reconeixement, sense reserves, de les nostres institucions.

Enhorabona a tu i a les persones que t'acompanyen a l'Associació Joan Carles i Amat!

Joan Rigol i Roig
Barcelona, ... de gener de 2021

Joan Puigdemívol
Associació Joan Carles i Amat
Monistrol de Montserrat

Amic Joan,

T'agraeixo que m'hagis fet conèixer aquesta aventura tan interessant en què esteu immersos a Monistrol de Montserrat.

Des del meu punt de vista com a compositor, crec que tan necessari és maldar per normalitzar la música del nostre temps com treballar per recuperar les músiques pretèrites més antigues que encara ens són desconegudes. En aquest sentit, si retrocedim fins els segles XVI i XVII hi trobarem un sens fi de meravelles per a l'antiga viola de mà i la guitarra de cinc ordres, instrument, aquest, del qual el vostre il·lustre monistolenc Joan Carles i Amat en va escriure el primer tractat conegut a Europa (i, en realitat, al món).

Però el festival internacional que esteu preparant en el seu tribut a Monistrol i els seus entorns, té altres valors més enllà de contribuir al naixement d'una nova iniciativa a Catalunya en el camp de la música antiga: el de contemplar també el vessant més popular d'un instrument, la guitarra, que és el més universal de tots i l'orientació educativa i projecció social que li esteu donant.

Per tots aquests motius, amb aquest escrit vull manifestar la meva adhesió al projecte, aprofitant al mateix temps per reivindicar que la notable efemèride que celebrareu el 2022, el 450è aniversari de Carles i Amat, sigui reconeguda de forma oficial per les institucions.

Rep una forta abraçada, que prego facis extensiva als teus companys de l'Associació Joan Carles i Amat.

Benet Casablanca
Sabadell, 3 de gener de 2021

Universitat de Lleida
Departament d'Història
de l'Art i Història Social

Lleida, 15 de gener de 2021

A qui pugui interessar.

Per la present vull manifestar el meu suport a la iniciativa del **Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat**, impulsat per l'Associació Joan Carles i Amat de Monistrol de Montserrat i que té en la commemoració del 450è aniversari de Carles i Amat l'any 2022 una excel·lent oportunitat per posar en relleu algunes de les múltiples facetes d'una personalitat cultural i artística catalana de primer ordre.

Cordialment.

Màrius Bernadó
Professor d'Història de la Música
Universitat de Lleida

Distingits senyors i senyores,

La present carta és per mostrar el meu suport i adhesió al projecte de '**Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat**' organitzat per l'**Associació Joan Carles i Amat** en commemoració del **450è aniversari de Carles i Amat** (any **2022**).

Aquest projecte és una manera de reivindicar el prohoms **Joan Carles i Amat** (Monistrol de Montserrat, 1572-1642) metge de la Catalunya central, home de ciència i de lletres, alcalde de la seva vila Monistrol de Montserrat. Un humanista que destacà com a músic de guitarra, autor del qual és considerat com **el primer tractat de guitarra publicat a Europa**.

Per aconseguir commemorar l'obra d'aquest destacat personatge de la Catalunya Central **Joan Carles i Amat**, donem el nostre suport com a **Col·legi de Metges de Barcelona** i representants del col·lectiu mèdic.

Rebin una cordial salutació.

Dr. Miquel Bruguera i Cortada
Cap de la Unitat d'Estudis Acadèmics
Col·legi de Metges de Barcelona - CoMB

Barcelona, 18 de gener de 2021

Castellar del Vallès, 23 de gener del 2021

Joan Puigdemívol
Associació Joan Carles i Amat
Monistrol de Montserrat

Benvolgut Joan,

No cal dir si m'engresca la idea d'homenatjar, amb un Festival Internacional de Guitarra, una figura històrica de la rellevància del teu conterrani, en Joan Carles i Amat, un d'aquells homes que en qualsevol altra cultura ocuparien un lloc d'honor per la seva multicairada personalitat i pels seus assoliments, en camps tan diversos com la medicina, l'estudi de la guitarra, la política, i fins i tot la paremiologia, entre els segles XVI i XVII, els temps de la nostra mal anomenada Decadència.

Tot el meu suport a una iniciativa que en un país normal s'hauria produït sens dubte bastants decennis enrere.

Bona sort i bona feina,

Miquel Desclot

A L'ATENCIÓ DE

Joan Puigdellivol

Associació Joan Carles Amat

Monistrol de Montserrat

Benvolgut Joan,

Vull congratular-me amb tu per la iniciativa de l'homenatge a Joan Carles Amat en el 450è aniversari del seu naixement.

La memòria col·lectiva és imprescindible per la humanitat.

Sense memòria no existirem ni com a humanitat ni com a poble.

Espero que el festival programat sigui tot un èxit.

Tens la meva adhesió al vostre projecte.

Raimon

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Raimon', with a long, sweeping underline that extends to the right.

Barcelona 25-1-2021

Barcelona, 1 de febrer de 2021

A qui pugui interessar,

Amb aquesta carta vull donar el meu suport a la iniciativa del **Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat**, impulsat per l'Associació Joan Carles i Amat de Monistrol de Montserrat i que té en la commemoració del 450è aniversari de Carles i Amat l'any 2022.

És important que una iniciativa d'aquestes característiques pugui trobar les condicions per al seu desenvolupament i suport.

Cordialment,

Marina Garcés Mascareñas
Professora Agregada
Estudis d'Arts i Humanitats
Universitat Oberta de Catalunya

Joan Puigdemívol
Associació Joan Carles i Amat
Monistrol de Montserrat

Estimat Joan,

T'agraeixo que em facis recordar un personatge del qual en tenia constància però a qui no havia valorat en la seva justa mesura, tal com ocorre amb tants prohoms nostres a qui hem deixat caure en l'oblit.

Amb el vostre "monistolenc històric" Joan Carles i Amat (ben il·lustre, val a dir-ho) m'hi sento molt pròxim per diversos motius:

Primer, perquè va exercir com a metge durant molts anys –de 1606 a 1630- al Monestir de Montserrat, a l'Escolania del qual vaig pertànyer en els meus anys de formació.

Segon, perquè com a berguedanenc d'origen que sóc, no puc deixar de valorar qualsevol projecte important que neixi a la veïna comarca del Bages, tan estimada.

Tercer, perquè els seus celebrats *Quatre-cents aforismes catalans* donen a Carles i Amat una dimensió de país.

I quart, perquè sóc músic, i en ser-ho de mirada àmplia, no puc deixar de valorar l'aportació històrica del monistolenc al món de la música a través del seu tractat de guitarra (el primer d'Europa, editat per primer cop a Barcelona el 1596), que fou la base dels tractats que s'editarien posteriorment a Espanya, França i Itàlia; i això li dona una autèntica dimensió universal.

Per tot això, celebro de debò la iniciativa del Festival Internacional de Guitarra en el seu honor que esteu preparant a Monistrol de Montserrat, per al qual us envio els meus millor auguris.

Molta sort i una abraçada!

Josep Pons
Barcelona, 2 de febrer de 2021

Barcelona, 20 de febrer del 2021

Joan Puigdellívol
Associació Joan Carles i Amat
Monistrol de Montserrat

Benvolgut Joan,

Endavant amb l'homenatge a Joan Carles Amat. Que bé que algú es recordi de la seva
vàlua 450 anys més tard.

Un home polifacètic i, pel que ens fas saber, sempre amb excel·lència.

Teva,

Isona Passola

Joan Puigdel·lívol - Rivermúsica
Placeta de Montcada, 14, 4rt
08003 Barcelona

Girona, 4 de març de 2021

Benvolgut Joan,

Afegeix aquesta carta, sisplau, als testimonis que em consta que estàs rebent com a adhesions al projecte vinculat a la recuperació de l'obra de Joan Carles i Amat, especialment, el referit al Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat que s'impulsa a Monistrol de Montserrat, aprofitant que, durant l'any 2022, s'hi commemora el 450è aniversari del seu naixement.

Tots els esforços que s'esmercin a fer conèixer la seva obra i les seves aportacions, en aquest desmemoriat segle XXI, seran un acte de justícia.

Suma-hi el meu suport, amic, en aquesta iniciativa tan lloable.

Molt cordialment,

Xavier Antich
Doctor en Filosofia
Professor Titular de Filosofia i Teoria de l'Art
Facultat de Lletres - Universitat de Girona
Plaça Ferrater Mora
17004 Girona
E-mail: xavier.antich@udg.edu

Joan Carles i Amat (1572-1642) és, sens dubte, un dels fills més il·lustres que ha donat la vila de Monistrol de Montserrat no només pel tractat de guitarra espanyola, considerat com el primer del seu gènere a tot Europa sinó per també, a nivell més local, l'útil durant segles i divulgada proposta d'*Els 400 aforismes catalans*. És, sobretot perquè s'aproxima, el 2022, la commemoració del 450è aniversari del seu naixement que crec oportuna la programació d'actes proposada per l'"Associació Joan Carles i Amat" i m'hi adhereixo plenament. Aquesta commemoració, com diu el president de l'esmentada Associació és una iniciativa autènticament vertebradora que posarà el personatge i la vila en un lloc destacat en la tasca de revalorar els nostres prohoms i concitar la participació ciutadana per a fomentar la cohesió social i a la recuperació de la memòria històrica que ens posiciona en el món en què vivim.

És per tots aquestes raons que dono ple i entusiasta suport a la iniciativa de dur endavant el projecte commemoratiu amb tots els suports institucionals possibles, especialment, és clar, el de l'Ajuntament de Monistrol de Montserrat, una programació que ha de tenir com a acte central la intervenció de Hopkinson Smith, un dels grans referents de la música antiga però que també comptarà amb taules rodones i actes en què els monistolencs hi tindran un especial protagonisme.

Llorenç Soldevila i Balart

Professor titular emèrit de la
Universitat de Vic / Universitat Central de Catalunya

Argentona, 8 de marc de 2021

Manresa, 12 abril 2021

Benvolgut Joan Puigdemívol i resta de companys de l'Associació Joan Carles i Amat,

Amb aquesta carta us vull fer arribar la meva admiració i gratitud pel vostre treball i empeny en impulsar el Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat. Una figura amb una dimensió tan universal com la d'aquest nostre il·lustre monistrolenc, certament mereix un homenatge d'aquesta altura, amb mires internacionals i de gran qualitat.

Llegint sobre en Joan Carles i Amat em meravella la seva interdisciplinarietat, un terme que ara fem servir molt, i que descriu la capacitat d'una persona de destacar en varies disciplines acadèmiques. La importància més enllà de les nostres fronteres del seu Tractat de Guitarra, ja ens meravella, però si a això hi afegim la importància del seu recull de 400 aforismes Catalans, i el tractat de medicina *Fructus Medicinae* amb edicions a diferents països europeus, ens conformen clarament un personatge amb capacitat d'innovació i fer-se rellevant en varies disciplines com pocs. Que tinguem un personatge amb aquestes característiques i dimensió tant lligat al nostre poble ens ha d'omplir d'orgull, i alhora ens ha de cridar a la responsabilitat de mantenir el seu llegat i memòria.

Per aquesta raó, i com a monistrolenca, molt orgullosa de ser-ho i dir-ho arreu, comparteixo amb vosaltres la importància d'homenatjar des de Monistrol el Dr. Joan Carles i Amat en el seu 450 aniversari, i la idea de fer-ho amb aquest Festival Internacional de Guitarra em sembla molt encertada.

Amb aquesta carta, a més d'agrair-vos la vostra tasca, i admirar la vostra dedicació i esforç en el projecte, també vull expressar la meva voluntat de col·laborar amb el que jo bonament pugui.

Atentament,

Dra. Nuria Lopez-Bigas
Investigadora de l'Institut Català de Recerca i Estudis Avançats (ICREA)
Professora associada a la Universitat Pompeu Fabra (UPF)
Directora del Barcelona Biomedical Genomics Lab (BBGlab)
Institut de Recerca Biomèdica de Barcelona (IRB)
<http://bbglab.irbbarcelona.org/>

Hopkinson Smith
Gundeldingerrain 141
CH-4059 Basel, Switzerland
hopkinsonsmith@gmail.com
Tel +41 61 361 6131
www.HopkinsonSmith.com

Basel
07 de abril 2021

It is a pleasure to write a little note in support of the Amat Festival in Monistrol.

From the 16th to the 21st centuries, Catalonia has inspired and nurtured artistes of the highest caliber. Plucked instruments and especially the guitar have been a central part of this movement. That the guitarist, Joan Carles Amat, should be celebrated in the city that was his home is a natural development of the initiative, and we all look forward to the coming festival.

Amb molts records cordials i gran il.lusió,

Hopkinson Smith

Sr. Joan Puigdemívol
Associació Joan Carles i Amat
Carrer del Pla, 1 1r 1ª
08691 Monistrol de Montserrat

Benvolgut Joan,

Em plau fer-te arribar el meu suport entusiasta a la creació del Festival Internacional de Guitarra Joan Carles i Amat, que a més a més durà el nom d'un gran personatge de la nostra història vinculats entre d'altres, al món de la música: en Joan Carles i Amat.

Es una iniciativa lloable ja que sempre es fa necessari apropar i reivindicar les grans figures que ha donat el nostre país. Es un reconeixement merescut que a més a més ajudarà a fer conèixer la seva persona i la seva obra tant a la comarca del Bages com arreu a través del festival pròpiament dit així com de les diverses activitats culturals que el centre organitzi.

Moltes felicitats i molt d'èxit en la iniciativa.

Molt cordialment,

Jordi Savall

• Jordi Savall – director artístic •
• Fundació Centre Internacional de Música Antiga •
e-mail: JordiSavall@fundaciocima.org
Camí de la Font, 2 • E-08193 • BELLATERRA • Tel. (+34) 93 594 47 60

Elaboració dossier
Joan Puigdelívol

ASSOCIACIÓ

JOAN

CARLES

---

i AMAT

ASSOCIACIÓ JOAN CARLES I AMAT
Carrer de les Escoles, 16
08691 - Monistrol de Montserrat
www.associaciojca.org